

ВНЗ «Український католицький університет»

Факультет суспільних наук

Кафедра журналістики

Пояснювальна записка

до магістерського проекту

освітньо-кваліфікаційний рівень — магістр

**на тему «Еміграційний дискурс в медіях таборів ДіПі:
чинники формування третьої хвилі еміграції українців до
США (за матеріалами тижневика «Пу-Гу» 1947-1949 рр.)»**

Виконала:
студентка 6 курсу, групи СЖУ 17/М

галузі знань

06 «Журналістика»

спеціальності

061 «Журналістика»

Смоляр Л.В.

Керівник — Улюра Г.А.

Консультант — Опока Ю.В.

Рецензент — Яневський Д.Б.

Львів — 2019 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
<i>РОЗДІЛ 1. Третя хвиля еміграції українців до США: міграція як (пере)форматування спільнот</i>	10
1.1. Соціальні теорії міграцій про причини і фактори еміграції	10
1.2. Табори для переміщених осіб в контексті структурних і безпекових чинників міграції	21
Висновки до розділу	34
<i>РОЗДІЛ 2. Вплив медіа, що функціонували у таборах для переміщених осіб, на вибір країни для міграції (на матеріалі журналу «Пу-Гу», 1947–1949)</i>	37
2.1. Кількісний аналіз матеріалів геополітичного спрямування в журналі «Пу-Гу»	37
2.2. Якісний аналіз матеріалів геополітичного спрямування в журналі «Пу-Гу»	47
Висновки до розділу	62
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Актуальність дослідження еміграційного дискурсу в медіях таборів ДіПі має кілька вимірів. Згідно з опрацьованою джерельною базою, інформація, зокрема доступність і різноманітність інформаційних джерел, є одним із чинників, що впливає рішення особи мігрувати [8,181]. Тому практична частина цієї роботи засновувалася на припущенні, що люди, які по Другій світовій війні опинилися в таборах для переміщених осіб у Німеччині, Австрії та Італії, приймаючи рішення про подальшу міграцію, спиралися на інформацію, яку зуміли отримати з різноманітних джерел: від співтаборян, родичів, близьких, які емігрували раніше (наприклад, під час першої чи другої хвилі еміграції українців до США), а також із преси. Медіадискурс у пресі, яку таборяни видавали самотужки і розповсюджували серед українців у різних таборах, за припущенням, що лежить в основі теорії соціального конструктивізму, не тільки відображав фактичний стан справ, можливостей та настроїв щодо міграції ДіПі до інших країн, а й формував уявлення про це. Автори теорії соціального конструктивізму Пітер Бергер та Томас Лукман у праці «Соціальне конструювання реальності» зазначають, що *«соціальний порядок — не є ані частиною “природи речей”, ані не виникає згідно з законами природи, а існує винятково як продукт людської діяльності»*. Під соціальним порядком слід розуміти норми та правила, яких люди вважають за необхідне дотримуватися; вірування та переконання; звички та традиції; мотивації та соціальні дії. Для того, щоб соціальний порядок існував і відтворювався, люди мають сприймати його як об'єктивний, такий, що не залежить або не цілком залежить від їхньої волі. Натомість теорія соціального конструктивізму звертає увагу на те, що життєву систему координат, яку люди вважають нормальною, створюють також люди [2]. Преса в цьому сенсі є потужним інструментом конструювання реальності, тому що до певної міри сприймається як її субститут. Медіа формують порядок денний та, за теорією підсилювальних ефектів Джеймса

Клеппера, медіа можуть підсилювати установки, що вже притаманні аудиторії [1]. Те саме стверджує Джорж Гербнер у теорії культивування: медіа культивують серед людей певні ставлення й вірування [16]. Відповідно, актуальність дослідження полягає в тім, щоб прослідкувати потенціал ЗМІ до формування певних образів та настроїв серед читачів. Актуальність ця лежить поза межами історичного контексту таборів ДіПі і пов'язана із сучасною потребою зважати на роль медій у суспільно-політичних процесах, зокрема і в процесах, які впливають на сучасні міграції.

Інший вимір актуальності дослідження полягає в тім, що тема переміщених осіб та таборів ДіПі, де вони перебували у повоєнний час, більше досліджена і представлена серед представників української діаспори, зокрема американської, і замало висвітлена в українському історичному дискурсі. До прикладу, курс шкільної історії в сучасній Україні зосереджений на описі повоєнної реальності, яка розгорталася безпосередньо в УРСР, натомість життя українців поза межами республіки описано вкрай мало, хоча є важливою складовою розуміння як суспільно-політичних процесів середини ХХ століття, так і формування української державності зокрема.

Мета дослідження — систематизувати еміграційний дискурс в медіях таборів ДіПі як один із чинників формування третьої хвилі еміграції українців до США на прикладі архівних матеріалів тижневика «Пу-Гу» (1947-1949 роки).

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- З'ясувати чинники, що впливають прийняття рішення про міграцію.
- Опрацювати теоретичні підходи щодо адаптації мігрантів у новому середовищі.
- Окреслити соціально-політичний контекст у повоєнній Європі, в якому виникли табори для переміщених осіб.

- Простежити розвиток інституційно-правових аспектів життя переміщених осіб у таборах протягом другої половини 1940-х років.
- Описати геополітичні представлення картини світу в публікаціях тижневика «Пу-Гу» (1947-1949 роки).
- Структурувати дискурс, пов'язаний з темою міграції, в публікаціях тижневика «Пу-Гу».

Об'єкт дослідження — архів тижневика «Пу-Гу», який видавали мешканці табору для переміщених осіб «Зоме Казерне» в Аугсбурзі, Німеччина, у 1947-1949 роках.

Предмет дослідження — еміграційний дискурс, представлений у наявному в Українському національному музеї в Чикаго архіві публікацій тижневика «Пу-Гу».

До **методів** цього **дослідження** належать описовий та історико-типологічний методи, аналіз документів та кейсів, кількісний та якісний контент-аналіз, а також базовий статистичний аналіз. Описовий метод застосований на етапі опрацювання та систематизації наукової літератури, що стосується чинників прийняття рішення про міграцію і соціально-політичного контексту в Європі, в якому виникли табори для переміщених осіб. Описовий метод був доповнений аналізом документів, які зберігаються в архіві Українського національного музею в Чикаго і стосуються життя переміщених осіб в ДіПі таборах та їхньої еміграції до інших країн. До таких документів належать спогади очевидців, копії посвідчень та довідок, листи, квитки на транспорт, законодавчі та військові документи тощо. У практичній частині роботи окремо був проаналізований архів тижневика «Пу-Гу», який українці видавали в таборі для переміщених осіб у 1947-1949 роках. Методом кількісного контент-аналізу було встановлено, які країни репрезентовані в тижневику та частоту згадок кожної з них, теми публікацій, де згадані країни,

часовий континіум, якого стосуються ці згадки, та низка інших категорій. Були розраховані розподіли різних показників: наприклад, відсотковий розподіл публікацій на певну тему серед публікацій про певну країну. Кількісний аналіз здійснювався за допомогою обрахунків у програмах Excel та SPSS. За допомогою якісного-контент аналізу і складеної на основі теоретичних напрацювань категоріальної сітки, були також проаналізовані публікації тижневика «Пу-Гу», які безпосередньо стосувалися еміграції.

Джерела, опрацьовані в ході дослідження, — це праці переважно соціологів та інших соціальних науковців, які досліджували чинники, що впливають на прийняття рішення про міграцію, або досліджували й описали концепти, які безпосередньо не стосуються міграції, але які було доцільно застосувати в цій роботі (як, наприклад, Е.Гідденс, автор концепту «онтологічної безпеки» [35]). До них належать класик чиказької соціологічної школи Р.Парк [17], автор світ-системного підходу в соціології Е. Валлерстайн [30], М. Пйоре [18], Д. Мессі [10], Е. Тейлор [25], Д. Гелдерблом [36] та інші. Дослідження контексту виникнення таборів ДіПі та інституційно-правових аспектів життя переміщених осіб у Європі спиралося на статті в тогочасній пресі (зокрема, на матеріали тижневика «Пу-Гу», доступних в Українському національному музеї в Чикаго архівів інших видань та електронних архівів видань — зокрема, американських «Свободи» та «Ukrainian Weekly»), на офіційні документи (наприклад, статути організацій, що опікувалися біженцями у повоєнній Європі) та на праці дослідників, які вивчали життя переміщених осіб та їх еміграцію до різних країн світу та/або репатріацію на батьківщину: наприклад, М. Дичок [4], Н. Толстой [28], М. Еліот [5], М. Куропась [12], М. Клімчак [6] тощо.

Новизна роботи полягає в тім, що архіви конкретного періодичного видання, яке обране до аналізу в цій роботі, раніше не були ні описані, ні проаналізовані. Архів тижневика «Пу-Гу» недоступний в електронній версії

онлайн, а також не був об'єктом дослідження в жодній науковій роботі на тему переміщених осіб, ДіПі таборів чи третьої хвилі еміграції українців до США. Крім того, новизна дослідження полягає в постановці гіпотези про вплив преси ДіПі таборів на вибір країни міграції.

Теоретичне та практичне значення. Теоретичне значення роботи полягає в залученні теорій соціального конструювання, теорії культивування і теорії підсинюваних ефектів до аналізу преси ДіПі таборів. Практичне значення роботи полягає у введенні в науковий обіг журналістських матеріалів «Пу-Гу», в систематизації і аналізі статей геополітичного спрямування в емігрантській пресі, що надалі може використовуватися в дослідженнях з історії журналістики та соціології міграцій.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтована актуальність досліджуваної теми, сформульовано мету та завдання, необхідні для її втілення, об'єкт, предмет дослідження, описано використані для реалізації мети методи, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів.

Перший розділ «Третя хвиля еміграції українців до США: міграція як (пере)форматування спільнот» складається із двох пунктів. У першому пункті першого розділу «Соціальні теорії міграцій про причини і фактори еміграції» окреслені поняття міграції, поняття рішення про міграцію та чинники, що впливають на це рішення. Поняття міграції та прийняття рішення про міграцію розглянуті з різних теоретичних перспектив: соціологічної, макро- та мікроекономічної, соціокультурної тощо. У другому пункті першого розділу «Табори для переміщених осіб в контексті структурних і безпекових чинників міграції» описані передумови виникнення таборів для переміщених осіб у Європі,

а також інституційно-правовий аспект перебування переміщених осіб в таборах та (не)можливості емігрувати в інші країни світу.

Другий розділ «Вплив медіа, що функціонували у таборах для переміщених осіб, на вибір країни для міграції (на матеріалі журналу «Пу-Гу», 1947–1949)» теж складається із двох пунктів. У першому пункті другого розділу «Кількісний аналіз матеріалів геополітичного спрямування в журналі “Пу-Гу”»:» представлено результати кількісного контент-аналізу матеріалів тижневика «Пу-Гу». Вибірка для аналізу була сформована з усіх доступних випусків «Пу-Гу», які зберігалися в Українському національному музеї в Чикаго. Загалом до вибірки увійшли 64 випуски журналу за період від 15 березня 1947 року до 7 січня 1949 року. Обмеження, які могли виникнути в ході дослідження і які неможливо повною мірою оцінити і врахувати при аналізі даних та інтерпретації результатів, полягають у неповноті архіву тижневика «Пу-Гу» у фондах Українського національного музею: деякі номери журналу були відсутні. Повний перелік проаналізованих номерів вказаний у Додатку А. Одиницею аналізу в кожному з номерів тижневика «Пу-Гу» є текстова публікація, а одиницею рахунку — текстова публікація, в якій присутня бодай одна назва будь-якої країни світу. З усього доступного масиву журналу до подальшого аналізу були відібрані 456 публікацій. Вони були проаналізовані на предмет згаданих країн, авторства, теми, згадок про еміграцію; періоду, якого стосується публікація. У другому пункті другого розділу «Якісний аналіз матеріалів геополітичного спрямування в журналі «Пу-Гу»: імагологічний медіадискурс» представлено результати якісного контент-аналізу. А саме систематизовані за категоріями згадки про еміграцію в публікаціях журналу «Пу-Гу» та образи країн, до яких могли емігрувати переміщені особи, представлені у публікаціях журналу. Категорії для якісного контент-аналізу були сформульовані на основі опрацьованої в ході написання теоретичного розділу літератури.

У висновках подані стислі результати напрацювань, отриманих в ході кількісного та якісного контент-аналізу, а також описана багатофакторність прийняття рішення про міграцію та специфіка міграції, зокрема українців, у повоєнній Європі. У додатках подані архівні матеріали з фондів Українського національного музею в Чикаго, а також аналітичні таблиці, сформовані в ході кількісного контент-аналізу, та детальний цитатник за матеріалами публікацій тижневика «Пу-Гу», які стосуються еміграції, — в ході якісного.

РОЗДІЛ 1

ТРЕТЯ ХВИЛЯ ЕМІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ ДО США: МІГРАЦІЯ ЯК (ПЕРЕ)ФОРМАТУВАННЯ СПІЛЬНОТ

1.1. Соціальні теорії міграцій про причини і фактори еміграції

Наразі не існує однієї всеохопної теорії, яка б вичерпно пояснювала явище міжнаціональної міграції. Науковці послуговуються низкою теорій, які описують окремі аспекти міграції за допомогою часто принципово відмінних дослідницьких фреймів та вихідних гіпотез. Ці теорії нерідко формулюються в умовах недостатнього міждисциплінарного проникнення, тому не враховують попередніх чи суміжних галузевих напрацювань на тему міжнародної міграції [10].

За неокласичною економічною теорією, яка розглядає процес міжнародної міграції на макрорівні, міграція виникає внаслідок дисбалансу попиту і пропозиції робочої сили на ринках праці різних країн: люди мігрують в ті країни, де попит на працівників перевищує пропозицію, тому що в таких умовах зарплатні вищі, ніж коли працівників на ринку праці забагато. Таке перерозподілення робочої сили за рахунок міграції має — в теорії — наближати попит і пропозицію на ринку праці до рівноваги у світовому масштабі [27]. Натомість неокласична економічна теорія, яка враховує мікрорівень, обґрунтовує міграцію через раціональне рішення людини-потенційної-мігрантки, яка приймає рішення переселитися в іншу країну, зважуючи вигоду та втрати особисто для себе до та після міграції. При цьому кожна конкретна людина враховує не тільки очікувану різницю між зарплатнею, яку отримує наразі, і яку зможе отримувати, переїхавши до іншої країни, а також свої характеристики: вік, сімейний стан, стан здоров'я та професійні навички [15].

За іншим підходом, люди приймають рішення про еміграцію не ізольовано від інших, а у контексті родинних зв'язків чи зв'язків, побудованих у межах

домогосподарства і, відповідно, оцінюють міграційні переваги і ризики, зважаючи на можливість усіх членів домогосподарства [24].

Згідно з дуальною теорією ринку праці, міграції є похідним елементом від структури розвинених індустріальних суспільств. Оцінка економічної вигоди окремим індивідом, який вирішує емігрувати, за цією теорією, відходить на другий план: розвинені країни приваблюють мігрантів не конче шансом отримувати вищі зарплати, а радше шансом на статусну мобільність, яку уможлиблює сама структура розвиненого суспільства, зокрема, сегментованість ринку праці і наявність на ньому первинного (престижного) та вторинного (непрестижного) секторів. Крім того, ринок праці у розвинених суспільствах відкритий для категорій людей, які раніше або деінде не могли бути його частиною: ідеться, наприклад, про підлітків та жінок [18].

Натомість на думку автора світ-системного підходу, соціолога та історика Іммануїла Валлерстайна, міграції виникають не через особливості внутрішньої структури конкретної національної економіки, а через структуру зв'язків між розвиненими країнами та країнами, які розвиваються. Головна теза Валлерстайна полягає в тім, що жодна економічна чи політична система у світі не є закритою системою і що всі вони впливають одна на одну, оскільки сполучені тими чи іншими зв'язками. Наприклад, розвинені капіталістичні країни, так зване ядро, потребують підтримувати і збільшувати обсяги виробництва і шукають для цього людські та природні ресурси в інших, менш розвинених країн — на так званій периферії [30]. Втім у випадку міграції, яка відбувалася в повоєнній Європі і яка була зумовлена політичними мотивами, а не економічними, в теорії Валлерстайна слід зважати на країни із розвиненими виробничими потужностями.

Крім економічних чинників та заснованих на прагненні економічної вигоди дій окремих індивідів, міжнаціональна міграція уможлиблюється та поживляється завдяки мережам контактів між мігрантами, колишніми мігрантами та корінним

населенням країн, з яких вони вирушають, та країн, куди прямують. Розгалужена мережа контактів допомагає знизити ризики та затрати, пов'язані з міграцією. У деяких випадках така мережа — не додатковий, а ключовий фактор, який впливає на можливість людини емігрувати з однієї країни в іншу. Наприклад, для переселення в Сполучені Штати Америки мешканці таборів для переміщених осіб мали знайти у Штатах людей, які би підтвердили, що беруть на себе зобов'язання підтримувати майбутнього емігранта фінансово або забезпечити його роботою. Таку готовність слід було висловити у документі, який називався *affidavitive support*, скорочено українською його називали афідавіт. Відповідно, переміщені особи, які мали знайомих чи родичів в Америці, могли отримати гарантії про підтримку і, як наслідок, дозвіл на еміграцію значно легше, ніж ті, у кого не було потрібних знайомств та контактів [25]. Крім того, згідно з теорією накопиченої причиновості, міграція породжує ще більше міграції, оскільки люди схильні приймати рішення про переселення, зважаючи на соціально-економічний та соціально-культурний контекст свого середовища. Якщо міграція є частиною цього контексту і сприймається як нормальне явище, наступні мігранти будуть більш схильні прийняти рішення про переїзд [10].

На початковому етапі міграції, як правило, виникають інституції, які намагаються врівноважувати велику кількість охочих переселитися і здебільшого непорівняно меншу кількість віз, яку готові надати країни, куди ці люди прямують. На тіньовому ринку послуг з'являються пропозиції від організацій, які готові допомогти із переселенням за гроші. Наприклад, наприкінці 1948 року у тижневику «Пу-Гу» почали з'являтися оголошення від фірми, як обіцяла допомогти переміщеним особам відшукати спадщину в Італії. Така теорія називається інституційною і зосереджується передовсім на мережі супутніх організацій, які виникають прицільно для роботи з мігрантами. У випадку переміщених осіб такими організаціями спочатку була УНППА, згодом ІРО та ЗУАДК — Злучений

український американський допомогивий комітет. Розгалужена система інституційної підтримки стала одним із факторів для мігрантів у таборах для переміщених осіб у повоєнній Європі приймати рішення про подальше переселення: «...ми з вами лише ДП і доля наша не від нас залежить» [36], а залежить від допомоги, яку нададуть міжнародні чи місцеві організації.

На думку дослідника міграційних процесів Дерек Гелдерблома, загальну, всеохопну теорію міграції не тільки потенційно корисно, а й можливо створити. У цій теорії, на його думку, слід розглядати не тільки причини, які спонукають людей переселятися, а й ті, що спонукають не робити цього [36,2]. За моделлю, яку пропонує Гелдерблом, є **вісім складових, які впливають на міграцію**:

1. Структура просторових винагород, тобто диспропорція у привабливості різних місцевостей. У цій структурі є дві групи протилежно направлених факторів: фактори, що притягують, та ті, що виштовхують. Гелдерблом наголошує, що обидві групи факторів діють і стосовно місця, звідки людина збирається переселитися, і стосовно місця, куди вона може вирушити. Фактори, що притягують, у дестинації переселення — це те, що робить це місце привабливим для людини: більші шанси на отримання роботи взагалі чи роботи з конкретними умовами праці, наявність у тому місці людей зі спільним з мігрантом культурним бекграундом, ліпший клімат тощо. Фактори, що виштовхують, якщо йдеться про місце, звідки людина переселяється, — це те, що спричиняє дискомфорт в теперішніх умовах життя: поганий клімат, відсутність можливості працевлаштуватися за спеціальністю чи з достатньо високою платнею, правові чи традиційні обмеження для людей певних соціальних категорій (жінок, пенсіонерів, представників тих чи інших етносів тощо). Наприклад, читачі журналу «Пу-Гу» мали нагоду оцінити привабливість і відразливість місць для переселення так: *«Рабське становище робітників у Советській Росії*

незрівнянно тяжче від тимчасового безробіття робітників США за найбезрадіснішої депресії» [48, 6].

2. Характеристики конкретного індивіда — вік, стать, етнічна належність, здоров'я, спеціалізація, місце роботи тощо.
3. Винагороди, які можуть отримати конкретні індивіди, залежно від своїх характеристик;
4. Структурні рамки прийняття рішення про міграцію. Людина, яка приймає рішення переселитися, має прокомунікувати його зі своїм оточенням, переконати інших людей переселятися разом з нею або розірвати з ними стосунки. Що інтенсивніше і що в більшу кількість стосунків і зв'язків з іншими людьми індивід залучений у місці, де живе, то складніше й довше може тривати процес прийняття рішення про переселення.
5. Інформаційні джерела. Індивід може прийняти рішення емігрувати тільки за умови, що йому відомо про обставини життя деінде. Найчастіше, на думку Гелдерблома, про умови життя в інших місцях люди можуть дізнатися зі ЗМІ, однак цьому перешкоджає бідність та неосвіченість. Невміння читати позначалося на інформаційній ізоляції тим сильніше, чим більше інформаційні потоки формувалися друкованими ЗМІ — у період до появи телебачення або його немасового поширення та до виникнення Інтернет [8]. Крім ЗМІ, джерелом інформації про інші місця можуть бути знайомі та близькі люди, які в ті місця переселилися раніше, і мають змогу передавати іншим потенційним мігрантам свідчення про тамтешні умови та власні враження від умов життя. У таборах для переміщених осіб джерелом знання про можливість міграції та умови життя в конкретних країнах часто була преса. Зокрема, журнал «Пу-Гу», який видавали в Німеччині, в місті Аугсбурзі, де розташовувався табір *Somme Kaserne*, але який могли отримати передплатники в інших країнах: Бельгії, Англії, Америці та Франції.

Наприклад, один із текстів про можливість для переміщених осіб мігрувати називається «Аргентина планує велику імміграцію»: *«Нові заходи [аргентинського уряду] практично відкривають гавані для імміграції. Ні расові, ні релігійні причини не можуть стати цьому на перешкоді. Але, звичайно, перевагу віддається тим іммігрантам, що їх фах і мова дають можливість легше увійти в національну й культурну Аргентини та прикласти свої сили в хліборобстві, тваринництві або в ремеслі»* [32, 14].

6. Сприйняття (ставлення до) міграції як явища та мотивація до прийняття рішення мігрувати чи ні.
7. Намір переселитися. У випадку переміщених осіб цей намір, з одного боку, був безальтернативним: табори для переміщених осіб були тимчасовим місцем перебування і люди змушені були рано чи пізно їх покинути, з іншого, цей намір у випадку повоєнної міграції був специфічний, бо мотивований потребою у безпеці та свободі. Слід враховувати, що третя хвиля міграції українців до США походила переважно з таборів ДіПі та її представники ідентифікувалися як «біженці», «скитальці» та «вигнанці» [47], отже, політичний, а не, наприклад, економічний мотив еміграції виходив на перший план.
8. Наявність фільтрів, які одним людям перешкоджають мігрувати (наприклад, занадто великі витрати, пов'язані з міграцією), а інших до цього підштовхують (наприклад, студентські стипендії, які покривають вартість навчання і проживання в іншій країні, заохочують студентів переїздити на час навчання, даючи нагоду у перспективі залишитися і закорінитися на новому місці).

Готовність та неготовність мігрувати можна також частково пояснити за допомогою концепції американського соціолога Ентоні Гідденса. Гідденс описав поняття «онтологічної безпеки» — стану, який людина несвідомо прагне

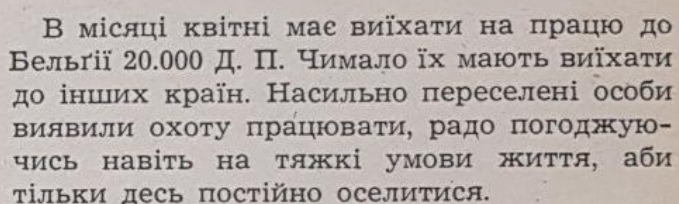
підтримувати завдяки стабільності рутинних практик. Порушення цього стану каталізує тривожність; у сучасних індустріальних та постіндустріальних суспільствах воно стається порівняно частіше через почасти зруйновані традиції [35]. Якщо переселення в інше місце означатиме для людини втрату онтологічної безпеки — тобто зруйнує порядок звичних практик, — вона може утриматися від міграції. Натомість, якщо усталений порядок життя більше неможливий в місці, де людина мешкає, і її онтологічна безпека опиняється під загрозою там, де вона «вдома», міграція може бути бажаною і рішення про неї може датися легше. Наприклад, онтологічна безпека більше не була можлива для переміщених осіб на батьківщині: *«На запитання совєтської газети “що ж заважає совєтським людям повернутися на батьківщину», — відповідаємо: “Кривавий більшовицький режим!”»* [49, 4].

Намагаючись застосувати описані теорії до переміщених осіб, або ДіПі (від англійського — *displaced persons*), слід зважати на ряд факторів, які описують їх життєву ситуацію на момент прийняття рішення про міграцію. Ключовий момент цієї ситуації такий: на момент прийняття рішення про міграцію з таборів для переміщених осіб, ДіПі уже були не «вдома» (причин на це було декілька, їх детальніше розглянемо у наступному підрозділі). І багато хто з них не вважав за можливе додому повернутися, боючись за власне життя чи не бажаючи жити в комуністичній тоталітарній державі: *«Сьогодні тисячі чоловіків і жінок не сміють повернутись до власної батьківщини не тому, що вчинили якийсь злочин, але тому, що їх переконання суперечливі до переконань тих людей, які стоять при владі»* [41, 4].

Табори для переміщених осіб були **тимчасовим місцем перебування**, з якого, хотіли того чи ні, люди мусили рухатися далі. Отже, фактично, немає сенсу говорити про те, що впливало на рішення про міграцію як таку: воно було

прийняте за замовчуванням (рішення до певної межі були можливі лише щодо вибору конкретної країни, куди переселятися).

У випуску журналу «Пу-Гу» від 20 квітня 1947 року йдеться про те, що ДіПі виїхали працювати до Бельгії, *«радо погоджуючись навіть на тяжкі умови життя, аби тільки десь постійно поселитися»* (Рис.1).

В місяці квітні має виїхати на працю до Бельгії 20.000 Д. П. Чимало їх мають виїхати до інших країн. Насильно переселені особи виявили охоту працювати, радо погоджуючись навіть на тяжкі умови життя, аби тільки десь постійно оселитися.

Рис.1. Уривок зі статті «Світ за тиждень» у журналі «Пу-Гу» 20 квітня 1947 року, стор. 5

Усі вище перелічені теоретичні напрацювання описують причини, які спонукають людей переселятися з місця на місце. Інший кластер досліджень та теоретичних пошуків стосується наслідків рішення переселитися: що відбувається з людиною у новому середовищі та як вона в нього «вмонтовується». Дослідження на цю тему в Америці активно розвивали представники Чиказької соціологічної школи, зокрема Роберт Парк. Зародження Чиказької школи збіглося з великим переселенням афроамериканців із півдня США на північ: вони перебиралися із сільської місцевості в міста і мусили адаптуватися до життя в міських умовах. Тому дослідники переймалися питаннями адаптації людей у нових умовах, дискримінації, сегрегації, символічних та просторових маркувань простору тощо.

За теорією, яку запропонував Роберт Парк, існує чотири стадії адаптації людини до життя в новому середовищі: знайомство, конфлікт, акомодация та асиміляція [17]. На першій стадії людина пізнає нове оточення, фокусується на спільному і відмінному у житті тамтешньому та її попередньому, дізнається умовні правила гри. На стадії конфлікту відбувається неприйняття і взаємна ворожість людини і нового для неї середовища; на стадії акомодатції відбувається

призвичаювання жити так, щоб конфлікт не був явним. Асиміляція ж означає повне прийняття людиною нового середовища і навпаки.

Американський соціолог та антрополог, автор книги «Соціальні системи американських етнічних груп» Вільям Ворнер обстоював тезу про те, що етнічні групи, які живуть в Америці, поступово — дехто швидше, дехто повільніше — асимілюються. На його думку, асиміляцію мали стимулювати рівні для всіх американські закони та соціальна мобільність [31]. У 60-х роках теорію асиміляції продовжив розвивати Мілтон Гордон. Він розглядав це явище більш детально та розгалужено і виділив **сім типів асиміляції**: акультурацію (коли мігрант приймає норми, цінності та спосіб життя нового суспільства); структурну асиміляцію (коли мігрант залучається в суспільні інститути); ідентифікаційну (коли відчуття зв'язку з новим місцем сильніше, ніж з попереднім, умовною батьківщиною); поведінкову, ціннісну та громадянську, яка, по суті, є фінальною стадією та закінчується цілковитим прийняттям людиною нового суспільства [7].

Усі ці теорії розглядають домінантне, у цьому випадку — американське суспільство як котел, де «плавляться» і поступово стають однорідною масою всі, хто в нього потрапляє, незалежно від попередніх своїх характеристик і бекграунду. Втім у таких теоріях є низка недоліків, на які науковці почали вказувати вже в 60-х роках ХХ століття. Зокрема, асиміляція розглядається як єдина можлива форма інтеграції мігрантів у «суспільство» — ще один проблемний — через свою всеохопність і надмірну загальність — концепт. Теорії плавильного котла також є етноцентричними, оскільки асимілюватися завжди мають прибулі, які не належать до панівної нації.

Переглядати й доповнювати теорії, в основі яких лежить процес асиміляції, науковці почали в 90-х роках ХХ століття. На думку американського соціолога кубинського походження Алехандро Портеса, асиміляція залежить не лише від людини, яка потрапляє в нове середовище, а від специфіки середовища (не

суспільства, а менших спільнот — міста, району тощо), куди вона залучилася [19]. Крім того, асиміляція відбувається по-різному для різних етнічних груп і для різних комбінацій етносу мігрантів та панівного етносу суспільства, куди вони перебралися (умовно кажучи, англійцям легше асимілюватися в американському суспільстві, ніж японцям). На тривалість і складність асиміляції впливають як особистісні якості людини, так і специфіка середовища (наприклад, асиміляція у сільському і міському середовищах — не враховуючи більш детальної специфіки цих середовищ — може відбуватися по-різному) [19]. До того ж на інтеграцію людини в нове середовище впливає як соціальна позиція, яку вона там займає, так і її позиція в спільноті, звідки вона походить.

Незважаючи на те, що мешканці таборів для переміщених осіб опинилися в ситуації, коли міграції уникнути було фактично неможливо, уявлення про міграцію, яке вони могли отримати з журналу «Пу-Гу», передбачає критичне ставлення до асиміляції. У журналі «Пу-Гу» українці, які опинилися в таборах для переміщених осіб і були змушені мігрувати з цих таборів закордон, послідовно зображуються як люди, які повинні зберегти свою національну ідентичність, мову, традиції та не асимілюватися, живучи поза Україною. У деяких випадках необхідність асимілюватися в іншому середовищі описана як причина, чому туди не варто перебиратися. Наприклад, у випуску за 24 жовтня 1948 року описане розмова з австралійським консулом: *«Ми ставимо питання: “Чи дозволяє австралійський уряд імігрантам мати свою пресу та інше за власні кошти?”. “Ні, не дозволяє, — відповідає консул, — уряд навіть перешкоджатиме це робити. Кожний новоприбулий до Австралії повинен силою обставин і заходів уряду зректися своєї національної приналежності і стати, повторюю, австралійцем”»*. Зважаючи на це, автор тексту доходить висновку: *«Ця заява австралійського консула розсіває оптимістичне наставлення багатьох українців щодо Австралії. (...) Ми ні за яку ціну не повинні допустити до того, щоб наші люди стали пропащі*

для нації, для нашої поневоленої Батьківщини». Під час перебування українців у таборах для переміщених осіб настанова триматися власної національної ідентичності підтримувалася не лише завдяки пресі, а й завдяки освіті: *«Дбати про те, щоб не бути народом без імені й об'єднати на національно-культурному ґрунті всіх українців, готувати їх для майбутнього нашої батьківщини — такі повинні бути засади нашої культурно-освітньої праці на еміграції. (...) Дуже поважна роль вчителя на еміграції. Він мусить бути одночасно педагогом і національним діячем»* [44, 4]. У цих двох уривках асиміляція прирівняна до «пропащості людини для нації», а асимільовані люди названі «народом без імені». Одне з можливих пояснень послідовного зображення асиміляції як неприпустимого сценарію для українських емігрантів можна зустріти в твердженні: *«Це перший раз у нашій історії, що всі наші землі окупувала Москва, так що політична еміграція знайшлася цілком без своєї території. У висліді цього факту — великанське політичне значення сучасної еміграції: тільки вона може бути носієм вільної, національної думки і тільки вона може репрезентувати українські інтереси перед чужим світом»* [40]. Таким чином, автор цих слів ототожнює представників української еміграції, яка здебільшого була зумовлена політичними й безпековими мотивами, й Україну. Справжньої України на території, де панує «ворог», немає, вона є тільки там, куди втекли політичні біженці. Якщо вона зникне на еміграції, то, фактично, зникне зовсім. Це — гіпертрофоване і не єдине пояснення небажаності асиміляції для українців, однак цей мотив місії українців на еміграції врятувати державність і націю (якщо не вони, то хто?) — наскрізний у публікаціях журналу «Пу-Гу».

Наголошування авторів журналу «Пу-Гу» на тому, що мігранти-українці не повинні розчинятися в інших культурах, до певної міри перегукується із концепцією транснаціоналізму. Ця концепція була описана дослідниками значно пізніше, ніж відбувалися повоєнні міграції європейців, зокрема українців, до США,

— у 1990-х. За нею, немає сенсу говорити про діаспори чи етнічні спільноти в інших країнах як про відокремлені — у фізичному й культурному сенсі слова — від своїх націй. Як писав дослідник Форнер у 2000 році, із розвитком технологій, доступністю авіаквитків та всюдисущим проникненням інтернету, діаспори у класичному сенсі слова зникли, натомість нації перетворилися на мережі, розкидані по всьому світу [7]. Наприкінці 1940-х і на початку 1950-х не йшлося, звісно, ні про Інтернет, ні про авіаквитки, але українці, які мігрували з таборів ДіПі в інші країни, все одно залишалися пов'язані з Україною. Цей зв'язок був спрямований на майбутнє і висловлювали його у формі чи то планів, чи то мрій: *«Прийде час, можливо, недалекий, і ми повернемося на Україну, що чекає на нас. Наш обов'язок залишатися гідними неї, нагромадити культурних вартостей, щоб бути спроможними віддячити їй за все, що ми їй винні»* [43, 5]. Або ж — уривок із тексту, де описане прощання з ДіПі, які емігрують до Бельгії: *«Таборовий хор прийшов прощатися з земляками. Поїзд рушає, хор на прощання заспівав “Засяяло сонце золоте”. Коли повернемося до Тебе, наша героїчна Україно?»* [37, 11].

1.2. Повсякденність у таборах для переміщених осіб: до проблеми «онтологічної безпеки».

Протягом Другої світової війни ті чи інші обставини змусили сотні тисяч людей змінити місце постійного перебування, фактично — хоча й часто без власної волі — мігрувати. Такого вимушеного переселення зазнали люди, яких німецькі армійці вивозили до Німеччини працювати і які дістали узагальнену назву «остарбайери» — від німецького *ost* (схід) та *arbeit* (працювати), робітники зі сходу. Іншими вимушеними переселенцями стали військовополонені, переважно солдати армії Радянського Союзу та армій держав антигітлерівської коаліції, які протягом війни опинилися в німецьких концентраційних таборах. На ранніх етапах війни німецькій армії вдалося «встановити безпосередній контроль над 8,5 мільйонами радянських полонених та примусових робітників». Приблизно 5,6 із

них вижили, а по війні 2,5 мільйонів із них звільнили американські та британські війська, які увійшли до Німеччини і утворили там окупаційні зони, кожна з двох держав — свою. [5,341]. Третя умовна група людей, які під час війни змінили країну проживання, — це політичні емігранти або політичні втікачі, які переселялися з республік Радянського Союзу з безпекових та ідейних міркувань [50, 4], а у випадку України також члени військових формувань (дивізії «Галичина», ОУН, УПА) [6]. У спогадах українця Олексія Коновала читаємо таке: *«В 1933 році 9 осіб в родині моєї матері вмерло з голоду на хуторі на Полтавщині. В 1935 році в Миргороді на вулиці арештували батька й заслали на Колиму без права листування з родиною. Він повернувся з заслання несподівано, перед початком Другої світової війни. Щоб не опинитися вдруге на Колімі чи в Сибіру, вирушили наші батьки возом, запряженим кіньми, подалі від визволителів»* [39, 109]. У журналі «Пу-Гу», який у наступному розділі будемо досліджувати детально, політична еміграція означена так: *«...при політичній еміграції людина покидає батьківщину — чи то втікаючи від переслідувань, чи то з потреби перенести політичну працю в умови, яких нема дома»* (уривок тексту від 20 квітня 1947 року, стор. 6). Українців, які поза власною волею опинилися протягом війни поза межами батьківщини, було понад три мільйони осіб, і це, за словами канадійської дослідниці Марти Дичок, була найбільша міграція в історії України [4].

На людей, які на фінальній стадії війни та по її закінченню опинилися в Європі, чекав наступний етап переселення, також часто примусового, який називався репатріацією — поверненням на батьківщину.

Угоди про репатріацію, а також подальші інструкції для військових у європейських окупаційних зонах (американській, англійській та французькій) засновувалися на концепті громадянства, а не національності [4]. Ще до закінчення Другої світової, в лютому 1945-го на Ялтинській конференції між представниками

Великої трійки, тобто Радянського Союзу та Великої Британії, а також Радянського Союзу та США були укладені таємні договори про те, що громадяни цих країн, які під час війни опинилися поза їх межами, мають повернутися додому, а військові в тих країнах, де ці люди перебувають наразі, посприяти цьому поверненню. Уряди США та Великої Британії були найбільше зацікавлені в тім, щоб звільнити громадян своїх держав з полону, в якому ті опинилися протягом війни, натомість керівництво Радянського Союзу було зацікавлено в тім, щоб повернути якнайбільше своїх громадян, з кількох причин, які перераховує Марк Еліот [5,341]: «далася визнаки загальна мстивість радянської системи», пропагандистська потреба допустити якомога менше своїх громадян, які б могли розповісти про життя в Союзі, за кордон та стратегічна потреба в робочій силі, потрібній для відбудови держави після руйнацій від війни. На думку Еліота, скоєні нацистами звірства сформували серед радянського керівництва «глибоко вкорінену потребу у відплаті», тож для людей, які протягом ув'язнення в концтаборах або протягом примусової праці в Німеччині співпрацювали з німцями, «репатріація перетворювалася на відплату [за колаборацію]» [5,342].

Оскільки на момент Ялтинської конференції західні держави-союзниці СРСР у війні ще не визнали нових кордонів Союзу, які сформувалися внаслідок перерозподілу й загарбання Союзом територій інших держав протягом війни, домовленість про репатріацію до СРСР радянських громадян по війні стосувалася тих, хто проживав на території Союзу в межах, які існували до 1 вересня 1939 року [4, 37].

На думку співтворця й учасника Комітету українців Канади Микити Мандрики, президент США Рузвельт, який не вплинув на домовленості про репатріацію, опосередковано підставив «мільйони людей суворому тоталітарному режимові Кремля, який був гірший, ніж рабство у долінкольнівські часи у США» [14].

За словами Романа Ференцевича, остарбайтера, чії спогади були опубліковані в газеті «Свобода» 17 липня 2009 року, американці й англійці, виконуючи «нікчемне зобов'язання» репатріювати радянських громадян, транспортували їх до «так званих фільтраційних таборів НКВД в окупованій советським військом східній Німеччині», звідки радянські офіцери мали відправити їх до республік Радянського Союзу [20].

Українці, які опинилися в Європі по війні і підлягали репатріації, часто наполягали на ідентифікації себе за національністю, а не громадянством. Але оскільки репатріація здійснювалася на основі саме громадянства (для його встановлення спеціальні комісії проводили так звані скринінги), українці могли підтвердити свій офіційний статус громадян Радянського Союзу, Польщі, Чехословаччини тощо, або статус особи без громадянства (Додаток 3). Репатріація мала примусовий характер тільки для тих із них, хто визнавався громадянином Радянського Союзу в довоєнних межах держави. За різними даними, наймасовіші примусові репатріації тривали до кінця 1945 року. До Департаменту з питань біженців Міністерства закордонних справ Британії надходили численні звернення, в яких люди просили пояснити, хто з українців вважається громадянами Радянського Союзу, а хто ні. Наприкінці серпня 1945 року Департамент оприлюднив такі настанови:

- Всі українці, які походять з меж Радянського Союзу, якими вони були на 1 вересня 1939 року, мають бути репатрійовані.
- Ті українці, які походять з-поза цих меж, будуть відіслані додому, якщо захочуть. Якщо ні, то наразі їх не репатріюватимуть.
- Таких українців вважати особами з невизначеним статусом (Disputed Persons).
- Від радянських репатріаційних офіцерів надходили скарги щодо діяльності в Німеччині так званих українських організацій (ідеться, вочевидь, про

націоналістичні організації), тому оприлюднюємо інструкції, згідно з якими ми не мусимо визнавати подібні організації [4].

Втім, за словами Микити Мандрики, деякі військові командувачі в американській та британській окупаційних зонах Німеччини дозволяли радянським військовим поліцейським перебувати у своїх зонах та силою, за допомогою «брутальних методів», встановлювати контроль над таборами для переміщених осіб. «Природно, що поширеним явищем стали суїциди людей, які намагалися уникнути страшної долі, яка чекала їх після репатріації», — пише Мандрика [14, 7].

Інформацію про те, що люди, які не хотіли бути репатрійованими, накладали на себе руки, знаходимо в публікації американської газети *Ukrainian Weekly* від 22 грудня 1945 року. У тексті під назвою «Налякані примусовою репатріацією» процитовані телеграми, які надсилали до Українського конгресового комітету Америки та Українського канадійського комітету з Українського допомогового комітету в Бельгії та в Парижі. У першій телеграмі повідомляють про вісім самогубств унаслідок спротиву примусовій репатріації, у другій — про те, що більшість людей, які, за наказом, до визначеного часу мають перебратися до радянських таборів, а звідти — до Радянського Союзу, готуються накласти на себе руки і вже висповідалися перед смертю. Отримавши ці телеграми, президент Українського конгресового комітету Америки Стефан Шумейко звертався із проханням зупинити примусову репатріацію до президента Америки Гаррі Трумена, до генерала об'єднаних військ Дуайта Ейзенгауера та «кількох членів Конгресу» [26].

Українці, чий статус неможливо було встановити, потравляли до списку невстановлених осіб, до якого радянським офіцерам було відмовлено в доступі.

Уникнути репатріації українці намагалися різними способами: тимчасовими втечами з місць свого постійного перебування або здобуттям політичного притулку в інших державах. Так, наприклад, в Українському національному музеї в Чикаго

збереглася посвідка чоловіка на ім'я Петро Олексієнко, який народився у Ржищеві (в посвідці вказано, що це — Україна), «не належав до польського народу», але отримав притулок у польській державі, бо «в 1918-1920 роках в лавах Української армії боровся проти большевизму» (Додаток Е). Інший спосіб уникнути небажаної репатріації полягав у тім, щоб, сфальсифікувавши документи, довести своє віддавніше перебування в Європі. Наприклад, зі спогадів Олексія Коновала: *«Так звані “східняки” не мали іншого вибору, як говорити, що їхні документи загубилися чи лишилися там, де вони працювали, а вони є старі емігранти, що вийшли з України ще з військами Симона Петлюри, або вони з Галичини чи Волині [39, 111].* Втім таке перевтілення могли виявити на скринінгу — спеціальній перевірці, покликаний установити, хто з мешканців табору підлягає репатріації, а хто — ні. Олексій Коновал пригадує, що в скринінговій комісії, окрім американців, були люди, які володіли польською. Відповідно, українців, які походили з центральної чи східної України, а називали себе західняками, не знаючи при цьому польської, виселяли з табору. Мешканці східної та центральної України, яким вдалося з вигаданим даними про місце проживання в Україні емігрувати до Америки, могли бути депортовані, якщо їхня брехня була викрита. Можливість змінити неправдиві дані, вказані під час отримання американського громадянства, з'явилася, за законом, 30 серпня 1956 року. Цей закон передбачав відсутність покарання за такі виправлення.

Російський історик Віктор Земсков у своїй статті «До питання про долю радянських репатріантів в СРСР (1944-1955)» пише, що «в СРСР до кінця 1980-х років вся документація щодо репатріації була суворо секретною». Саме це, на думку Земскова, посприяло поширенню міфологічного й неправдивого нарративу про те, що радянські громадяни не хотіли повертатися до Союзу по війні, боючись, що їх уб'ють чи репресують. Насправді ж, на думку автора, «більшість радянських переміщених осіб боялась не того, що їм не дозволять лишитися на Заході, а того,

що їм не дозволять повернутися в Радянський Союз». На підкріплення своєї тези про те, що репатріантам не було чого боятися, вертаючись до Радянського Союзу, Земсков наводить знайдені в Державному архіві РФ факти: з 9907 репатріантів, яких англійці «доставили» 1944 року до Мурманська, 18 були арештовані («для слідства, не для розстрілу»), 81 помістили в госпіталі, а решту («звичайно, живими») відправили в Таллінський спецтабір та в перевірково-фільтраційний пункт НКВС Карело-Фінської СРСР [51].

Одним із найбільш жорстоких актів репатріації став випадок із кубанськими козаками, яких 2 червня 1945 року британські війська оточили поблизу Лієнца в Австрії, щоб передати до радянської окупаційної зони. Ці козаки переселилися із Кубані 1942 року разом з відступом німецької армії, бо вважали німців «визвольниками від більшевицького ярма». До 1944 року вони мешкали на західному кордоні Білорусі поблизу міста Новогрудка, а 1944-го мігрували на північ Італії. В 1945-му, коли британські війська намагалися оточити козаків, ті чинили опір, а солдати відкрили вогонь. Зрештою приблизно 40 тисяч були насильно переміщено до радянської зони, де «більшість було негайно розстріляно або заслано на смерть до ГУЛАГу. Багато козаків кінчали життя самогубством, щоб уникнути “репатріації”» [42].

Історик Микола Толстой-Милославський, російський емігрант в Англії у другому поколінні, досліджував документи та опитував людей, які вижили після насильної репатріації. Результат свого дослідження Толстой оформив у книгу під назвою «Жертви Ялти». Його книжку вперше надрукували в Англії в 1978 році, а російською — на десять років пізніше. Щодо насильної репатріації кубанських козаків, Толстой цитує англійського офіцера Шона Стюарта: «Влітку 1945 року моя рота отримала наказ оточити козаків, які втекли з таборів у гори на схід від Лієнца. Наскільки я пригадую, всі ми вважали, що ті, кого ми намагаємося впіймати, заслуговують на все найгірше». Затриманих козаків доправили до

таборів і, за словами сержанта Дональда Лоуренса, який супроводжував конвой бронемашин, «в Граці одна жінка кинулася до парашету віадук. Спершу кинула у воду дитину, а потім стрибнула сама». Сержант Лоуренс бачив, як «охоронці, що стояли по периметру на сторожових вежах, стріляли в натовп полонених, який скупчився на подвір'ї табору» [4].

Наприкінці осені 1945 року тодішній головнокомандувач військ Антигітлерівської коаліції Дуайт Ейзенгауер видав наказ тимчасово припинити примусову репатріацію радянських громадян, «незважаючи на спротив з боку Державного департаменту США, який наполягав на виконанні Ялтинського протоколу від букви до букви». Цей тимчасовий наказ Ейзенгауера «мовчки набрав сили тимчасової заборони» [20].

За даними Української енциклопедії, виданої в Торонто в 1993 році, до середини 1945 року до СРСР було репатрійовано приблизно 2 мільйони українців, і ще від 40 до 60 тисяч після того. Радянські репатріаційні загони не полишали Західну Європу до березня 1949 року [21], хоча пік примусового переселення припав саме на 1945 рік [4].

Поступу у питанні примусових репатріацій, а точніше їхнього призупинення, сприяв памфлет під назвою «Чому я не хочу повертатися до СРСР?», яку написав Іван Багрянний 1946 року. У цьому тексті письменник пояснив, чому українці, які, за домовленостями між державами-союзницями, мали б повернутися на батьківщину, не хочуть цього [33]. Цей твір переклали англійською та надіслали головнокомандувачу об'єднаних військ Дуайту Ейзенгауеру, дружині американського президента Елеонорі Рузвельт, урядам Англії та Канади. Багрянний сам був остарбайтером, полоненим та по війні мешкав у таборі, що розташовувався в Новому Ульмі, в Німеччині.

Українці, які не були репатрійовані, залишилися в повоєнній Європі й згодом отримали статус DP (displaced persons) — переміщених осіб. Для таких

переміщених осіб були створені табори (як правило, на базі колишніх концентраційних таборів чи армійських приміщень), де ці люди могли мешкати до того часу, як знайдуть можливість на постійно переселитися в іншу країну світу. Українці, які опинилися в цих таборах, у журналі «Пу-Гу» в тексті від 27 липня 1948 року описані так: *«Наша еміграція — це соціальний розріз населення України. Тут ми зустрічаємо університетського професора і коваля, селянина й нащадка козацьких старшин, інженера й медичну сестру. Між нами й нашими братами, що zostалися на батьківщині, немає ніякої принципової різниці. Нас сотні тисяч: але могли б бути мільйони. Є такі, що приїхали добровільно, тікаючи від бомб і в'язниць, є депортовані німецькою поліцією до примусової праці. Але всіх об'єднує небажання повертатись до рідної хати, д господарює некликаний поневолювач»*. Крім того, автор тексту наголошує, що еміграція українців *«ні станова, ні клясова; вона зумовлена загально-людським прагненням до національної й особистої волі»*. За даними Центрального представництва української еміграції в Німеччині, наприкінці 1946 року в американській зоні Німеччини перебували 104 тисячі українців, в англійській — 54, у французькій — 19 тисяч. У трьох західних окупаційних зонах Австрії загалом було 29 тисяч українців і ще приблизно 15 жили в таборах в Італії [6, 35].

Мешканцями таборів опікувалися міжнародні організації, зокрема, створена 9 листопада 1943 року державами антигітлерівської коаліції УНРРА (UNRRA — United Nations Reconstruction and Rehabilitation Administration) й ліквідована 1947 року [6]. Ця організація мала надавати матеріальну та правову допомогу людям, які по війні опинилися в Німеччині. Її первинною задачею були допомогти цим людям повернутися додому, а поки це неможливо — посприяти з забезпеченням їжею, одягом, житлом, медичними послугами тощо [3]. В середньому в таборі проживало 3 тисячі людея. Керувала табором невелика група працівників УНРРА: комендант та його заступник, секретар, відповідальний за постачання, комунальні блага, за

склад, медичне забезпечення, один медичний працівник, повар для цієї команди, два відповідальні за добробут та два водії [11]. Ось як описує у спогадах побут табору Цуффенгаузен його мешканка Катерина Василів-Сидоренко: *«У таборі було сім двоповерхових блоків з одиничними і подвійними кімнатами. Розміщувались родини і одинокі відповідно до числа осіб. Були також так звані офіцерки — дві-три кімнати, кухня і умивалька з окремими дверима до коридору. Такі приміщення були для таборової адміністрації або для більших родин — батьки, діти, внуки та інваліди. В одному блоці була лазня з душами і місцем для прання. В адміністративному блоці мітився склад харчів. Працьовиті господині започаткували маленькі огороди біля блоків. Були засновані в таборі чисельні фахові курси електромонтерів, бухгалтерів, кравців»* [34].

УНРРА створювалася як тимчасова організація, необхідна в критичних обставинах. Коли стало ясно, що первинну свою функцію — допомогти переселитися на батьківщину — організація більше виконувати належним чином не зможе, зайшлося про її ліквідацію і створення структури з іншою місією. Інформація про те, що УНРРА буде ліквідована, яка з'явилася навесні 1947 року, була тривожною для переміщених осіб (зокрема тому, що ліквідацію УНРРА сприймали як передвісницю нової хвилі примусових репатріацій) і неодноразово обговорювалася в місцевій пресі. Зокрема у тексті «Коли закінчиться УНРРА» автор висловлює занепокоєння, що наступницю цієї організації, Міжнародну організацію втікачів (IRO — International Refugees Organization) не встигнуть створити одразу після ліквідації УНРРА, тож на переміщених осіб чекає період невизначеності: *«Тиждень тому в Лондоні, серед людей що зацікавлені утікачів і переміщених осіб, деякий сполох викликало повідомлення з Риму про те, що коли УНРРА закінчить свою діяльність 30 червня, всі переміщені особи будуть відіслані до своїх країн, не зважаючи на уряд, що там панує. Насправді головний директор УНРРА генерал-майор Рукс заявив, що після 30 червня УНРРА нічого не зможе*

зробити для цих бідлашних людей і залишить їх в руках урядів тих країн, де вони перебувають, незалежно від того, чи уряди ці цивільні, чи військові. Сьогодні здається мало ймовірним, що ІРО буде утворене своєчасно, щоб перейняти теперішню відповідальність УННРА» [38, 8]. Заява генерального директора УННРА генерала Руска про можливу репатріацію переміщених осіб після закінчення діяльності організації «викликала спротив англійських урядових кіл. Вони заявили, що на насильну репатріацію англійський уряд не погодиться, а до того часу, поки не буде створена міжнародна організація для втікачів, насильно переселеними особами опікуватиметься окупаційна армія. Подібне становище займає також американський уряд. Проте, головний командувач американських сил в Європі генерал Клей оголосив до всіх ДП проклямацію, заохочуючи їх до добровільної репатріації, обіцяючи їм додатковий харч на 60 днів. У цій прокламації генерал Клей підкреслив, що американський народ не може помагати ДП безконечно, а доля міжнародної організації непевна. Він заохочує всіх вертатися додому, бо майбутнє ДП невідоме» (уривок тексту із журналу «Пу-Гу» від 20 квітня 1847 року, стор. 5). Хоча конституцію ІРО, створеної при Організації Об'єднаних Націй, держави-засновниці підписали ще в грудні 1946 року, фактично вона почала функціонувати у серпні 1948 року. До створення ІРО долучилися 26 держав, втім до 40% відсотків щорічного бюджету організації забезпечували Сполучені Штати Америки [9]. За конституцією ІРО, розрізняють «біженців» та «переміщених осіб». До перших належать «жертви нацистського чи фашистського режимів, які відбувалися протягом Другої світової війни, іспанські республіканці та інші жертви режиму фалангістів, а також люди, які вважалися біженцями до початку Другої світової війни». Переміщеними особами, за цією конституцією, вважаються люди, яких вивезли з країни на примусову працю або через расові, релігійні чи політичні характеристики» [29].

Хоча життя у таборах для переміщених осіб передбачало низький рівень онтологічної безпеки («нервовий стан, стан очікування, питання, яке всіх тривожить: коли і куди виїдемо» [40]) і високий рівень невизначеності щодо майбутнього, а також часто скрутні матеріальні умови (*«Більшість людей мали всього декілька речей: дві пари штанів на зміну і светр. Час від часу комусь попадався вживаний одяг, отриманий через гуманітарну допомогу. В основному його роздавали жінкам»* [6, 13]), жити поза табором і не отримувати допомоги УННРА було порівняно гірше: *«Українська еміграція на чужині перебуває в неоднакових соціально-економічних умовах. Більша частина її, користуючись опікою УННРА, живе в таборах, одержує харчування й має змогу забезпечити свої культурно-релігійні потреби. Праця відбувається на підставі заряджень американського військового командування та на засадах демократичного законодавства. Робітники користуються з прав соціального страхування, забезпечені медичною допомогою, мають нормовану працю. Молодь має змогу відвідувати школи, курси для набуття фаху. Друга частина українців мешкає поза табором під опікою німецької влади, що, крім харчових карток, нічого іншого цим емігрантам не дає. Майбутнє позатабориків покрите туманом...»* (уривок тексту від 24 серпня 1947 року, стор. 3). Олексій Коновал, чий спогад ми тут цитуємо, мешкав із родиною в Німеччині, але поза табором. Його родина працювала «на горі, в лісі, на підприємстві, що вирощувало виноград». Олексій пригадує, що *«радянські офіцери й американські офіцери їздили по містах і селах Німеччини, шукали жертв на вивезення. Хтось їм підказав, що ми живемо на горі, на фермі. Поки авто добиралося на гору, ми всі втекли в ліс...»*. Тоді Олексієва родина вирішила переселитися до табору для переміщених осіб [39, 111]. Катерина Василів-Сидоренко у своїх спогадах називає ІРО «янголом, під опікою якого емігранти отримали надію на майбутнє переселення до демократичних держав».

Із УНППА та ІРО активно співпрацювали українські допомогіві комітети — громадські організації в різних країнах Європи та в США, які склалися з українців, що проживали в цих країнах ще до війни. Ці комітети надавали українцям у таборах для переміщених осіб різнобічну допомогу, в тому числі щодо переселення. Такі допомогіві комітети були організовані в США, Канаді, Аргентині, Великій Британії, Бельгії, Франції та Бразилії (Додаток Є).

Зокрема, значну допомогу українці в таборах американської окупаційної зони в Німеччині отримували від Злученого Американського-українського допомогівого комітету (скорочено — ЗУАДК). Про голову цього комітету, доктора Романа Смука, на сторінках журналу «Пу-Гу» уперше згадується 2 листопада 1947 року. Текст називається «Др. Роман Смука між нами» і починається словами *«Наші американські земляки нас, утікачів та вигнанців, не забувають»*. Із тексту дізнаємося, що доктор Смука походить із Заліщищини, юнаком виїхав до США, де здобув правничу освіту, що він «зосереджений і опанований, що походить із ґрунту американської діловитості»; що мислить «реально і практично, тому кожний його задум не лишається пустоцвітом, а вкривається соковитими плодами. Він і його американські колеги організували для нас велику допомогіву акцію, що увінчалася повним успіхом». Під великою допомогою акцією конкретно в цьому тексті мається на увазі концерт в Чикаго, протягом якого американські українці, представники попередніх хвиль міграції українців до США, пожертвували 10 тисяч доларів на потреби переміщених осіб. В архівах Українського національного музею в Чикаго зберігається багато подяк на адресу Романа Смука від дітей, що отримували харчову допомогу в садочки (Додаток Ж), дітей, які хворіють на туберкульоз, митців, хворих у лікарнях тощо (Рис.3).

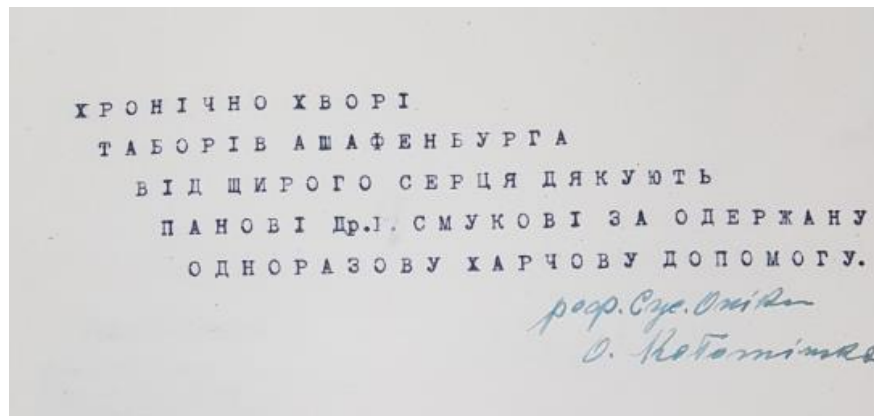

Рис.3 Подяка докторові Роману Смуку за харчову допомогу

1948 року в американському Конгресі ухвалили Акт про переміщених осіб, за яким 400 тисяч біженців з Європи мали право переселитися до США. Цим Актом, по суті, біженці були вперше визнані і закріплені в американському законодавстві як особлива група осіб [22]. Також за цим Актом, переселитися до Америки мали право біженці, які опинилися поза межами батьківщини і на теренах західної Європи у період з 1 вересня 1939 року до 22 грудня 1945-го. Обмежень щодо походження для українців з-поза терен західної України в цьому Акті немає. Відповідно, він дозволив мешканцям східної і центральної України, які доти змушені були залишатися в Європі нелегально й під загрозою репатріації, емігрувати на законних підставах. Цей Акт став одним із найбільш потужних правових чинників, що вплинули на третю хвилю еміграції українців до США.

Висновки до розділу

Отже, чинники міграції як соціального явища, а також чинники, на основі яких люди приймають рішення про міграцію, є здебільшого комплексні — безпекові (коли є потреба мігрувати, щоб зберегти життя та здоров'я); економічні (порівняння матеріальних аспектів країн); соціальні (наявність у країні, куди емігрують, земляків, та соціально-культурна близькість нового середовища до попереднього); особистісні (імовірні вигоди та перешкоди, пов'язані з

характеристиками конкретних індивідів, які мігрують; структурні (наявність інституцій, які сприяють міграції, а також адаптації мігрантів в нових умовах).

Втім конкретно у випадку міграції, що відбувалася в Європі в повоєнні роки, на чільний план виходять чинники потреби у безпеці, свободі національного та індивідуального вираження, а також чинник структурно-інституційної підтримки мігрантів міжнародними організаціями, які опікувалися питаннями біженців. Власне, європейські повоєнні мігранти, які склали основу третьої хвилі еміграції до США, частіше називають себе біженцями, скитальцями та вигнанцями, а не мігрантами, підкреслюючи цим політичний та вимушений аспекти свого переселення.

Теорії, які описують процес адаптації індивіда в новому середовищі, протягом ХХ століття еволюціонували від асиміляції як єдино можливого і прийняттого способу адаптації новоприбулих громадян у спільноту до мультикультуралістських підходів, за якими ідентичності та культури різних етносів у складі одного народу є рівноцінно важливими і вартими права на повагу.

В дискурсі медій, які видавали в таборах ДіПі і які українці читали перед переселенням з повоєнної Європи до інших країн, асиміляція зображена як неналежна стратегія адаптації в новому середовищі. Це пов'язано з політичним характером цієї хвилі еміграції і з настановою на те, що вона має зберегти українську націю у вигнанні, щоб потім відродити її в Україні.

Українці, які по війні опинилися в Європі, зазнали двох відмінних сценаріїв подальшої міграції: ті, що до початку Другої світової війни мешкали на території Західної України, отримали статус переміщених осіб, інституційну підтримку від міжнародних організацій, які опікувалися біженцями, та можливість мешкати у таборах для переміщених осіб аж до переселення в інші країни. Натомість українці з Центральної та Східної України мали бути примусово репатрійовані на батьківщину. Спротив примусовій репатріації, який чинили українці та

представники інших народів, що входили до складу СРСР, засвідчив для міжнародної спільноти вади радянського тоталітарного режиму і спричинив низку інституційних і правових змін. Зокрема, у 1948 році США ухвалили документ, за яким до 400 тисяч осіб з Європи могли переселитися до Америки.

РОЗДІЛ 2

Вплив медіа, що функціонували у таборах для переміщених осіб, на вибір країни для міграції (на матеріалі журналу «Пу-Гу», 1947–1949)

1.1. Кількісний аналіз матеріалів геополітичного спрямування в журналі «Пу-Гу» (1947-1949)

Щоб з'ясувати механізми формування образів певних держав світу як перспективних для переселення українців із таборів ДіПі, ми передовсім — **методом кількісного контент-аналізу** — проаналізували весь масив публікацій журналу, щоб скласти уявлення про геополітичну картину світу, яка поставала перед його читачами.

Вибірку для аналізу сформували з усіх доступних випусків тижневика «Пу-Гу», які зберігалися в Українському національному музеї в Чикаго. Загалом до вибірки увійшли 64 випуски журналу за період від 15 березня 1947 року до 7 січня 1949 року. Обмеження, які могли виникнути в ході дослідження і які неможливо повною мірою оцінити і врахувати при аналізі даних та інтерпретації результатів, полягають у неповноті архіву тижневика «Пу-Гу» у фондах Українського національного музею: деякі номери журналу були відсутні. Повний перелік проаналізованих номерів вказаний у Додатку А.

Одиницею аналізу в кожному з номерів тижневика «Пу-Гу» є текстова публікація. В межах цього дослідження публікаціями не вважаються окермі візуальні матеріали (які є не ілюстраціями до текстів, а самостійними одиницями інформації), підписи до таких візуальних матеріалів, кросворди та інші інтелектуальні вправи, розміщені наприкінці кожного номеру журналу. Публікаціями також не вважаються перша (обкладинка) та остання сторінка журналу, навіть якщо на котрійсь із них присутні текстові чи візуальні матеріали.

Одиницею рахунку в аналізі вважається текстова публікація, в якій присутня бодай одна назва будь-якої країни світу. Похідні від назв країн не враховуються: наприклад, якщо в публікації присутнє слово «український» чи «українець», але немає слова «Україна», така публікація не залучається до аналізу. Так само були відкинуті публікації з іншими, крім назв країн, топонімами. Наприклад, «Африка», «Південна Америка» тощо.

Для аналізу були виділені такі **категорії**:

- Згадані в публікації країни: вони в звідній аналітичній таблиці позначені кодами. Кожній країні присвоєний специфічний код, що уможливило подальші підрахунки та побудову зв'язків між категоріями аналізу. Якщо в публікації згадувалося більше ніж одна країна, в аналітичній таблиці перераховувалися всі наявні у публікації. Як підкатегорію було виділено кількість згаданих у тексті країн: одна та більше однієї.
- Авторство: публікації із невідомим автором, із авторством, зазначеним за допомогою ініціалів та з автором, про якого вказано прізвище.
- Тема публікації: їх було наперед виділено 15: політика, культура, економіка, спорт, націєтворення, війна, традиції, технології, ДіПі, природа, демографія, побут, релігія, наука, освіта.
- Згадки про еміграцію: наявні чи відсутні у публікації.
- Період, якого стосується публікація: минуле, теперішнє чи майбутнє. Якщо публікація стосувалася двох або більше періодів, це вказувалося в аналітичній таблиці.

Повну таблицю аналізу можна переглянути у Додатку В.

За обраною одиницею рахунку — публікацією, в якій згадана назва бодай однієї країни світу, — до подальшого аналізу було відібрано 456 публікацій: 238 за 1947 рік, 208 — за 1948 та 10 — за 1949. При подальшому аналізі публікацій по роках, їх було об'єднано у дві групи: 1947 рік та 1948-49 роки разом, оскільки

виділяти 1949 рік окремо було недоцільно, з огляду на занадто обмежений обсяг даних за цей період (Табл.1).

Період	Проаналізовані публікації, кількість	Проаналізовані публікації, %
1947 рік	238	52
1948-1949 роки	218	48

Табл.1 Кількість проаналізованих публікацій у тижневику «Пу-Гу» за періодами.

Далі, за допомогою розрахунків у програмі Excel та SPSS були опрацьовані описові характеристики окремих категорій аналізу, а також зв'язки між цими категоріями. Усього в проаналізованих публікаціях згадані 90 країн. Серед них — країни Європи, Азії, Північної та Південної Америк, Австралія тощо. Окрема рахувалися згадки СРСР (Радянського чи Советського Союзу), Росії та Москви (у значенні держави, а не міста). Такий розрізнення було введено умисно, щоб підтвердити чи спростувати гіпотезу про те, що різні назви загалом однієї і тієї самої держави автори журналу будуть вживати в різних контекстах.

Щоб зрозуміти, яку картину світу читачі могли сформувати за допомогою читання журналу «Пу-Гу», слід зважати не тільки на розмаїтість згаданих у ній країн, а й на частоту згадок (повний перелік згаданих країн та частоту згадок по кожній із них можна побачити в Додатку Б). Більшість країн, а саме 69 із 90, були згадані у менш ніж 5% публікацій. Ще 13 країн згадані у від 5 до 10% публікацій. І вісім — у більш ніж 10% публікацій. Серед цих топ-восьми, у порядку спадання, є такі: США (згадана у 48% публікацій), Велика Британія (25%), СРСР (24%), Франція (24%), Україна (24%), Німеччина (17%), Росія (13%), Італія (11%) (Табл. 2).

Країна	Код	Кількість згадок	Частка серед усіх згадок, %	Відношення кількості згадок до кількості публікацій, %
США	6	219	13,9	48
Велика Британія	9	115	7,3	25
СРСР	3	110	7	24
Франція	10	109	6,9	24
Україна	1	96	6,1	21
Німеччина	5	79	5	17
Росія	4	58	3,7	13
Італія	15	51	3,2	11

Табл.2 Країни, які згадані у більш ніж 10% проаналізованих публікацій тижневика «Пу-Гу».

Розмежування і паралельне відстежування згадок СРСР та Росії у публікаціях засвідчило, що ці назви дійсно зазвичай були вжиті у різних контекстах: СРСР — у текстах, які стосувалися актуальної на момент публікації ситуації на міжнародній арені (нагальні конфлікти, зустрічі, переговори, домовленості між представниками країн), тобто найчастіше — у модусі теперішнього часу. Росія — зазвичай або в текстах, які стосувалися минулого, або в текстах, де представлені дві країни: Україна (не УРСР) та Росія (як, наприклад, у текстах «Вінниця оскаржує большевизм», «Економічне поневолення України тощо»).

Серед інших найчастіше згадуваних країн — Франція та Велика Британія, які оголосили війну Німеччині 3 вересня 1939 року, а пізніше, як і США, стали державами-учасниками антигітлерівської коаліції. Італія згадується в 11% публікацій здебільшого через комуністичний режим, який там панував після війни і який розглядався як загрознає поширення недемократичної ідеології в Європі.

У 157 (34% від загальної кількості) з 456 проаналізованих публікацій тижневика «Пу-Гу» згадана тільки одна країна світу, у 299 (66% від загальної кількості) — дві і більше (Табл. 3).

	Одна країна на публікацію, кількість	Одна країна на публікацію, %	Дві і більше країни на публікацію, кількість	Дві і більше країни, %
За 1947-1949 роки	157	34%	299	66%
За 1947 рік	75	16%	163	36%
За 1948-1949 роки	82	18%	136	30%

Табл.3 Розподіл публікацій за кількістю згаданих у них країн

Те, що у двох третинах проаналізованих публікацій згадані дві та більше країни, має кілька пояснень. З одного боку, це наслідок поствоєнної ситуації, в якій ключові європейські країни та США були пов'язані взаємно визначеною і закріпленою — принаймні на папері — в низці угод (наприклад, ще в лютому 1945-го «Декларацією про звільнену Європу») політикою щодо нормалізації стану європейських країн після війни. З іншого боку, одні країни (СРСР, США, Велика Британія) боролися за сфери впливу в інших (наприклад, у Греції та Палестині), відповідно, їх згадували у матеріалах попарно чи кластерно.

Серед публікацій зі згадкою однієї країни траплялися згадки про Україну, СРСР, США, Німеччину, Канаду, Японію тощо. Найчастіше у публікаціях, де була згадана одна країна, траплялися США — у 38%, Україна — у 27% публікацій та Німеччина — у 8% публікацій (Табл.4)

Країна	Згадок країни, кількість	Згадок країни, %
США	59	38
Україна	42	27
Німеччина	12	7,6

Табл.4 Найчастіше осібно згадувані країни у публікаціях тижневика «Пу-Гу».

Чому саме про ці країни найчастіше осібно згадано у публікаціях? Про США, на відміну від інших країн, у «Пу-Гу» багато розповідають у контексті культури та побутового життя, ніби даючи читачам журналу набір мінімальних знань про країну, в якій хтось із них, можливо, опиниться. Про Україну, на відміну від УРСР, яка була на той час залучена до міжнародної політики і про яку у всіх проаналізованих публікаціях украї мало згадок, у більшості публікацій згадують як про саму по собі важливу, але водночас — ніби відокремлену від решти світу територію. Україна — це місце, з якого всі «ми» походимо, яке на невизначений час еміграції мусимо тримати в серці і куди в майбутньому повернемося. Україна — це Батьківщина, радше ціннісний, ніж політичний конструкт. Про Німеччину — бо вона була фактично місцем проживання багатьох переміщених осіб, які водночас були читачами журналу, і її згадували в контексті поточних подій, заходів тощо, які стосувалися безпосередньо життя емігрантів.

Решта країн, які осібно згадувалися у публікаціях (СРСР, Англія, Франція, Бразилія, Аргентина, Індія, Венесуела, Болівія, Єгипет тощо), траплялися у менш ніж 5% текстів кожна (Додаток Б). Візуально частоту осібних згадок тієї чи іншої країни можна побачити за допомогою хмари слів: що більшим на хмарі зображена назва країни, то більше було осібних згадок цієї країни в тижневика «Пу-Гу» (Рис.2).

Рисунок 2. Хмара слів: осібно згадувані країни в публікаціях тижневика «Пу-Гу».

Публікації, в яких осібно згадується Україна, переважно стосуються минулого (62,8%), менше четвертої частини — теперішнього (23,3%) і майбутнього — 4,7%. Також Україна була однією з небагатьох країн, публікації про яку неможливо було зарахувати до жодного періоду: ані до минулого, ані до майбутнього, ані до теперішнього. Таких публікацій «поза часом», які стосувалися України, було 11,6% (Табл.5).

Період	Кількість публікацій, % серед усіх публікацій із осібною згадкою про Україну
Минуле	62,8
Теперішнє	23,3
Майбутнє	4,7
Поза часом	11,6

Табл.5 Згадки про Україну в публікаціях журналу «Пу-Гу» в різні часові періоди

В ході аналізу було визначене тематичне спрямування кожної з 456 проаналізованих публікацій, тобто кожній із них була присвоєна одна чи кілька тем, яких вона стосується. Усього публікаціям було приписано 15 тем: політика, культура, економіка, спорт, націєтворення, війна, традиції, технології, ДіПі, природа, демографія, побут, релігія, наука, освіта. Шість із них траплялися у більш ніж 5% публікацій кожна, решта — в меншій кількості. Найрідше згадуваною темою виявилася освіта, хоча в публікаціях, де про неї згадано, автори наголошують на її важливості (зокрема в контексті того, що українці, які хочуть емігрувати з таборів для переміщених осіб за кордон, мають попіклуватися про здобуття відповідного, тобто затребуваного у конкретній країні, фаху). Усього в 456 проаналізованих публікаціях зафіксовано 625 тем, тобто в середньому по 1,4 теми на публікацію.

Найчастіше публікації тижневика «Пу-Гу» стосувалися політики (як правило — міжнародної) — таких було 33,6% (при цьому видавці журналу не називають його політичним). Друга за частотою тема — культура (14,2% публікацій). До неї були зараховані матеріали про театр, кіно, літературу, музику, мистецтво, незалежно від країни, якої ці галузі стосувалися. Третя — економіка (10,9% публікацій), зокрема відбудова економік країн після Другої світової війни, порівняння економічного благополуччя у різних державах тощо. Четверта — націєтворення (8,2% публікацій). Ця тема найчастіше зустрічається у поєднанні зі згадкою в публікації України, а також у поєднанні з минулим часом (наприклад, у текстах «Національна ідеологія братства ім. Кирила та Мефодія», «Традиційні джерела козацької держави», «Український пласт» тощо). П'ята за частотою згадування тема (5,8% публікацій) — життя в таборах для переміщених осіб та все, що стосується ДіПі. Шоста (5,3% публікацій) — війна: та, яка нещодавно закінчилась, та імовірна майбутня, яка може виникнути внаслідок поглиблення

конфлікту між Заходом та Сходом, про який у публікаціях «Пу-Гу» ідеться що далі, то більше (Табл.6). Частки решти тем можна переглянути в Додатку Г.

Тема	Код	Кількість публікацій на цю тему	Частка від загальної кількості публікацій на всі теми %
Політика	1	210	33,6
Культура	2	89	14,2
Економіка	3	68	10,9
Націєтворення	5	51	8,2
ДіПі	9	36	5,8
Війна	6	33	5,3

Табл.6 Темы, що згадані у більш ніж 5% проаналізованих публікацій журналу «Пу-Гу»

Втім публікації на ту чи іншу тему виявилися нерівномірно розподілені від країни до країни. Щоб побачити цей розподіл, ми проаналізували 8 найчастіше згадуваних у публікаціях «Пу-Гу» країн. У публікаціях про США автори журналу порівняно більше писали про побут (наприклад, у текстах «Американські дива», «Американські дивовижі», «Скитальці пізнають Америку» тощо) та про науку — передовсім про ту, яка може допомогти Штатам утвердити свої позиції на світовій політичній арені. Натомість про побут України, СРСР та Росії згадок немає зовсім. У публікаціях, де згадана Росія, найчастіша тема — політика, що підтверджує думку, що цей топонім є радше політичним конструктом. В публікаціях про Україну виразно більше представлена тема культури — 21,7% поруч із 10,2% у США, 7,9% у Великій Британії тощо, а також — тема націєтворення. Водночас Україна жодного разу не була представлена в темі спорту (як і Росія), в той час як більшість європейських країн у публікаціях були регулярно в ній репрезентовані

(рубрика «Спорт» у журналі постійна і спортивні новини там з'являються щовипуску). Із найчастіше згадуваних країн тема побуту репрезентована тільки стосовно США і порівняно більше в контексті США відомо про науку (Табл.7). Зеленим виділені порівняно відмінні показники.

	США	Велика Британія	СРСР	Франція	Україна	Німеччина	Росія	Італія
Політика	38,6	42,9	57,3	47,5	24,5	37,9	61	47,7
Культура	10,2	7,9	6,3	8,2	21,7	13,8	5,2	9,2
Економіка	11,6	14,3	11,2	13,9	6,3	16,1	6,5	16,9
Спорт	4,3	7,9	1,4	7,4	0	2,3	0	10,8
Націєтворення	2,6	2,9	4,9	1,6	27,3	2,3	7,8	0
Війна	6,9	7,9	9,8	4,9	7	8	9,1	4,6
Національні і традиції	0	0	1	0	2,8	1,1	0	0
Технології	4,3	1,4	1,4	4,1	0	2,3	0	3,1
ДіПі	5,3	4,3	3,5	4,9	2,8	4,6	1,3	1,5
Природа	2	2,9	0	1,6	1,4	6,9	1,3	1,5
Демографія	2,3	1,4	1,4	10	0,7	20	1,3	0
Побут	5,3	2,1	0	3,3	0	2,3	0	4,6
Релігія	1	2,4	1,4	0,8	2,8	0	1,3	0
Наука	5	2,9	0,7	1,6	1,4	1,1	3,9	0
Освіта	0,7	0	0,7	0	1,4	1,1	0	0

Табл.7 Розподіл тем публікацій по найчастіше згадуваних у проаналізованому масиві країнах

У книзі [«Довга дорога додому: наслідки Другої світової війни»](#) автор пише, що в пресі таборів для переміщених осіб *«мало йшлося про щоденне життя,*

натомість, здається, українців більше цікавили політичні та ідеологічні питання». А українець за походженням Віталій Кейс, який в дитинстві шість років провів у таборах для переміщених осіб, а потім емігрував до Америки, в інтерв'ю розповідає, що українці в таборах охоче читали антиутопію «Ферма тварин» Орвелла, оскільки впізнавали в цій книзі обставини свого недавнього життя в Радянському союзі.

2.1 Якісний аналіз матеріалів геополітичного спрямування

в журналі «Пу-Гу»: імагологічний медіадискурс

Під час збору і систематизації матеріалу для кількісного аналізу, результати якого описані в попередньому підрозділі, окремо були відібрані всі публікації з доступного архіву тижневика «Пу-Гу», в яких описана тема міграції. До таких публікацій зараховувалися не тільки ті, які стосувалися міграції переміщених осіб, а й будь-якої іншої, зокрема тієї, яка ставалася в ближчому чи дальшому минулому. З усіх 456 публікацій, відібраних до кількісного аналізу, 67 стосувалися теми міграції. У цьому підрозділі ми детально проаналізуємо їх методом якісного контент-аналізу.

Метою цього контент-аналізу було систематизувати інформацію, що подається у журналі «Пу-Гу» та стосується еміграції, описати її відповідно до виділених категорій та з'ясувати, образи яких країн і на основі яких підстав подані в матеріалах журналу як більш привабливі та менш привабливі для потенційного переселення.

До якісного контент-аналізу публікацій на тему міграції ми розробили категоріальну сітку, що налічує **вісім категорій аналізу**: Емоції, Безпека, Настанови, Переваги, Нормалізація міграції, Досвід, Порівняння, Місія. Переглянути всі категорії, а також побудований за ними цитатник, можна в Додатку Д. Ці категорії були сформовані на основі опрацьованої в розділі 1.1.

джерельної бази, зокрема, синтетичної моделі міграційних чинників, яку запропонував Дерек Гелдерблом [36].

До категорії **Емоції**, яка в загальній таблиці-цитатнику, складеній у підсумку якісного аналізу, позначена блідо-зеленим кольором, були зараховані уривки текстів, де епізоди щодо міграції описані за допомогою епітетів, порівнянь та інших мовних засобів, які вказують на почуття, емоційні стани та емоційну заангажованість, незалежно від модальності — негативної чи позитивної.

До категорії **Безпека**, позначеної блідо-помаранчевим кольором, були зараховані тексти (а до цитатника відібрані уривки з них), де йдеться про загрозу для життя чи здоров'я людей і пов'язане з цією загрозою рішення (не)мігрувати, а також про базові потреби — в прихистку, їжі тощо, без задоволення яких неможливо сформувані й задовольнити потреби вищих рівнів.

До категорії **Настанови** були зараховані тексти, в яких самі автори чи люди, на яких вони посилалися, давали безпосередні поради (що були підкріплені офіційними джерелами або ж лише власною думкою) про те, до яких країн яким переміщеним особам ліпше переїздити і що конкретно для цього слід робити.

Належними до категорії **Переваги** вважалися тексти, які описували потенційну вигоду для переміщених осіб від переїзду в ту чи іншу країну. Вигодою вважається і те, що напряду може не торкнутися життя конкретних мігрантів, але загалом створює позитивний образ країни (наприклад, розвинена економіка чи наявність у країні-дестинації земляків, які туди переселилися раніше) чи може потенційно позитивно вплинути на загальну якість життя. Цю категорію було виокремлено, зважаючи на пункт синтетичної теорії міграції про систему просторових винагород та винагород, які пов'язані з особистісними характеристиками мігранта.

Категорія **Нормалізація міграції** включає тексти, в яких автори за допомогою історичних прикладів або інших аргументів обґрунтовують твердження, що міграція — це, особливо в обставинах, що склалися в конкретній історичній ситуації в життях переміщених осіб, нормальне явище, і ті, хто вирішать переселитися, не мають почуватися маргіналами чи девіантами. Цю категорію було виділено на основі теорії кумулятивної причиновості, за якою міграція, яка нормалізується, спричиняє ще більше міграції [10].

Категорія **Місія** стосується текстів, у яких автори виправдовують необхідність міграції і життя «на чужині» певною сторонньою, вищою і надіндивідуальною метою — не лише попідкуватися про власне благо, а й виконати певну місію. В цьому сенсі категорію Місія можна до певної міри вважати підкатегорією Нормалізації міграції, тому що саме через наявність місійного компонента у переселенні міграція зображується не як щось погане, а як щось необхідне, а отже, нормальне.

До категорії **Досвід** потрапили тексти, автори яких або вже переселилися до інших країн, або жили там і раніше, і можуть на власному прикладі розповісти, що їх спіткало під час та одразу після переселення, що вони побачили на власні очі, з якими труднощами зіштовхнулися, які міфи для себе спростували тощо.

До категорії **Порівняння** були додані тексти, в яких зіставлялися й порівнювалися — у будь-якій площині чи щодо будь-якого аспекту — кілька країн, до яких переміщені особи потенційно могли переселитися.

Втім слід зауважити, що про деякі країни читачі журналу «Пу-Гу» дізнавалися багато корисної і потенційно вжиткової інформації, а також інформації, яка могла посприяти прийняттю рішення (не)переселитися, з текстів, у яких немає прямих згадок про міграцію. Наприклад, у журналі є низка текстів, які описують американські побут, пресу, політику: *«Хто прожив чимало часу в*

Америці, той помічає насамперед ті речі, що рідко або зовсім не трапляються в Європі. Шахва-охолодник, наприклад, давно відома, але цікаві такі речі, як сікач для бобів, підсмажувач хліба, очищувач городини, що його ножі, обертаючись, ковзають по бараболі або буряку і зрізають шкірку, електричні мішалки, куди кладуть, наприклад, картоплю, городину, масло й борошно, щоб за пару секунд мати чудове пюре. Найновіший дарунок неба — це губка для витирання й змивання. Нею можна чистити підлоги й тарілки, не доторкаючись до вогкого кінця» (уривок тексту «Американські хатні прилади» від 4 травня 1947 року, стор. 14).

Або ж опис дитячих іграшок як інструменту для належної соціалізації американських дітей: *«Європеєць, потрапивши на передріздвяну виставку цяцьок у Нью-Йорку, був би не мало вражений. Вражений не тільки справді американським розміром виставки, але й "американскістю" самих речей. Іграшки — від малюсінького бару чи душу для купання ляльок і до чудової двоколіїної залізниці — мініатюрні копії механізмів, що вросли в побут громадян Америки. Даючи своїм діям такі іграшки, американці змалечку привчають їх до технічних знань, що відіграють таку велику роль в сучасному житті. Не можна заперечити раціональності такого виховання* (уривок тексту «Царство іграшок» від 15 лютого 1948 року, стор. 13). У цьому уривку вжито зворот про «американскість» речей. Називаючи речі, практики чи стиль життя типово американським (уживаючи поруч із тим означення «раціональний» чи «практичний») автор тексту, з одного боку, підкреслює особливість, специфіку Америки, а з іншого, — забарвлює цю характеристику позитивною модальністю: американскість — це не просто так, як є, це — добре. А ще — не так, як «у нас». Бо ж, прикметно, в обох процитованих уривках автори не просто описують життя в Америці, а протиставляють його європейській дійсності: *«європеєць, потрапивши на передріздвяну виставку цяцьок у Нью-Йорку, був би не мало вражений»* та *«хто прожив чимало часу в Америці, той помічає насамперед ті речі, що рідко або зовсім не трапляються в Європі»*.

Серед емоцій, які можна виділити в проаналізованих матеріалах журналу «Пу-Гу», є як позитивні, так і негативні. До **позитивних** належать:

- **Щастя:** *«Не зважаючи на глибокі етнічні, мовні, релігійні й політичні відмінності, почуття щастя об'єднує 10 мільйонів канадійців»* («Канада — щаслива країна» від 13 квітня 1947 року, стор. 12-13); *«...після 3-місячного вичікування змогли й ми зачислитися до тих щасливців, що їм доля усміхнулася»* («З Мюнхена до Нью-Йорка» від 18 квітня 1948 року, стор. 10-11). Щасливці тут — це переміщені особи, яким випало переїздити до США.
- **Любов:** *«Найбільша і найрідніша любов на світі — це матірня любов, і найприємніше почуття матері буває тоді, коли діти відчують цю її любов. Як керівник табору вітаю Вас із синівськими почуттями»* («Делегати ОН в гостях в українців» від 14 листопада 1948 року, стор. 5) — ідеться про те, як комендант табору для переміщених осіб вітає дружину президента США Рузвельта Елеонору Рузвельт, яка приїхала до Європи, щоб відвідати ДіПі табори.
- **Піднесення:** *«Нема нічого дивного, що всі таборяни з великим піднесенням уже зранку цього дня почали збиратися на подвір'ї коло брами, виглядати дорогу Гостю»* («Делегати ОН в гостях в українців» від 14 листопада 1948 року, стор. 5) — «дорога Гостя» — Елеонора Рузвельт.

До **негативних** емоцій та емоційних станів серед публікацій «Пу-Гу», що стосуються міграції, належать:

- **Страх:** *«Точно 99,5% [естонців] не бажають вернутися додому. Чому? — Вони бояться. Вони бояться НКВД, російської таємної поліції»* («Човном через океан» від 27 квітня 1947 року, стор. 3-4) (це текст про те, як 16 естонців самотужки на невеликому човні перепливали океан, щоб дістатися до Америки; отже страх (і міра небезпеки) повернутися до Естонії настільки

сильний, що вони ризикували життями у небезпечній подорожі); *«Якось легше стає, коли бачиш українську родину, що в далекій чужині ... без страху потрапити в Сибір»* («Трійнята» від 3 серпня 1947 року, стор. 14); *«Кожний ДП і кожний утікач хоче бути певним, що він вільний від страху і може вільно висловлювати свою думку»* («Тиждень української культури» від 25 квітня 1948 року, стор. 5-6, 10);

- **Жах:** *«Вирвавшись із советського пекла, що жахливіше від дантівського, ми можемо тут висловлювати свої думки, творити й працювати, розвивати нашу українську культуру»* («Еміграція і національна культура» від 27 липня 1947 року, стор. 3,5);
- **Недовіра:** *«...юридично перестали бути ДП, не позбувшись, проте, діпівської психіки, насиченої недовір'ям, підозрінням та іншими душевними бур'янами післявоєнної Європи»* («В джунглях Парагваю» від 2 січня 1949 року, стор. 5,7).

Зі згаданих уривків можна утворити пари емоції та країни, якої вона стосується: щастя-Канада; щастя-США, піднесення-США, любов-США; страх-СРСР, жах-СРСР, недовіра-Європа.

«Що означає Україна для Росії, знає кожний пересічний російський громадянин; тільки серед малосвідомої частини українців можна чути про якесь «братерство». На протязі всього часу поневолення Україна постійно переживала руйнацію свого господарства, і цим затримувалася її загальний розвиток» (27 квітня 1947 року, стор. 3-4). У брошурі, виданій у таборах ДіПі на правах рукопису, автор Антін Корнівський перелічує критерії, за якими українські мігранти мають оцінювати перспективи переселення в ту чи іншу країну. Таких критеріїв автор наводить сім: 1. Готовність країни прийняти емігрантів і забезпечити їх працею; 2. Кліматичні та природні умови; 3. Наявність у країні давнішої еміграції земляків; 4. Забезпечення там національних прав та свобод; 5. Небезпека денаціоналізації; 6.

Можливості політичних впливів у новій країні. Та 7. Відносини цієї країни до советів та до української проблеми та її значення у світі [40]. Сама постановка цих критеріїв вказує на те, що варіант повернутися до Радянського Союзу не розглядається і що країни з дружнім ставленням до СРСР також є поганим вибором для переселення.

Якщо поглянути на категорії, за якими були проаналізовані публікації про міграцію, в хронологічному порядку (саме так вони розташовані в таблиці в Додатку Д), можна побачити, що спочатку (до осені 1947 року) трапляється **більше текстів, які належать до категорій Нормалізація міграції та Місія**. Імовірно, це пов'язано з потребою переселенців подолати тривожність від невідомого майбутнього, тобто почати сприймати перспективну міграцію як нормальний процес, та сформувати нову картину світу і образ себе у ній, а також раціоналізувати вибір не повертатися до України, при цьому вважаючи себе патріотами — обґрунтувати, як міграція пов'язана з обов'язком служити Батьківщині. **Пізніше — від осені 1947-го й далі — з'являється порівняно більше текстів, які можна зарахувати до категорії Досвід**. Це пояснюється тим, що на той момент дехто вже встиг переселитися з таборів до інших країн і міг описувати свої враження для тих, хто цього ще не зробив.

Нормалізують міграцію автори журналу «Пу-Гу» за допомогою кількох імпліцитних тез:

- Міграція — **явище, яке існує віддавна** (*«українська міграція має давню історію»*). До такого висновку читачі «Пу-Гу» можуть дійти, дізнавшись, що мігрували (точніше були — як і теперішні переміщені особи — політичними утікачами) кийвські князі (*«Стародавні літописці згадують про різних князів, що з дружиною змушені були кидати свою батьківщину й шукати притулку на чужині»* — «До джерел національного виховання») та люди «за часів

Мазепи»: «...щоб не стати добрином для інших народів і не загинути фізично, як це було з попередньою міграцією, починаючи з часів Мазепи» («Думки про еміграцію» від 27 квітня 1947 року, стор. 3-4).

- Міграція — **явище масове**: «Хто, як не українець, колонізував північні схили Кавказу, опанував безкраї простори Сибіру? Широкі українські громади вибороли собі місце в США, Канаді й Південній Америці» («Еміграція і національна культура» від 27 липня 1947 року, стор. 3,5).
- **Шановані нами люди теж мігрували**: «Хоч Т. Шевченко не був емігрантом у специфічному значенні цього слова й не пережив усіх етапів еміграції, як це тепер доводиться переживати сотням тисяч українських людей, що опинилися на чужині, як емігранти політичні, та все ж у житті Шевченка були періоди примусового вигнання з рідного краю на чужину, далеко від України» («Шевченко і еміграція» від 20 квітня 1947 року, стор. 6).
- Еміграція — **не ганьба, а шанс проявити потенціал**, і, на відміну від попередніх хвиль українських мігрантів, «не стати добрином для інших народів», а навпаки «продемонструвати величезну життєздатність своєї творчої сили», що українська нація робила «вже не раз».

Допомогти упоратися зі стресом від потенційної міграції, яка найчастіше розглядалася переміщеними особами як вимушена, покликані і тексти, автори яких обґрунтовують необхідність, корисність і значущість міграції не тільки для окремих українців, а й для України загалом: «Наше майбутнє на еміграції має надто велике значення для нашої національної справи...» («Думки про еміграцію» від 27 квітня 1947 року, стор. 3-4). У категорії Місія зібрані цитати з текстів, які створюють образ міграції як інструменту відновлення, збереження та розквіту української культури, національної свідомості тощо. Саме тому, що мігранти можуть стати тими, хто плекатиме українськість поза Україною, а в слушний час повернеться на Батьківщину і робитиме це там, міграцію слід прийняти як

нормальний і привальний вибір, навіть якщо в контексті особистісної долі він лякає, приносить дискомфорт і непевність. Місію, зрештою, не обирають, та й відмовитися від неї не можна: *«У нас немає золотих мрій на чужині, ми добре бачимо наш тернистий шлях, але ми будемо йти ним далі, бо для нас іншого шляху немає»* («Наміри жидів-утікачів» від 4 травня 1947 року, стор. 4). Отже, виконання певної надіндивідуальної місії, покладеної на мігранта, виправдовує труднощі, які можуть спіткати протягом життя «на чужині». Серед публікацій «Пу-Гу» траплялися такі варіанти цієї надіндивідуальної мети:

- **Любити Україну.** Так, коли емігрував, робив Шевченко, і це його, мовляв, урятувало: *«Отже, віра в Бога та любов до України рятують Шевченка»* («Шевченко і еміграція» від 20 квітня 1947 року, стор.6).
- **Не асимілюватися** в суспільстві, куди переїхали: *«Треба створити такі умови, щоб ми, українці, живучи серед чужих народів, зберігали свої національні ознаки, не зачисляли себе легко до різних братніх і чужих народів, як це діється й по сьогоднішній день»* («До джерел національного виховання» від 10 серпня 1947 року, стор. 3,8).Зокрема, особливо зважати на виховання дітей, бо вони *«мають рости і виховуватися як українські діти, що готуються стати будівниками нашої держави, а не бути гноєм на чужій землі»* (там само).
- **Повернутися до України і віддячити їй.** *«Прийде час, можливо недалекий, і ми повернемось на Україну, що чекає на нас. Наш обов'язок залишатись гідними неї, нагромадити культурних вартостей, щоб бути спроможними віддячити їй за все, що ми їй винні»* («Еміграція і національна культура» від 27 липня 1947 року, стор. 3,5). Втім повертатися треба не будь-коли, а «в слушну хвилину»: *Хай же ростуть українські діти на чужині життєрадісними, щоб у слушну хвилину прийти на допомогу своїм поневоленим братам...* («Трійнята» від 3 серпня 1947 року, стор. 14).

- **Але перш ніж повертатися, належно підготуватися:** *«Тут, на чужині, мусимо себе гартувати до боротьби за Рідний Край, щоб стати до помочі тим, що сьогодні там борються»* («Українське Підгір'я» від 3 серпня 1947 року, стор. 8).

Коротко підсумувати місійність українців на еміграції можна через формулу: перетривати, міцніючи, і повернутися. Коли? — *«Прийде час, можливо, недалекий...»*. Важливість зберегти на еміграцію національну ідентичність та не асимілюватися можна пояснити за допомогою цього уривку: *«Це перший раз у нашій історії, що всі наші землі окупувала Москва, так що політична еміграція знайшлася цілком без своєї території. У висліді цього факту — великанське політичне значення сучасної еміграції: тільки вона може бути носієм вільної, національної думки і тільки вона може репрезентувати українські інтереси перед чужим світом»* [40]. Фактично, політична еміграція прирівнюється до України; Україна там, де вона розташована за територією, неможлива, поки там панує радянська влада. Отже, щоб Україна могла відродитися там у майбутньому, її потрібно тимчасово резервувати деінде. Саме в цьому, а супутньо і в тому, щоб не асимілюватися, полягає завдання політичних мігрантів.

Крім екзистенційних орієнтирів та ставлення до міграції, які можна було сформувані завдяки текстам, що зринали в категоріях Емоції, Місія, Нормалізація міграції, інші категорії включають корисну з практичної точки зору інформацію. Наприклад, категорія **Переваги** стосується текстів, які описують вигоди від переїзду в ту чи іншу країну (без порівняння її з іншими). До таких переваг/вигод можна зарахувати такі:

- У країні **X велика площа і мало населення** (отже, є де застосувати свою працю і не доведеться запекло конкурувати; особливо зважаючи на те, що українські емігранти часто бралися за сільське господарство, вільна земля — відчутна перевага): *«Канада одна з найбільших і найменше населених країн*

світу» («Канада — щаслива країна» від 13 квітня 1947 року, стор. 12-13); «Останні десять років до Аргентини майже не було імміграції. Тим часом наявного населення далеко не вистачає, щоб опанувати природні багатства Аргентини» («Аргентина планує велику імміграцію» від 20 квітня 1947 року, стор.20).

- Країна X **економічно розвинена**: «Господарство Аляски стоїть на початку справжнього процвітання. Не того «процвітання» загального дурману, як під час золотої гарячки 1898 року, а справжнього постійного розцвіту (Аляска потребує робітників, 29 лютого 1948 року, стор. 5).
- У країні X передбачені **особливі вигоди для переселенців**: «Плян передбачає всілякі полегшення іммігрантам, щоб дати їм можливість стати землевласниками. До таких заходів належить закон про сплату за землю на протязі 5—20 років» («Аргентина планує велику імміграцію» від 20 квітня 1947 року, стор.20).
- Втім чіткіше й однозначніше зобразити переваги якоїсь країни можна завдяки протиставленню її відносно інших. У випадку проаналізованих публікацій журналу «Пу-Гу» можна спостерегти **дві типові комбінації порівняння країн**, зафіксовані в категорії **Порівняння**. Перша — коли країну X порівнюють з добре відомою українцям країною, тобто Україною або Радянським Союзом: «З усією рішучістю можемо сказати, що боятися їхати до Бразилії або до Паратваю через те, що там є пуми та ягуари, це те саме, що боятися наших рідних Карпат, бо там часом можна натрапити на кабана, вовка, а то й на ведмедя» («Не бійтесь екваторіальної зони» від 29 лютого 1948 року, стор.12-13). Можливо, читачі цього тексту так само багато разів бували на екваторі, як і в Карпатах, але, вочевидь, про Карпати мають більше уявлень і, оскільки, ймовірно, маркують їх як «своє» і «знайоме», можуть за аналогією сприйняти аспекти життя в екзотичних для себе країнах.

Або ж — «українців [які живуть і працюють в Бельгії] дуже дивує те явище, що по всіх країнах світу, за винятком так званого “Советського союзу”, не зважаючи на незрівнянно кращі умови життя, відбуваються страйки. І це тоді, коли в “Советському раю” ходять обшарпані, працюють голодні, холодні, виснажені і не тільки не страйкують, а навіть не оголошують протестів» (Страйк і українці в Бельгії, 29 лютого 1948 року, стор. 11). Цей текст, автор якого підписаний, до речі, як «український робітник», має наштовхнути читачів на думку, що в Європі можна боротися за свої права, коли в цьому є потреба.

Друга типова комбінація порівняння країн — коли країну X порівнюють зі Сполученими Штатами Америки: «При достатній кількості населення та при вищому розвитку промисловости й використанні сировини, Аргентина зможе економічно порівнятися зі Сполученими Штатами Америки» («Аргентина планує велику імміграцію» від 20 квітня 1947 року, стор.20). Цікавий приклад порівняння різних європейських країн, а також США є в тексті під назвою «Життя і калорії» від 2 листопада 1947, стор. 9: «Особливо тепер, по другій світовій війні денна норма калорій для людей сильно зменшилась і в різних країнах різна: в Данії — 2850, у Великобританії — 2800, Швейцарії — 2690, Норвегії — 2490, Люксембурзі — 2300, Голляндії — 2200, Бельгії — 2000, Чехо-Словаччині — 1930, Франції — 1800, Фінляндії — 1770, а в Німеччині, залежно від окупаційної зони, — від 900 (французька окупаційна зона) до 1180 (американська окупаційна зона). В Америці пересічна денна норма 3-4 тисячі калорій. Скитальці під опікою УННРА (тепер ІРО) пересічно одержували 1500 калорій денно». З цієї матриці, яка за сучасними мірками калорій на людину здається неправдоподібною, можна зробити нехитрий висновок про те, де найліпше жити. У порівнянні з іншими країнами, Америка послідовно зображується як економічно розвинена, стабільна, обороноздатна тощо. Тут навіть капітал «почуває себе як дома»: «Швейцарія, Ліхтенштейн, Монако й

Танжер, що досі були місцем утечі капіталів, тепер, у наслідок розвитку політичних обставин, стали непевними. Доводиться шукати інших країн. Останніх років капітали починають концентруватися в Панамі. Однак й тут, у наслідок зміцнюваного капіталізму та близькості домінуючих позицій США, капітали не почувують себе, як дома» (Втеча капіталів, 14 листопада 1948, стор.2).

Оскільки інші країни в усіх без винятку випадках порівнюються зі США, складається враження, що Америка — до певної міри «еталонна країна», точка відліку і найліпший варіант для переселення.

Ще один чинник у прийнятті рішення про міграцію — потреба забезпечити себе: зробити своє становище більш безпечним або принаймні не погіршити його: *«Гірше, як в Європі, не буде»,* — пише автор репортажу «З Мюнхена до Нью-Йорка» (18 квітня 1948 року, стор. 10-11). Індикатором того, що переміщення в те чи інше місце означає вищий рівень безпеки, є можливість, будучи там, думати про задоволення не лише базових потреб: *«На кожному столі декоративні рослини. Блискучі таці, миски, чашки, ножі, виделки. Вже не біжать колишні ДП з іржавими бляшанками по напівхолодну каву. Кава і юшка тут гаряча, смашна, усміхнено-радісно піднесена. Тут я вперше відчула, що я вже не ДП. Всюди квіти, квіти... Хто ж би дбав про квіти, коли ми були ДП?»*, — описує свої враження від мандрівки до США (ще навіть не перебування там, а зупинку в європейському порті перед подорожжю через океан) очевидиця-мігрантка (Перші щасливців, 30 листопада 1948 року, стор.5). *«Звичайно, французи та інші західньо-європейці повернулися [додому], так само прокомуністично налаштовані росіяни. Але хіба можна сподіватися, що повернуться, скажімо, литовці? Вони вороже настроєні до режиму, що в 1940 та 41 роках запанував був у їхніх країнах і що тепер їх цупко тримає в руках. Чи ж можуть вони почувати себе безпечно на батьківщині, тримаючи в серці цю ворожість?»* — казав у промові, яку в журналі «Пу-Гу» перетворили на текст, американський полковник Джері М. Сейдж (Проблема

переміщених осіб, 11 квітня 1948 року, стор. 7). — *Ці люди пішли б до репатріаційних транспортів тільки під загрозою пістолів і багнетів (і тоді не пішли б — прим.ред.)*». У цьому уривку простежується цікава колізія: повертатися «додому» для деяких переміщених осіб настільки небезпечно, що на фоні цього перспектива бути негайно убитим зображена як менш небезпечна. Примітку редактора про те, що навіть під загрозою пістолів люди б не повертатися до країн, де жили перед війною, можна було б вважати перебільшенням, якби не було документальних свідчень про людей, які обрали накласти на себе руки, щоб не повертатися до, наприклад, Радянського Союзу (детальніше про це в попередньому розділі).

До категорії Досвід були зараховані тексти, засновані на враженнях очевидців, які вже переселилися до інших країн і в часто неприховано порадицькому тоні (радимо їхати сюди слідом за нами або ні) розповідають землякам, які досі перебувають у таборах для переміщених осіб про переваги та/або недоліки переселення в конкретну країну. Так, наприклад, зі слів очевидців, до Парагваю ліпше не пориватися, особливо слабким і самотнім (*«сюди треба їхати міцно з'єднаними групами»*): *«Лише тут стає цілком ясно, як трудно мусить бути на перших порах європейському населенню. Незайманий тропічний ліс, джунглі, оточує невеличкі простори, де розташовані оселі. Це непрохідний хаос дерев, перевитих ліянами, часто колючими; внизу підлісок бамбуків, диких ананасів, кактусів (...)*» (В джунглях Парагваю, 2 січня 1949 року, стор. 5,7). Як бачимо, описана в тексті ситуація і настанова автора кардинально відрізняється від тієї, які на сторінках журналу озвучували рік тому: не бійтеся їхати до екваторіальної зони, бо там не страшніше, ніж у Карпатах. З досвіду виявилось, або було принаймні описано, не так.

Щоб прийняти рішення про (не)переселення, переміщені особи потребували інформації. Цю подеколи відчайдушну потребу (часу на прийняття рішення мало, а

ціна «помилки» може виявитися зависокою) на сторінках «Пу-Гу» описали в гуморесці: *«Куди тільки не збираємось! Той до Канади, той до США, той до Аргентини, Бразилії, Нікарагуа, Абесінії... Балачок не обберешся. Літератури безліч. За одним заходом ковтають не тільки географічні підручники, мапи, а й такі шедеври світознавства, як “Пітер Моріц”, “Вершник без голови”, “Володарка Ливанського палацу”... (...) А мови! Що з ними бідолашними тепер роблять! Хто зовсім нещодавно не знав ніякої, сьогодні вже викладає англійську, французьку, експанську, маляйську, полінезійську, і, навіть, відповідні словники творить і видає»* (уривок тексту «Болівійська серенада» від 14 вересня 1947, стор. 14). Жартома висвітлена потреба вивчити іноземну мову насправді була для переміщених осіб: з цією метою у багатьох містах поруч із ДіПі таборами були відкриті мовні курси чи школи.

У ще одній гуморесці жартівливо описаний брак знань про країну, куди можна емігрувати (рис.2).

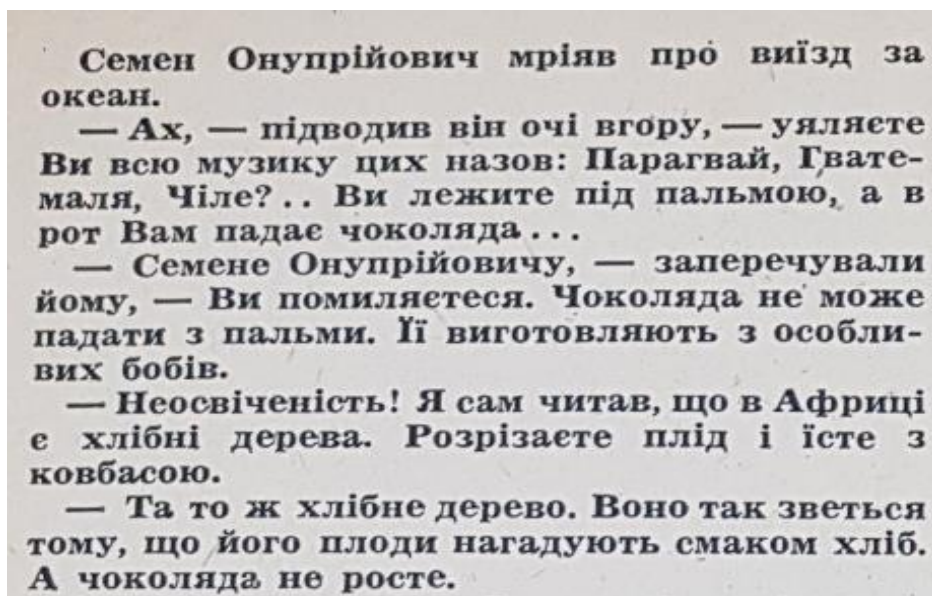

Рис.2 «Жертва екзотики», 4 січня 1948 рік, стор. 23

Висновки до розділу

Отже, у проаналізованому масиві публікацій журналу «Пу-Гу» загалом представлено 90 країн світу, втім лише вісім із них згадуються у більш ніж 10% публікацій. В майже половині проаналізованих публікацій «Пу-Гу» згадуються США, в першу п'ятірку також входять Велика Британія, СРСР, Франція та Україна (всі згадані приблизно у чверті проаналізованих публікацій). У двох третинах публікацій згадувалася більше, ніж одна країна на публікацію, що свідчить про важливість представлення у журналі взаємозв'язків між державами (конфліктів, потенціалу до співпраці, взаємозалежності тощо), а не лише держав як окремих геополітичних акторів. Серед публікацій зі згадкою лише однієї країни переважали згадки про США, Україну та Німеччину. Ці три країни окремо до певної міри відображають часовий континуум життя читачів журналу «Пу-Гу»: Україна — це їхнє минуле, Німеччина і життя в таборах для переміщених осіб — теперішнє, США, імовірно (принаймні, такий образ підкріплюють результати якісного контент-аналізу), — майбутнє. Загалом у проаналізованих публікаціях найбільше репрезентована тема політики (33% публікацій). Тема ДіПі — на п'ятому місці за частотою згадок. Розподіл тем у контексті найчастіше згадуваних країн показав, що у публікаціях про Україну порівняно більше репрезентована тема культури та націєтворення і зовсім не представлена тема спорту (в той час як для більшості європейських країн саме спортивні змагання є фактором, що тимчасово об'єднує їх, попри напружені політичні взаємини). Тема політики порівняно більше представлена у публікаціях про СРСР та Росію. Із найчастіше згадуваних країн тема побуту репрезентована тільки стосовно США і порівняно більше в контексті США відомо про науку. Перевага кількісного і тематичного представлення США в проаналізованих публікаціях частково пояснюється тим, що їх значна частина — це переклади текстів з американських часописів (а такі переклади неможливі без знання мови та базової орієнтації в американській пресі), а не авторські матеріали. Також фокус на США походить від поступово оприявлюваного протистояння

умовних Сходу та Заходу у повоєнному світі та протиставлення США радянській дійсності, які для авторів та читачів журналу «Пу-Гу» була донедавна єдиним найважливішим життєвим контекстом.

У публікаціях, які стосуються еміграції, образи різних країн-альтернатив до міграції формуються через емоційний контекст, в якому описані ці країни, через порівняння країн між собою, через виокремлення переваг окремих країн як місць для життя та через можливість задовольнити базові потреби, зокрема потребу у безпеці, в тій чи іншій країні. Образи різних країн-альтернатив для міграції доповнюються дискурсом про нормалізацію цього явища та про його місійність — оскільки еміграція українців по війні є політичною, очікування від життя в іншим країнах емігранти також вводять в політичний контекст. Загалом у публікаціях, де безпосередньо згадане явище еміграції, найчастіше описується образ США. Він нормалізується завдяки досвіду попередніх хвиль української міграції та не дисонує з місією українців в еміграції зберегти українську ідентичність та культуру, оскільки США є демократичною країною, не перешкоджає інституційному розвитку національних меншин та не загрожує примусовою асиміляцією. Також образ США формується через низку переваг, як от розгалужена система інституційної та матеріальної підтримки, яку США надавала емігрантам в період їхнього життя в таборах для переміщених осіб, та великі квоти для переселення, передбачені Актом американського Конгресу від 1948 року, які полегшили потенційним емігрантам переселення. Натомість образ Радянського Союзу формується винятково як образ країни, куди їхати не треба, образ країни, до якої протиставляють усі інші, навіть не найбільш підходящі альтернативи. Це пояснюється соціально-політичним контекстом життя українців, що передувало війні (із наближених за часом подій — Голодомор та розстріли інтелігенції 1937-му році) та політичним характером еміграції з СРСР під час війни: туди, звідки тікали, не повертаються.

ВИСНОВКИ

Отже, вихідна гіпотеза цієї роботи полягає в тому, що медіадискурс є одним із чинників, який вплинув на вибір українців, які опинилися в таборах для переміщених осіб у повоєнний період, країни для еміграції. Вплив медіадискурсу на рішення про еміграцію до конкретної країни відбувався як через безпосередню отриману із преси інформацію, так і через опосередковане конструювання уявлень та потреб завдяки інформації зі ЗМІ. Ця гіпотеза знайшла підтвердження в теоретичних джерелах: хоча явище міграції комплексне і в кожному окремому випадку може пояснюватися через низку чинників, інформаційна складова (доступ до джерел інформації, мережа контактів, поінформованість) відіграє значну роль у прийнятті рішення про переселення і є однією з восьми складових синтетичної теорії про міграцію. Інформація, яку українці-мешканці таборів для переміщених

осіб могли отримати зі ЗМІ, слугувала своєрідним притягувальним фактором (pull factor) для міграції, тобто спонукала рухатися до країн, які у пресі імагологічно представлені як привабливі для життя, роботи і можливості зберегти українську національну ідентичність.

Натомість виштовхувальними, такими, що спонукають покинути колишні умови життя і шукати нових, факторами (push factor) для еміграції українців, які жили в ДіПі таборах, були потреба у безпеці, свобода національного та індивідуального самовираження та ситуація порушеної онтологічної безпеки на батьківщині. Європейські повоєнні мігранти, які склали основу третьої хвилі еміграції до США, частіше називають себе біженцями, скитальцями та вигнанцями, а не мігрантами, підкреслюючи цим політичний та вимушений аспекти свого переселення.

Втім українці, які по війні опинилися в Європі, зазнали двох відмінних сценаріїв подальшої міграції: ті, що до початку Другої світової війни мешкали на території Західної України, отримали статус переміщених осіб, інституційну підтримку від міжнародних організацій, які опікувалися біженцями, та можливість мешкати у таборах для переміщених осіб аж до переселення в інші країни. Натомість українці з Центральної та Східної України мали бути примусово репатрійовані на батьківщину. Спротив примусовій репатріації, який чинили українці та представники інших народів, що входили до складу СРСР, засвідчив для міжнародної спільноти вади радянського тоталітарного режиму і спричинив низку інституційних і правових змін. Зокрема, у 1948 році США ухвалили документ, за яким до 400 тисяч осіб з Європи могли переселитися до Америки.

У проаналізованому масиві публікацій журналу «Пу-Гу» загалом представлено 90 країн світу, втім більшість із них згадані незначучо малу кількість разів і лише вісім — у більш ніж 10% публікацій. В майже половині проаналізованих публікацій «Пу-Гу» згадуються США, в першу п'ятірку також

входять Велика Британія, СРСР, Франція та Україна (всі згадані приблизно у чверті проаналізованих публікацій). У двох третинах публікацій згадувалася більше, ніж одна країна на публікацію, що свідчить про важливість представлення у журналі взаємозв'язків між державами (конфліктів, потенціалу до співпраці, взаємозалежності тощо), а не лише держав як окремих геополітичних акторів. Серед публікацій зі згадкою лише однієї країни переважали згадки про США, Україну та Німеччину. Ці три країни осібно до певної міри відображають часовий континіум життя читачів журналу «Пу-Гу»: Україна — це їхнє минуле, Німеччина і життя в таборах для переміщених осіб — теперішнє, США, імовірно (принаймні, такий образ підкріплюють результати якісного контент-аналізу), — майбутнє. Загалом у проаналізованих публікаціях найбільше репрезентована тема політики (33% публікацій). Тема ДіПі — на п'ятому місці за частотою згадок. Публікації здебільшого політематичні: на одну публікацію припадає в середньому 1,4 теми. Розподіл тем у контексті найчастіше згадуваних країн показав, що у публікаціях про Україну порівняно більше репрезентована тема культури та націєтворення і зовсім не представлена тема спорту (в той час як для більшості європейських країн саме спортивні змагання є фактором, що тимчасово об'єднує їх, попри напружені політичні взаємини). Тема політики порівняно більше представлена у публікаціях про СРСР та Росію. Із найчастіше згадуваних країн тема побуту репрезентована тільки стосовно США і порівняно більше в контексті США відомо про науку. Перевага кількісного і тематичного представлення США в проаналізованих публікаціях частково пояснюється тим, що їх значна частина — це переклади текстів з американських часописів (а такі переклади неможливі без знання мови та базової орієнтації в американській пресі), а не авторські матеріали. Також фокус на США походить від поступово оприявлюваного протистояння умовних Сходу та Заходу у повоєнному світі та протиставлення США радянській дійсності, які для

авторів та читачів журналу «Пу-Гу» була донедавна єдиним найважливішим життєвим контекстом.

У публікаціях, які стосуються еміграції, образи різних країн-альтернатив до міграції формуються через емоційний контекст, в якому описані ці країни, через порівняння країн між собою, через виокремлення переваг окремих країн як місць для життя та через можливість задовольнити базові потреби, зокрема потребу у безпеці, в тій чи іншій країні. Образи різних країн-альтернатив для міграції доповнюються дискурсом про нормалізацію цього явища та про його місійність — оскільки еміграція українців по війні є політично мотивованою, очікування від життя в інших країнах емігранти також уводять в політичний контекст. Зокрема, Україна в проаналізованих публікаціях представлена переважно у минулому і десуб'єктивізована в політичному вимірі. Разом із тим, еміграція зображується як єдиний шлях збереження української державності, а емігранти — як люди, які повинні опиратися асиміляції в нових середовищах і триматися за власну національну ідентичність. У цьому сенсі виразно розходяться поняття держави і країни: УРСР — це країна, де, за фактичних умов, неможлива українська держава. Тому цю державність потрібно перенести в умови, де вона зможе перетривати, щоб потім повернути її у фактичні межі країни. В цьому сенсі спостерігається парадокс: віддаляючись від батьківщини, емігранти мають більше шансів колись до неї повернутися.

Загалом у публікаціях, де безпосередньо згадане явище еміграції, найчастіше описується образ США. Він нормалізується завдяки досвіду попередніх хвиль української міграції та не дисонує з місією українців в еміграції зберегти українську ідентичність та культуру, оскільки США є демократичною країною, не перешкоджає інституційному розвитку національних меншин та не загрожує примусовою асиміляцією. Також образ США формується через низку переваг, як от розгалужена система інституційної та матеріальної підтримки, яку США

надавала емігрантам в період їхнього життя в таборах для переміщених осіб, та великі квоти для переселення, передбачені Актом американського Конгресу від 1948 року, які полегшили потенційним емігрантам переселення. Натомість образ Радянського Союзу формується винятково як образ країни, куди їхати не треба, образ країни, до якої протиставляють усі інші, навіть не найбільш підходящі альтернативи. Це пояснюється соціально-політичним контекстом життя українців, що передувало війні (із наближених за часом подій — Голодомор та розстріли інтелігенції 1937-му році) та політичним характером еміграції з СРСР під час війни: туди, звідки тікали, не повертаються.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Alexander, A. How to Publish Your Communication Research: An Insider's Guide / Alison Alexander. — SAGE Publications, 2001. — 176p.
2. Berger, P. The Social Construction of Reality [Електронний ресурс] / Peter Berger, Thomas Luckmann. — 2006. — Режим доступу до ст.: <http://perflensburg.se/Berger%20social-construction-of-reality.pdf>
3. Cohen, G. Between Relief and Politics: Refugee Humanitarianism in Occupied Germany 1945-1946 // Journal of Contemporary History, — Vol. 43(3) — 2008. — p. 437–449.
4. Dyczok, M. The Grand Alliance and Ukrainian refugees / Marta Dyczok. — St. Martin's Press in association with St. Antony's College, Oxford, 2000. — 277p.
5. Elliott M. The Soviet Repatriation / Mark Elliott // The Refugee Experience: Ukrainian Displaced Persons after World War II. — 1992. — p. 341–59.
6. From DC to DP. Displaced Persons: A Story of Ukrainian Refugees in Europe 1945-1952. — Ukrainian National Museum, 2011. — 66 p.

7. Gelderblom, D. The Syntetic Model of Migration [Электронный ресурс] / Derik Gelderblom. — 2006. — Режим доступа до ст. : <https://core.ac.uk/download/pdf/79170734.pdf>
8. Hammar, T. Development and immobility: Why have not many more emigrants left the South? / Tomas Hammar // Causes of international migration. Proceedings of a workshop, Luxembourg, 14-16 December 1994. — Brussels: Eurostat. — 1995. — p. 173-84.
9. Holborn, L. W. The International Refugee Organization: a specialized agency of the United Nations, its history and work, 1946–1952 / Louise Holborn. — 1956. — Oxford University Press. — 805 p.
10. Massey, D. Social structure, household strategies, and the cumulative causation of migration / Massey Douglas // Population Index. — №56(1). — 1990. — p. 3–26.
11. Kinnear, M. Woman of the World: Mary McGeachy and International Cooperation / Mary Kinnear. — University of Toronto, 2004. — 335p.
12. Kuropas, M. Ukrainian-American Resettlement Efforts, 1944-54 / Myron Kuropas // The Refugee Experience: Ukrainian Displaced Persons after World War II]. — 1992. — p. 360–401.
13. McCarthy, B. Brigid. Orwell's 'Animal Farm' and Ukrainian Refugees. [Электронный ресурс] / Bridgid McCarthy. — 2015. — Режим доступа до ст. : <https://www.wlrn.org/post/orwells-animal-farm-and-ukrainian-refugees>
14. Mandryka, M. Ukrainian Refugees / Mykyta Mandryka // Canadian Ukrainian educational association, 1946. — 47p.
15. Maruszko, L. Illegal migration and US immigration reform: A conceptual framework / Lydia Maruszko // Population and Development Review. — №13. — 1987. — p. 101–14.
16. Moshafara, E. All you Need to Know About: The Cultivation Theory [Электронный ресурс] / Global Journal of Human-Social Science. — №15(8). — 2015. — Режим доступа до ст.: https://globaljournals.org/GJHSS_Volume15/3-All-you-Need-to-Know.pdf
17. Park, R. Race and Culture / Robert Park. — Glencoe: Free Press, [1913]1950. — 403p.
18. Piore, M. Birds of Passage: Migrant Labor in Industrial Societies / Michael Piore. — Cambridge University Press, 1979. — 229 p.

19. Portes, A. Segmented assimilation on the ground: The new second generation in early adulthood / Alejandro Portes // *Ethnic and Racial Studies*. — №28. — 2005. — p. 100–140.
20. Refugees in Danger. [Електронний ресурс] / Український тижневик Свобода. — № 29. 27.07.2009. — Режим доступу до ст.: <http://www.svoboda-news.com/arxiv/pdf/2009/Svoboda-2009-29.pdf>
21. Repatriation. *Encyclopedia of Ukraine* / Edited by Volodymyr Kubijovyč and Danylo Husar Struk. — Vol.IV — University of Toronto Press. — 1993. — 882 p.
22. Rumbaut R. G. Origins and Destinies: Immigration to the United States Since World War II // *Sociological Forum. Special Issue: Multiculturalism and Diversity*. — Vol. 9(4). — 1994. — p. 583–621.
23. Shephard, B. *The Long Road Home: The Aftermath of the Second World War* / Ben Shephard // Vintage, 2011. — 512p.
24. Stark, O. Migration decision making: A review article / Oded Stark // *Journal of Development Economics* — №14. — 1984. — p. 251–59.
25. Taylor, E. *Differential migration, networks, information and risk* / Edward Taylor — Cambridge, Mass, 1984, — 42 p.
26. Threatened with forcible repatriation. // *Ukrainian Weekly*. — №48. — 1945. — p. 10.
27. Todaro, M. A model of labor migration and urban unemployment in less developed countries / Michael Todaro // *The American Economic Review* — №59. — 1969. — p. 138–48.
28. Tolstoy, N. *Victims of Yalta: The Secret Betrayal of the Allies: 1944-1947* / Nikolai Tolstoy — Pegasus, 2012, — 608 p.
29. Treaty Series. [Електронний ресурс] / Treaties and international agreements registered or filed and recorded with the Secretariat of the United Nations. — Режим доступу до ст.: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%2018/v18.pdf>
30. Wallerstein, I. *The Modern World System, Capitalist Agriculture and the Origins of the European World Economy in the Sixteenth Century* / Immanuel Wallerstein — University of California Press, 2011. — 442 p.
31. Warner W. *The Social Systems of American Ethnic Groups* / William Warner — Praeger, 1976. — 318 p.
32. Аргентина планує велику міграцію. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-гу»*. — №7. — 1947. — С. 14.

- 33.Багрянний І. Чому я не хочу вертатися до СРСР? [Електронний ресурс] / Багрянний Іван. — Режим доступу до ст.: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=1210>
- 34.Василів-Сидоренко К. З відстані 60 літ... / Катерина Василів-Сидоренко // Альманах українського народного союзу. — Svoboda Press, 2008. — с.126-133.
- 35.Гидденс Э. Ускользающий мир. Как глобализация меняет нашу жизнь / Энтони Гидденс. — М.: Весь мир, 2004. — 120 с.
- 36.Галинський М. Серед рослин, овіяних чарами. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №42. — 1947. — С. 11.
- 37.Кравчук М. Оселя в Корнберзі. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №18. — 1947. — С. 11.
- 38.Коли закінчиться УНРРА... // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №8. — 1947. — С. 8.
- 39.Коновал О. Терниста дорога на Захід / Олексій Коновал // Альманах українського народного союзу. — Svoboda Press, 2008. — с.109-114.
40. Корнівський А. Питання української еміграції в Європі. На правах рукопису / Документ з архіву Українського національного музею в Чикаго.
- 41.М.Г. Непевність в Європі. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №9. — 1947. — С. 3-4.
- 42.Міщенко Ю. Нащадки запорозьких і задунайських козаків у США. [Електронний ресурс] / Всесвіт. — Режим доступу до ст.: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/843/41/>
- 43.П.Г. Советська відбудова. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №21. — 1947. — С. 4-5.
- 44.Павленко О. Навчання й виховання в еміграції. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №14. — 1947. — С. 3-4.
45. Сейдж Дж. Проблема переміщених осіб // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №15. — 1948. — С. 7.
- 46.Світ за тиждень. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №7. — 1947. — С. 5.
- 47.Скитальці пізнають Америку. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №27. — 1948. — С. 7,14.
- 48.Советські невірники. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №14. — 1947. — С. 6-8.
- 49.Собірський К. Що заважає?.. // *Універсальний тижневий журнал «Пу-Гу»*. — №5. — 1948. — С. 4.

- 50.Тюрменко І. Документальна україніка про становище українських переміщених осіб у повоєнній Європі (1945-1957). [Електронний ресурс] / Ірина Тюрменко. — Режим доступу до ст. : http://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/3752984/1/ді-пі._Тюрменко%20пдф.pdf
- 51.Земсков В. К вопросу о судьбе советских репатриантов в СССР (1944-1955). [Електронний ресурс] / Виктор Земсков. — Режим доступу до ст. : <https://www.politpros.com/journal/read/?ID=141&journal=68>

ДОДАТКИ

Додаток А

Опис архіву тижневика «Пу-Гу», що зберігається в Українському національному музеї в Чикаго

Рік	Місяць	Номери за місяць
1947	березень	15 березня; 22 березня
1947	квітень	13 квітня; 20 квітня; 27 квітня
1947	травень	4 травня; 11 травня; 25 травня
1947	червень	1 червня; 8 червня; 15 червня; 22 червня; 29 червня
1947	липень	6 липня; 20 липня; 27 липня

1947	серпень	3 серпня; 10 серпня; 17 серпня; 24 серпня; 31 серпня
1947	вересень	7 вересня; 14 вересня; 21 вересня; 28 вересня
1947	жовтень	12 жовтня; 19 жовтня; 26 жовтня
1947	листопад	2 листопада; 23 листопада; 30 листопада
1947	грудень	14 грудня; 21 грудня
1948	січень	4 січня; 11 січня; 18 січня
1948	лютий	1 лютого; 8 лютого; 15 лютого; 22 лютого; 29 лютого
1948	березень	7 березня; 14 березня; 28 березня
1948	квітень	4 квітня; 11 квітня; 18 квітня; 25 квітня
1948	травень	2 травня; 9 травня; 16 травня; 23 травня; 30 травня
1948	червень	6 13 20
1948	вересень	20 вересня
1948	жовтень	3 жовтня; 24 жовтня
1948	листопад	14 листопада; 30 листопада
1948	грудень	19 грудня
1949	січень	2 січня; 7 січня

Додаток Б

Кількість згадок про кожну країну в усіх проаналізованих публікаціях архіву тижневика «Пу-Гу»

Країна	Код	Кількість згадок	Частка від усіх згадок, %	Відношення кількості згадок до кількості проаналізованих публікацій, %
США	6	219	13,9	48
Велика Британія	9	115	7,3	25
СРСР	3	110	7	24
Франція	10	109	6,9	24
Україна	1	96	6,1	21
Німеччина	5	79	5	17
Росія	4	58	3,7	13
Італія	15	51	3,2	11
Польща	12	41	2,6	9
Чехословаччина	13	32	2	7

Австрія	19	29	1,8	6
Канада	24	29	1,8	6
Китай	14	28	1,8	6
Греція	16	27	1,7	6
Швейцарія	20	27	1,7	6
Бельгія	11	26	1,7	6
Голландія	23	26	1,7	6
Японія	33	23	1,5	5
Югославія	29	22	1,4	5
Туреччина	36	22	1,4	5
Індія	45	22	1,4	5
Аргентина	7	19	1,2	4
Москва (як держава)	17	19	1,2	4
Угорщина	21	19	1,2	4
Фінляндія	22	19	1,2	4
Швеція	28	17	1,1	4
Румунія	26	16	1	4
Єгипет	41	16	1	4
Палестина	25	15	1	3
Австралія	48	15	1	3
Бразилія	8	14	0,9	3
Іспанія	32	13	0,8	3
Болгарія	52	12	0,8	3
Норвегія	30	11	0,7	2
Парагвай	38	11	0,7	2

УРСР	2	8	0,5	2
Данія	27	8	0,5	2
Корея	37	8	0,5	2
Чилі	69	8	0,5	2
Венесуела	63	7	0,4	2
Люксембург	68	6	0,4	1
Португалія	18	5	0,3	1
Мексика	50	5	0,3	1
Індонезія	61	5	0,3	1
Шотландія	66	5	0,3	1
Туркестан	81	5	0,3	1
Болівія	39	4	0,3	1
Естонія	40	4	0,3	1
Білорусь	42	4	0,3	1
Ірландія	44	4	0,3	1
Іран	60	4	0,3	1
Сирія	72	4	0,3	1
Ісландія	31	3	0,2	1
Марокко	46	3	0,2	1
Уругвай	49	3	0,2	1
Албанія	51	3	0,2	1
Нова Зеландія	54	3	0,2	1
Афганістан	59	3	0,2	1
Пакистан	64	3	0,2	1
Перу	67	3	0,3	1

Ліхтенштейн	71	3	0,2	1
Трансйорданія	74	3	0,2	1
Саудівська Аравія	75	3	0,2	1
Ірак	77	3	0,2	1
Персія	78	3	0,2	1
Судан	43	2	0,1	0,4
Бірма	47	2	0,1	0,4
Монако	58	2	0,1	0,4
Ватикан	70	2	0,1	0,4
Ліван	73	2	0,1	0,4
Панама	82	2	0,1	0,4
Монголія	89	2	0,1	0,4
Гаваї	34	1	0,1	0,2
Філіппіни	53	1	0,1	0,2
Андорра	55	1	0,1	0,2
Литва	56	1	0,1	0,2
Молдавія	57	1	0,1	0,2
Пруссія	62	1	0,1	0,2
Коста-Рика	65	1	0,1	0,2
Ємен	76	1	0,1	0,2
Гватемала	79	1	0,1	0,2
В'єтнам	80	1	0,1	0,2
Сербія	83	1	0,1	0,2
Кенія	84	1	0,1	0,2
Колумбія	85	1	0,1	0,2

Куба	86	1	0,1	0,2
Арабія	87	1	0,1	0,2
Еквадор	88	1	0,1	0,2
Хорватія	90	1	0,1	0,2
Південна Африка	91	1	0,1	0,2
Усього	—	1575	100	100

Додаток В

Таблиця первинного етапу кількісного контент-аналізу: відібрані 456 публікацій з архіву тижневика «Пу-Гу», в яких згадується бодай одна країна світу

Назва тексту	Рік видання	Місяць	День	Сторінки	Автор	Тема	Мотив еміграція	Країна, згадана в тексті	Кількість згаданих країн	Часовий континіум
Договори, договори...	47	3	15	4	0	1	0	5,9,10,11,12,13	2	2
Московська конференція	47	3	15	4	0	1	0	3,6,9,10,14	2	2
Зміни в СРСР	47	3	15	4	0	1	0	2,3	2	2
Економічні труднощі	47	3	15	4	0	3	0	1,3,9,10,12,15,16	2	2
Трумен підтримує ІРО	47	3	15	4	0	1	0	6	1	2
Тарас Шевченко та визволення України	47	3	15	5-6	Борис Шершевицький	5	0	1,17	2	1
У тієї Катерини	47	3	15	6	Ар-м	2	0	1,12	2	1
Китай воює	47	3	15	8-9	Д.М.	1	0	14	1	1
Роман-легенда	47	3	15	12	Ю. Дивнич	1,2	0	1,3	2	1
Роковини Шевченка в 1942 році	47	3	15	13-14	К.Р.	1,2	0	1,5	2	1
Світові майстри у зимовому сезоні	47	3	15	15	Тодор Ол	4	0	9,10,11,12,13,15,19,20,21,22	2	1
Бібліотека в кишені	47	3	15	15	0	2	0	6	1	2
У боротьбі двох культур	47	3	22	4,6	Ю. Дивнич	2	0	1,4	2	1
Світ за тиждень: політичний огляд	47	3	22	4-5	0	1	0	3,6,9,10	2	2
Національна ідеологія братства ім. Кирила та Мефодія	47	3	22	6-7	Борис Шершевицький	5	0	1,4,12	2	1
Під німецькою окупацією	47	3	22	8,12	Вако	2,6	0	1,5	2	1
Американський роман закордоном	47	3	22	14	0	2	0	6,9,10	2	1,3
Спорт: за першість світу	47	3	22	15	0	4	0	3,6,23	2	2
Воскресіння	47	4	13	3-4	В. Чарнецький	5,6	0	1	1	1,3
На Великдень	47	4	13	4,6	О-л.	7	0	1	1	1
Писанки	47	4	13	5	О. Степовий	7	0	1	1	0

Церква святого Різдва	47	4	13	5	О.П.	2	0	1	1	1
Чи буде американська компартія поставлена поза законом	47	4	13	8	0	1	0	6	1	2
Канада - щаслива країна	47	4	13	12-13	Жорж Дюфур	1,3,6	1	3,6,9,24	2	2
Водні багатства України	47	4	13	16-17	В.Василько	3	0	1	1	0,1,3
Книжка про шпигунську аферу	47	4	13	18-19	0	1	0	3,6,24	2	2
Американська архітектура на нових шляхах	47	4	13	20	0	1,8	0	6	1	2,3
Німецькі свята	47	4	13	22	Н.Г.	7	0	5	1	0
Світовий авторинок	47	4	13	22	0	8	0	5,6,9,10,13	2	2
Світ потребує фахових робітників	47	4	20	3-4	Генрі Песлір	1,3	0	3,5,9,10,13,15,22,26,27,28,29,30,31	2	2
Світ за тиждень: політичний огляд	47	4	20	4-5	0	1,9	0	3,6,9,10,14,16,32,33	2	2
Шевченко та еміграція	47	4	20	6	В. Євтимович	2	1	1	1	1
Русифікація України	47	4	20	6	0	1	0	1,4,17	2	1,0
Літературні журнали в Америці	47	4	20	13	А.Р.	2	0	5,6	2	2
Чарівна квітка	47	4	20	13	О. Степовий	10	0	1,5,9,20	2	0
Аргентина планує велику іміграцію	47	4	20	14	0	11	1	6,7	2	2
Думки про еміграцію	47	4	27	3-4	О. Павленко	5	1	1,2,3,4	2	1,3
Світ за тиждень	47	4	27	4-5	0	1	0	3,4,6,10,16,19,36	2	2
38-ма паралель	47	4	27	6	0	1	0	3,5,6,12,37	2	2
Повстання в Парагваї	47	4	27	6	Н.Ф.	1	0	28,32,38,39	2	1,2
Ріст популярності президента в США	47	4	27	7	0	1	0	6	1	2
Стан в Італії	47	4	27	7	0	1,3	0	3,6,15	2	2
Американська допомога Туреччині	47	4	27	8	0	1,3	0	6,36	2	2
Човном через океан	47	4	27	12-13	0	1	1	3,6,22,28,40	2	1
Майбутнє американської музики	47	4	27	14	0	2	0	6	1	0,3
Мамутова печера в Кентуках	47	4	27	15	0	10	0	6	1	2
Непевність в Європі	47	5	4	3-4	М.Г.	1	1	3,4,10	2	1,2
Наміри жидів-утікачів	47	5	4	4	0	1,9	1	12	1	2,3
Світ за тиждень	47	5	4	4-5	0	1	0	3,5,6,9,10,14,16,25,36,38	2	2
Британія і Палестина	47	5	4	5	0	1	0	3,6,9,25,41	2	2
Український пласт	47	5	4	6-7	О.Чорногорський	5	0	1,12,13,19	2	1,2
Американські хатні прилади	47	5	4	14	Алістер Кук	12	0	6	1	1,2
Великий мазепинець	47	5	11	3-4	В. Юнаківський	1,5	0	1,5,10,12,17,28,36	2	1
Світ за тиждень	47	5	11	5	О.Р.	1	0	5,10,17	2	2
Що думає Франція	47	5	11	6,10	Джон Бравн	1,2,13	0	10	1	2
Успенська катедра Києво-Печерської Лаврки	47	5	11	7	О.П.	1,2,5,13	0	1,3	2	1

Слава Україні	47	5	11	8	0	5,6	0	1	1	1
Від Києва до Індії-Китаю	47	5	11	9	М.Кравчук	1,6	1	1,5,6,9,10,42	2	1
Громадська думка в Америці	47	5	11	11	0	12	0	6	1	2
Правителі Росії	47	5	11	12-13	0	1	0	3,4	2	1,2
Честь нації	47	5	25	3	О-л.	5	0	1	1	1
Євген Коновалець	47	5	25	4	В.П.	5	0	1,9,12,17	2	1
Паневропа - мрія чи реальність?	47	5	25	5	0	1	0	3,5,6,9,10,15,20,28	2	2
Настрої в Угорщині	47	5	25	6	0	1	0	3,5,6,9,13,26	2	2
Половання на озері Чад	47	5	25	12	0	10	0	10, 43	2	0
Спорт	47	5	25	15	0	4	0	9,10,11,13,15,23,27,28,44	2	2
Боротьба і доля України	47	6	1	3-4	П.Потапенко	1,5,11	0	1,2,3,4,9,10,41,45,46,47,48	2	1
Світ за тиждень	47	6	1	4	0	1,3	0	5,6,8,10,14,15,24,45	2	2
Об'єднання Мароко	47	6	1	4	0	1,6	0	5,10,15,46	2	2
Бельгія в тихій течії	47	6	1	4	0	1,3	0	23,11	2	2
Лядавська печерна церква	47	6	1	5	Олекса Степовий	1,2	0	1,3,26	2	1
Від Парижу до Риму	47	6	1	6-7	Теренс Кілмартін	1,2,3	0	10,15	2	2
Спорт	47	6	1	16	Ш.	4	0	9,20	2	2
Світ за тиждень	47	6	8	4-5	0	1	0	3,6,8,9,14,115,16,20,21,33,36,37,38,49	2	2
П.Громико загрожує Сполученим Штатам	47	6	8	5	0	1	0	3,6	2	2
Советські невільники	47	6	8	6,7,8	0	1,5	0	3,4,6	2	2
Загибель Запоріжжя	47	6	8	7	В.Юнаківський	1,6	0	1,12,17	2	1
Розвиток Америки	47	6	8	8	0	3	0	6	1	1,2,3
Мехіко - перехрестя Америк	47	6	15	3,4,5	Жан Камп і Роберт Ескарпі	1,3,10	0	6,50	2	1,2
Трансністрія	47	6	15	8-9	Л.Ш-й	1,6	0	1,5,26	2	1
Чотири війни коштували США	47	6	15	9	0	3	0	6	1	1
Погроми на українську культуру	47	6	22	3-4	Ю.Б.	1,2	0	1,12,17,19	2	1
30 червня 1941 року	47	6	22	4	В. Коваль	1,5	0	1,3,17	2	1
Советські дипломати у США	47	6	22	4	0	1	0	3,6	2	2
США і Росія - небезпеки й надії	47	6	22	5	Брукс Еткінсон	1	0	3,6	2	2,3
Японія на шляху до нової форми життя	47	6	22	6-7	0	1,3	0	6,33	2	2,3
Як Франція дізналась про смерть Наполеона	47	6	22	7	Альбер Муссе	8	0	10	1	1
Криза американської кінопромисловості	47	6	22	7	0	2	0	6	1	2
Маляр-кольорист	47	6	22	13	В.Ч.	2,5	0	1	1	1
Що провіщають астрологи	47	6	22	14	0	0	0	3,9,10	2	2,3
По стадіонах Європи	47	6	22	15	Ш.	4	0	9,10,11,20,23	2	2

Рідна мова на чужині	47	6	29	3	П. Ковалів	2,5	0	1	1	0
Народження держави	47	6	29	4-5	П.Т.	1	0	9,45	2	1,2,3
На далекому сході	47	6	29	5	0	1	0	6,14,33,37	2	2
Границя на замке	47	6	29	7	В.Коваль	6	0	3,12,42	2	1
Щасливої дороги до Баварського моря	47	6	29	12-13	0	10	0	4,5,19,20	2	0
Богдан-Ігор Антонич	47	6	29	14	Яр. Р-ий	2	0	1	1	1
Доки теорія виправлятиме дійсність	47	7	6	3,7	П.Гонта	1,3	0	29,51,52,13,10,3,6,26,21,22,12,19,9	2	2
У тихоокеанському просторі	47	7	6	4-5	А. Вовченко	1	0	6,9,10,14,23,33,48,53,45,54	2	1,2
Маляр Черчілл	47	7	6	5	М.Т.	1,2	0	9	1	2
Європа перед кризою	47	7	6	6	К. Сульцбергер	1	0	3,6,10,11,12,13,15,16,18,20,22,29,32,36,51	2	2
Фау-2 у США	47	7	6	7	0	6,8	0	5,6	2	2,3
Таємне письмо у війні	47	7	6	12-13	0	6,8	0	6	1	1
Андора - країна контрабандистів	47	7	6	13-14	А.П	1,3	0	6,10,32,55	2	2
Олена Пчілка	47	7	6	14	П. Оксаненко	2,5	0	1	1	1
Советський інтернаціоналізм і радянський імперіалізм	47	7	20	3-4	П.Гонта	1	0	3,4,6,10,19,33	2	1,2
Польська дійсність	47	7	20	5	0	1	0	1,3,5,12,13,15,19,25,42	2	1,2
Померли князь повертається	47	7	20	11	Лоуренс Аткінсон	1	0	45	1	1
Шляхи й мета советської музики	47	7	20	12	Ар-м.	1,2	0	3	1	2
З'їзд українських науковців на еміграції	47	7	20	13	Г.О.	1,2	1	1,3,5,12,24	2	2,3
Боротьба за чашу	47	7	20	14	В.Коваль	4	0	5	1	2
Еміграція і національна культура	47	7	27	3,5	П.Г.	5	1	1,6,24	2	1,3
Советська відбудова	47	7	27	4	А.О.	1,3	0	1,3,4,17	2	2
Вражіння з Парижу	47	7	27	5	Ганс Гавзер	3,12	0	5,10	2	2
Мости на Балкани	47	7	27	6-7	А.Вовченко	1	0	3,4,5,6,17,19,20,21,36	2	2
Хто такий Тіто?	47	7	27	7	0	1,3	0	3,6,9,29	2	1
Борці за Українську церкву	47	7	27	11,13	В.К.	1,13	0	1	1	1
Початок українського друку	47	7	27	13	В.Юнаківський	2	0	1,12,36,56,57	2	1
Король сміху	47	7	27	14	Іван Манило	2	0	6	1	1
Мистецтво і доба	47	8	3	3	Ю.Шерех	2	0	5	1	1,2
Перегрупування крайніх лівих у Франції	47	8	3	4	0	1	0	10	1	2
Політичні сили Угорщини	47	8	3	5	Олександр Михайлович	1	1	17,21	2	2
Монако - знайдений рай	47	8	3	6-7	Ерве де Песлуан	3,10	0	5,58	2	1,2
Українське підгір'я	47	8	3	8	А.Купчак	3,5,10	1	1,12	2	1,2
І допоки рідний край Єгиптом буде	47	8	3	12	П.Оксаненко	5	1	1	1	1,2

Трійнята	47	8	3	14	0	3,5	1	1,6	2	1,2
У майстерні мистця	47	8	3	14	В.К.	2	1	1	1	2
До джерел національного виховання	47	8	10	3,8	Проф. Клименко	5	1	1	1	1,2
Іслам	47	8	10	4-7	Павло Гонга	1,13	0	3,6,9,10,14,25,33,39,59,60	2	1,2,3
Протестаційна акція українського громадянства	47	8	10	8	Г.Л.	1,5,6	1	1	1	2
Англійська пресова цензура під час війни	47	8	10	8	Вілфред Сендал	1,2	0	9	1	1
Марко Вовчок	47	8	10	9	Г.О.	2	0	1	1	1
Роттердам - перша гавань Європи	47	8	10	13	0	3,12	0	10,23	2	2
Українське джемборі	47	8	10	14	В.К.	2,5	1	5,19	2	2
Сенсаційний матч у Чикаго	47	8	10	15	0	4	0	6	1	2
Індонезія палає	47	8	17	3-4	Р.Т	1,6	0	3,6,9,10,11,23,33,61	2	2
За нову форму сцени	47	8	17	13	Андре Барзак	2	0	9,16	2	1,2
Відень - місто страху	47	8	17	14	Фредерік Сондери	1,3,6	0	3,6,19	2	1,2
Доля Олександрійської бібліотеки	47	8	17	15	О-л.	2	0	41	1	1
Окремий поїзд для жебраків	47	8	17	15	0	3	0	41	1	2
Увагу українським не Д.П.	47	8	24	3,5	П.Клименко	5,9	0	0		2
Від Монроє до Маршала	47	8	24	4	А.Вовченко	1	0	4,5,6,9,16,18,32,36,62,63	2	1,2
Причини харчової скрути	47	8	24	5	0	3	0	5,6,9	2	2
Палестина в розшуках рівноваги	47	8	24	6-8	Жак Кайзер	1	0	25	1	1,2
Світові змагання з тенісу	47	8	24	14	0	4	0	6,9,10,13,48	2	2
Тур де Франс	47	8	24	14	0	4	0	10,15	2	2
Тіні над ОН	47	8	31	3,5	О.І.	1	0	3,5,9,14,16,25,41,60,61	2	2
Павутиння червоних шпигунів	47	8	31	4-5	Томас Джонсон	1	0	2,3,4,6,12	2	1,2
Світ за тиждень	47	8	31	6,7	0	1	0	6,8,9,10,45,64	2	2
Чи змінилися жінки	47	8	31	11	Джемс Бендер	2,11,12	0	6	1	1,2
Летючий голандець	47	8	31	13	0		0	23,61	2	1
Уругвай	47	9	7	4	0	1,3,4	0	7,49	2	1,2
Коста-Ріка	47	9	7	5	0	1,3,10,12	0	5,65	2	1,2
Ройтер	47	9	7	13,15	0	2	0	6,10,15	2	1,2
Пізніше, ніж ви думаєте	47	9	14	3,8,9	0	1,6	0	3,6,9	2	2
Український Сократ	47	9	14	4	Г.О.	2	0	1,5,12,15,21	2	1
Що справді сталося в Греції	47	9	14	5	Вінстон Черчил	1,6	0	3,6,9,16	2	1
Перед олімпіадою 1948 року	47	9	14	11	Е.Г.	1,4	0	6	1	3
Долина за Голлівудом	47	9	14	12	0	2,10	0	6	1	2
Наречений принцеси Елізабет	47	9	14	12	О.І.	1	0	9,66	2	1

Болівійська серенада	47	9	14	14	А.Вовченко	9	1	39	1	0
Можна в самім Кремлі (усмішка)	47	9	14	15	0	1	0	1,4,6	2	0
Двобій мистців	47	9	14	15	0	2	0	20	1	2
Подорож М.Коцюбинського закордон	47	9	21	3,5	Петро Павлович	2,10	0	15,20	2	1
Гібралтар - ключ до Середземного моря	47	9	21	4,11	А. Вовченко	1,3,10	0	9,10,32,46	2	1,2
Дешева принада, даремні ілюзії	47	9	21	5,9	В.К.	1,3	1	3,4,6	2	2
Зниклі цивілізації Латинської Америки	47	9	21	6,7	Р.Г.	2	0	50,67	2	2
Еволюція громадської думки в США	47	9	21	12	0	1,6,14	0	4,6,9,16,36	2	1,2
Тасмниця міграцій	47	9	21	13	Іван Сандерсон	10	0	24,30	2	0
У театрах Парижу	47	9	21	14	0	2	0	10	1	2
Спортові новини	47	9	21	14	0	4	0	3,5,6,7,9,10,11,12,13,15,16,19,20,21,22,23,27,28,29,41,49,66,68	2	2
Збори об'єднаних націй	47	9	28	3,6	Павло Гонга	1	0	3,6,9,25	2	2
Зустріч Американського легіону	47	9	28	4-5	0	1,6	0	3,6,16	2	2
Запаси харчів у світі	47	9	28	5	О.Р.	3	0	3,5,6,7,14,45,48	2	2
Червоне царство в Китаї	47	9	28	6-7	Мері Найт	1	0	4,6,14,33,45	2	1,2
Велика проблема нашої доби	47	9	28	7	0	1	0	3,6	2	2
Мова дипломата	47	9	28	7	КС	1	0	3,6,9,10	2	2
Дух невтомний і непогамований	47	9	28	8-9	Ю.Косач	2	0	3,10	2	2
Шкільна реформа в Німеччині	47	9	28	9	І.К.	15	0	5,6	2	2
В обороні американського чоловіка	47	9	28	12	Гарольд Нікольсон	12	0	6	1	0
Чудесний порятунок	47	9	28	13	Брікгіл і Нортон	6	0	9,48	2	1
Книжкова полиця	47	9	28	14	О.І.	1,2	0	4,5,6,9,33	2	2
Кубок Дейвіса залишається в США	47	9	28	15	Е.Гідріс	4	0	6,12,29,41,45,48,54	2	2
Айзенгауер - кандидат на президента США	47	10	12	4	Н.В.	1	0	6	1	1
Комунізм на півдні Європи	47	10	12	5	Гаг Тревор-Рогер	1	0	15	1	
Новий комінтерн	47	10	12	6	0	1	0	3,6,9,10,12,13,15,21,29,52	2	2
Майбутня імперія Сталіна	47	10	12	6-7	0	1	0	3,6,9,12,13,29,52,26,29	2	1
Жінки в поході проти моди	47	10	12	8-9	0	3,12	0	6	1	2
Людодіди-вегетаріанці	47	10	12	10	0	10	0	5,9	2	2
Мігуель Сервантес	47	10	12	14	В.Барка	2	0	32	1	1
В роковини вінницької трагедії	47	10	19	3-4	Л.Лиман	1,6	0	4,5,10,16,22	2	1
Ядро нової Британської імперії	47	10	19	5	0	1,3	0	4,6,9,10,11,45	2	2
Драма індійської незалежності	47	10	19	6	П.Т.	1,5	0	9,45,54	2	2
Кастові проблеми Індії	47	10	19	7	Г.Гаттон	5	0	45	1	0
Америка у дзеркалі своїх фільмів	47	10	19	11	0	2,12	0	6	1	2

Майстри виробництва бандур	47	10	19	13	В.Коваль	2	1	5	1	1,2
За першість Європи в плаванні	47	10	19	14	0	4	0	10,11,15	2	2
Діалектика кремлівської вежі	47	10	26	3,5	П.Г.	1	0	3,6,8,10,17,29,69	2	2
Економічне поневолення України	47	10	26	4	В.Юнаківський	3	0	1,4,5,7,9,14,15,17,22,26, 30,33,36,41,59,60	2	0
Франція вибирає	47	10	26	5-6	П.Т.	1	0	6,10,70	2	1,2
Правда про імміграцію	47	10	26	7	Сем Тененбавм	1,9,1 4	1	6	1	1,2
Між горами	47	10	26	10-11	Волян та Юрій Балко	2,9	1	1,6	2	2
Сучасна американська література	47	10	26	13	о.-а.	2	0	6	1	2
Банк очей	47	10	26	14	І.К.	14	0	6	1	1,2
Король папуасів	47	10	26	14	Я.Р.	5,14	0	1,71	2	1
Операція в телевізорі	47	10	26	14	0	14	0	6	1	2
Спорт	47	10	26	15	0	4	0	6,9,10,11,12,17,19,20,21 ,22,23,24,27,28,31,36,69 ,71	2	2
Др. Роман Смух між нами	47	11	2	3	О.Сурмач	9	1	5,19	2	2
Битва за середній схід	47	11	2	4-5	П.Гонта	1,3	0	3,5,6,9,20,25,36,41,72,7 3,74,75,76,77	2	2
Життя і кальорії	47	11	2	9	0	3,14	1	29,9,5,11,13,23,10,20,22 ,68,30	2	2
Дивимось смерті в очі	47	11	2	11	О.С.	2	1	1	1	2
Книжковий голод в Європі	47	11	2	13	О.І.	2	0	9,10,11,23,15,19,21	2	2
Таємниці соняшних плям	47	11	2	14	Г.Л.	1,14	0	4,6	2	0
Тяжке споріднення	47	11	2	15	0	1	0	12	1	0
Турботи російської пропаганди	47	11	23	3,6	Л.Лиман	1,5	0	1,4	2	0
Як ся маєте, любий сусіде?	47	11	23	4-5	0	3,1,1 2	0	41,7,8,14,11,15,6,10,9,4 5	2	2
Відбудова Голландії	47	11	23	5	0	1,3	0	23,5,61	2	1,2
Країна першої фази комунізму	47	11	23	6	А.О.	1,3	0	3,9,10,14,45	2	2
Пригоди Альфреда Льюїса	47	11	23	6-7	М.Дольницький	1	0	5,12,13	2	1,2
Вовчиця	47	11	23	7	Терень Май	5	0	1	1	1
Кристалізація фронтів	47	11	30	3,5	О.І.	1	0	10,15,6,17	2	2
Велетень української науки	47	11	30	4	В.Юнаківський	5,14	0	1	1	1
СХС в Ганновері	47	11	30	5	М.К.	9	1	5	1	2
Кордон без кордону	47	11	30	6	0	1	0	6,24	2	2
Російський імперіалізм в минулому і тепер	47	12	14	3,6	В.Юнаківський	1	0	4,12,36,33,60,6,9,19,10, 28,45,56	2	1,2
Походження паспорту	47	12	14	5	Т.К.	1	0	36,78,4,9,10,5,15,23,32, 6	2	1,2
Володар вогняної землі	47	12	14	5	0	3	0	7,66,48	2	1

285 км англійської мови	47	12	14	7	Я.Ст.	2	0	6,9	2	0
Конференція Лянкастер-Говсі	47	12	14	8-9	0	1	0	5	1	2
Звукова граната	47	12	14	12	Ю.Б.	5,14	0	6,9	2	2
За його жито його й побито	47	12	21	3,6	О-л.	1,2,5	0	1,2	2	1
Справедливість прагне	47	12	21	4	Б.Домазар	1,6,8	0	14,6,9,45,36,3,10,32,23, 15,12,41,13,16,8,30,24,6 9,22,48,28,13,21,7,26,59 .27,50,52	2	2
Забута конференція	47	12	21	6	Ж.Бонкур	1	0	9,3,6,11,23,68,14,33,15, 10	2	2
Майбутнє Англії	47	12	21	7	0	1,3	0	9	1	1,2,3
Незіпсовані дикуни	47	12	21	9	0	11	0	6,63	2	2
Серед рослин, овіяних чарами	47	12	21	11	М.Галинський	10,9	1	6,50	2	0,2
Історія цукру	47	12	21	13	Г.Гордієнко	3	0	6,9,5,27	2	1,2
Віддайте чоботи	47	12	21	14-15	Ол. Терпкий	1,3	0	1	1	1
Бог передвічний	48	1	4	6	О.Степовий	7	0	1	1	0
Два приятелі	48	1	4	20	0	3	0	9	1	0
Жертва екзотики	48	1	4	23	П.Калім	9	1	11,6,7,9,69,38,79	2	2
Боротьба за французьке робітництво	48	1	11	3	П.Т.	1	0	10,3,4,6	2	2
Українська церква в Бельгії	48	1	11	6	П.Г.	13	1	1,11	2	1,2
Хокей на льоду	48	1	11	13	Е.Г.	4	0	44,66,10,23	2	2
У хвилях Ла-Маншу	48	1	11	13	0	4	0	9,44,68	2	2
План Маршала на Конгресі США	48	1	18	3,5	П.Т.	1,3	0	6,5,3,15,19,10,14	2	2
Смертельний ворог комунізму	48	1	18	4	О.І.	1	0	9,10,11,15	2	0
Сьогодні й завтра (межі комуністичної експансії)	48	1	18	5	Вальтер Ліпман	1	0	10,15,29,3,4,6,14,16,36, 37	2	2
Весела статистика	48	1	18	10	В. Семенов	12	0	6	1	2
Королі на вигнанні	48	1	18	12	Б.Домазар	1	1	15,20,18,41,10,32,29,19, 5	2	1,2
Курйози зелених кордонів	48	1	18	13	-ко.	1	0	5,23,6,24,28,10,30	2	0
Росія і Німеччина	48	2	1	3,6		1	0	4,5,6,9,29,16,52	2	1,2
Що заважає	48	2	1	4	К.Собірський	1,9	1	4,3,5,24	2	2
Чотири європейські політики	48	2	1	5	0	1	0	10,15,29,52	2	2
Три портрети - пів почуття	48	2	1	7-8	Юрій Шерех	5,15	0	1	1	1
Біда з закоханими	48	2	1	8	0	12	0	9	1	2
Абсолютна виключність	48	2	1	8	0	13	0	45	1	2
Радіочитачі в майбутньому	48	2	1	8	0	8	0	6	1	2
Дивні звичаї	48	2	1	8	0	7	0	24,72,25	2	2
В Україні	48	2	1	14	0	1	0	1	1	2
Одісея української мирової делегації 1918 в	48	2	8	3,6,7	А.Ш.	1	0	1,19	2	1

Бересті										
Комуністи в Албанії	48	2	8	4	Богуан Редіца	1	0	51,16,29,3,4,6,9	2	1,2
Світова боротьба	48	2	8	5	А.В.	1	0	6,9,10,3	2	2
Війна словом	48	2	8	5	З.Н.	1,8	0	6	1	2
Їхні методи боротьби з УПА	48	2	8	6	Федір Одрач	1,5	1	1,4	2	1
Усихання доляра	48	2	8	8	К.К.	3	0	6	1	2
Стиль американського часописа	48	2	8	8	С.Д.	2	0	5	1	2
Англійський фільм	48	2	8	12	Сіріл Рей	2	0	9,10	2	2
Канадійська комуна	48	2	8	14	Ол. Терпкий	1	1	3,6,24	2	2
Гітлерівсько-сталінська гра виявлена в таємних документах	48	2	15	3,7	Д.Дезмонд та А.Тейлор	1	0	3,5,4,9,10,19,12,13,14,4 0,22,81	2	1
Ярослав Мудрий	48	2	15	4	Б.К.	1	0	1,12,40	2	1
Світова політика 1948 року в освітленні кремлівської пропаганди	48	2	15	5	М.Г.	1	0	3,4,10,29,16,14,61,80	2	2
Вогнища холодної війни	48	2	15	6	Генсон Болдвін	1	0	3,4,6,9,15,16	2	2
У невідомі світи	48	2	15	12	Б.Д.	2,14	0	6,30,31,25,	2	2
Царство іграшок	48	2	15	13	0	8,12	0	6	1	2
П'ята зимова олімпіада закінчилась	48	2	15	14	0	4	0	20,28,30,6,19,10,9,11,13 ,24,21	2	2
Країна квітів	48	2	15	16	0	10	0	25	1	0
Щури і коти	48	2	15	16	0	10	0	6	1	2
Проливаючи крокодилячі сльози	48	2	22	3,6	В.Юнаківський	9	1	3,9,11,5,24,10	2	2
Москва будує балканську федерацію	48	2	22	4	Т.Т.	1	0	3,29,52,51,21,26,12,13,1 6,10,17	2	2
Китай не знає спокою	48	2	22	5	А.Вовченко	1	0	5,33,14	2	2
Американські фейлетоністи	48	2	22	5	П.Т.	2	0	6	1	2
Історична зміна британської політики	48	2	22	6	К.Т.	1	0	9,6,3,11,23,10,15,68,18	2	2
Німецька комуністична армія в СРСР	48	2	22	7	П.Є.	1	0	5,6	2	1
Танцювальна зала королеви	48	2	22	10	Н.Баварський	2	0	5	1	2
До українських політв'язнів	48	2	22	14	0	1,2	0	6	1	2
Присмерк соціалізму	48	2	29	3,7	В.Юнаківський	1	0	1,3	2	2,3
Аляска потребує робітників	48	2	29	5	О.І.	3	1	6	1	2
Згасле світло	48	2	29	6-7	П.Т.	1	0	45,9,4	2	2
Страйк і українці в Бельгії	48	2	29	11	українець- робітник	1,3	1	11,15,10	2	2
Новий еміграційний центр в Аугсбурзі	48	2	29	11	З.Дончук	9	1	9,6	2	2
Не бійтесь екваторіальної зони	48	2	29	12-13	М.Галинський	10	1	48,5,1,81,40,8,24,38,7	2	2
Мистці-ковзнярі в Давосі	48	2	29	14	Г.Б.	4	0	21,11	2	2
Туреччина в центрі політики великодержав	48	3	7	3,5	0	1	0	36,9,4,6,52,26,5,78,10	2	2
Коли помре Сталін...	48	3	7	4	П.Т.	1	0	3	1	2

Дружба диктаторів	48	3	7	5	Е.Керчнський	1	0	15,16,9,10	2	1
Арго або таємна мова	48	3	7	6	П.Ковалів	2	0	1	1	0
Цікаві факти	48	3	7	15	0	3,12	0	9	1	2
Голос сторіччя	48	3	14	3,6	О.Кулеба	2,5	0	1	1	1
Таємниця німецької атомової бомби	48	3	14	4	К.К-к.	6	0	9,6	2	2
Генерал Мек Артур - білий цісар Японії	48	3	14	4	Е.Керчнський	1,12	0	33	1	2
Расове питання амеирки	48	3	14	4	Е.Керчнський	3,5	0	6	1	2
У Ковелі 1943 року	48	3	14	5,12	Ф.О.	6	0	1,5	2	1
Національний дух поета	48	3	14	6	П.Ковалів	2,5	0	1	1	1
Нова італійська музика	48	3	14	12	Г.Кіленкамф	2	0	15	1	2
На першому місці у світі	48	3	14	14	0	2	0	3,6,9,10,33	2	2
Слідами Тараса Шевченка	48	3	28	3,6-7	Л. Полтава	2	0	1	1	1
Класик українського байкарства	48	3	28	4	Л.	2	0	1	1	1
Фінляндія бореться за свою свободу	48	3	28	7	А.Вовченко	1	0	3,4,28,22	2	1
Чи знаєте що..?	48	3	28	15	Бідо	10,12	0	23,38,82	2	0
Занепокоєння американців	48	4	4	3,6	Елістер Кук	1	0	3,4,6,9,10,13,22,15	2	2
Завіса за завісами	48	4	4	4	Ернест Лейзер	1	0	4,5	2	2
Микола Аркас	48	4	4	5-6	Г.О.	2,5	0	1	1	1
Шекспір-Шевченко	48	4	4	5-6	Ар-м	2	0	9,3	2	1
Міністр у військовому однострої	48	4	4	6	Е.Керчинський	1	0	6	1	1,2
Король фотографів	48	4	4	7	Джемз Конелі	2	0	6,24	2	1,2
Наполеон на годину	48	4	4	10	О.І.	1	0	6,64,35	2	2
Електрика з моря	48	4	4	11	Г.Т.	8	0	10	1	2
Оттава вітає Барбару Енн Скот	48	4	4	14	0	4	0	6,24	2	2
Ненамальована карна	48	4	4	15	Ол.Терпкий	5,9	1	2	1	1
Америка відкриває Європу	48	4	11	3,6	П. Гонга	1	0	4,6,12,13,15,10	2	2
Лондон - столиця Європи	48	4	11	4	0	3	0	9,10,5,15,20	2	1,2
Ставка в грі - Європа	48	4	11	5	Д.Ю.	1	0	4,6,13,22,10,9	2	2
Нова боротьба за антарктичні бази	48	4	11	6,14	Вальтер Сулліман	1,6	0	6,9,7,69,48	2	2
Проблема переміщених осіб	48	4	11	7	Джеррі Сейдж	9	1	6,5,19,48,9,10,23,7,8,30,38,63	2	2
Як працює Сталін	48	4	11	10-11	Ол.Терпкий	1	0	1,3	2	2
Підводні скарби	48	4	11	12	Е.Борнек	3,10	0	6,9,32,10,24,19,69,33,66	2	
Чи Греція витримає?	48	4	18	3	Е.Керчинський	1	0	16,6	2	2
Ідеології та політика в Італії	48	4	18	4	О.І.	1	0	15,6,9,10	2	2
Смерть надійде мовчки	48	4	18	4	І.П.	6,8,14	0	6	1	2
Хто такий генерал Маркос	48	4	18	6	ПЄ	1	0	16,36	2	2

Сенатор Ванденберг	48	4	18	7	Беверлі Сміт	1	0	6	1	1,2
З Мюнхену до Нью-Йорку	48	4	18	10-11	власкор	9	1	6	1	2
Гранд національ і перегони самокатників	48	4	18	14	Г.Б.	4	0	9,15	2	2
Сучасна казка	48	4	18	15	Ю.Б.	12	0	6	1	2
Боротьба за існування	48	4	25	3-4	0	1	0	6,4,83,16,14,15,12,10,5, 75,84,72,43,36	2	2
Тиждень української культури	48	4	25	5-6,10	З.Порай та Г.О.	2,9	1	6	1	2
Вчені українського походження в американських високих школах	48	4	25	14	0	14	0	6,24	2	1,2
Великдень України	48	5	2	3	Л.Полтава	7	0	1	1	0
Лист із батьківщини	48	5	2	5	А.К.	9	1	3,4	2	2
Берлінська криза	48	5	2	5-6	П.Гонта	1	0	3,5,10,6,15	2	2
Перші зустрічі з американськими українцями	48	5	2	9-10	М.Д.	9,8,1 2	1	6	1	2
Рішучий голос канадійських українців	48	5	2	10	М.О.	9	1	24	1	2
Крізь маленькі двері	48	5	2	11	Мек Івой	2	0	6	1	2
Українці в Бразилії	48	5	2	19	М.О.	9	1	8	1	2
Наш дружній заклик до всіх осередків...	48	5	2	20	Михайло Хом'як	5	0	1	1	2
Трухильо - антильський тиран	48	5	9	4	Д.К.	1	0	6,69,7,63,85,86	2	2
Керівник "ПЕВ" Поль Гофман	48	5	9	5	П.Г.	1	0	6	1	2
Хмара над пустелею	48	5	9	5	О.І.	1	0	9,25,74,77	2	2
Італія після виборів	48	5	9	6	П.Гонта	1	0	15,6	2	2
Французький фільм	48	5	9	7	Ганс Штіллер	2	0	6,9,10	2	2
Вістун новітньої краси	48	5	9	13	В.Чапленко	2	0	1	1	1
Спорт	48	5	9	14	Г.Б.	4	0	6,9,10,5,21	2	2
Війна в пустелі	48	5	16	3,6	Павло Гонга	1	0	6,77,87,25,41,9,4,45	2	2
Сторіччя скасування панщини в Галичині	48	5	16	4	Андрій Б-кий	1,5	0	12,19	2	1
Атоми й мікроби	48	5	16	4	0	14	0	6	1	2
Два дні в Нью-Йорку	48	5	16	5,12	М.Дольницький	12,3, 5	1	6	1	2
Латинська Америка - родюче поле для повстань	48	5	16	6-7	П.Т.	1		7,8,69,67,38,39,63,88	2	2
А.Павкер - червоний король Румунії	48	5	16	7	Є.Керчинський	1	0	26,25,3,81	2	1
Дорогоцінна знахідка на Україні	48	5	16	7	0	2	0	1	1	2
Вечір кривдицької культури	48	5	16	8	Г.О.	2,9	0	42	1	2
Дослідження погоди	48	5	16	12	0	14	0	6	1	2
За залізною завісою	48	5	16	14	П.Т.	1,2	0	4,6	2	2
Розбійники в Японії	48	5	16	15	0	3	0	33	1	2
Традиційні джерела козацької держави	48	5	23	3,6	Б.Шершевицький	5	0	1	1	1
Куди прямує Франція?	48	5	23	4	А.Вовченко	1	0	9,10	2	2

ЗУАДК	48	5	23	5,7	М.Дольницький	9	1	6,10,20,15,11,19,70,19,23	2	1,2
Перспективи майбутнього переселення	48	5	23	6	Р.Глинка	9	1	6,24,7,8,9,10,23,38	2	2
Класик української прози	48	5	23	12	Д.Л.	2	0	1	1	1
Оксана Сімович	48	5	23	12	Г.О.	2	0	5	1	2
Спорт	48	5	23	14	0	4	0	6,12,13,9	2	2
Змагання за кубок Дейвіса почалися	48	5	23	15	Г.Б.	4	0	6,64,21,26,19,15,20,24,50,48,45,20,29,44,12,86	2	2
Традиційні джерела козацької держави	48	5	30	4	Б.Шершевицький	5	0	1,17,12,36	2	1
Загартований у боях	48	5	30	5	Н.	5	0	1	1	1
Війна з світового простору	48	5	30	5	Е.Ш.	6,8,14	0	6,3	2	2
Дві країни в одній	48	5	30	6-7	П.Г.	1	0	37,14,33,4,13,6,3,19,18,32	2	2
7 днів у Швейцарії	48	5	30	10-11	Л.Дражевська	9	1	20,6	2	2
Зміст російсько-американського відпущення	48	5	30	11	П.Т.	1	0	3,4,6	2	2
Містер Веллес і його Распутін	48	5	30	12	П.Гонта		0	6,14,89,81	2	
В Персії пишуть статті кулями	48	5	30	12	С.К.	1,9	0	78	1	2
Подорож на Місяць	48	5	30	15	А.М.	14	0	6	1	2
Україна і федеративна Європа	48	6	6	3	П.Гонта	1	0	1,10,4,9,11,23,68	2	2
Біла зірка проти червоної	48	6	6	4-5	Н.В.	1,6	0	3,4,6,9,10,32,36,37	2	2
Особливості палестинського конфлікту	48	6	6	5	Н.П.	1	0	25,6,72,74,9,73,41,75	2	2
Мрії німецьких дітей	48	6	6	7	0	3	0	5	1	2
7 днів у Швейцарії	48	6	6	11,15	Л.Дражевська	9	1	9,24,48,10,20,28,11	2	2
Співачка європейської слави	48	6	6	13	Г.О.	2	0	1,29,6	2	2
Перед олімпіадою	48	6	6	14	Г.Б.	4	0	10,6,27,30,22,12,23	2	2
Ми також обрали свободу	48	6	13	3,6	О-л.	1,5	0	1,17,29,10,52	2	2
Японського престолонаступника виховують на демократа	48	6	13	4	С.Жинецький	1	0	33,6	2	2
Високі школи в Україні	48	6	13	4-5	І.Р.	15,5	0	1,3	2	1,2
Економіка в світлі бюджету	48	6	13	5	В.Юнаківський	3,6	0	1,42,3,26,21,12,52,5	2	1
Мона Ліза	48	6	13	11	І.Ш.	2	0	15,10	2	2
Прем'єра фільму "Залізна завіса"	48	6	13	11	М.Дольницький	1,2	0	3,6	2	2
Гаваї - райський острів	48	6	13	12-13	Блейк Клярк	10	0	34	1	1
Цусіма	48	6	20	3,5	В.Юнаківський	6	0	14,4,33,37	2	1
Франція за відбудовою	48	6	20	4	Н.В.	1,3	0	9,10,6,5	2	2
До української еміграції	48	6	20	4	0	1,9	0	1	1	2
Чужоземна політика Швеції	48	6	20	5	М.Г.	1	0	28	1	2
Демократія в контрнаступі	48	6	20	6	М.М.	1	0	3,6,22,10	2	2
Сили СРСР і Заходу	48	6	20	6	Є.Кор.	1,6	0	3,6	2	2

Ботвинник - чемпіон світу	48	6	20	14	0	4	0	3	1	2
Хто займе місце людини на землі	48	6	20	15	0	14	0	9,6	2	2
Персональний склад президії УН ради...	48	9	20	3	0	1	0	6,24	2	2
Трагічна доля	48	9	20	4	Н.Вовченко	1	0	13,9,10,6,19,20	2	1
У Фінляндії	48	9	20	4	0	3	0	22,30,27,28,9	2	2
Советський генеральний штаб і майбутня війна	48	9	20	5	0	6	0	3	1	2,3
Почаївська лавра	48	9	20	6	А.Ш.	2,13	0	1,4	2	1
Чи знаєте що...?	48	9	20	6	А.К.	3,11	0	6,24,9	2	2
Бібліотека майбутнього	48	9	20	7	Н.Т.	8,15	0	6	1	2
Хто буде президентом США	48	10	3	2	Н.А.	1	0	6	1	3
Останній акт світової кризи	48	10	3	3	П.Гонта	1	0	3,6,15,10,37,14,45,16,12	2	2
Роля золота непевна	48	10	3	3	0	3	0	6,4	2	2
В.Лімбан про Росію	48	10	3	5	З.Порай	1	0	3,4,6,12,13,29,21,26	2	2
Їх багато, занадто багато	48	10	3	6-7	0	11	0	33,12,3,6	2	2
Скитальці пізнають Америку	48	10	3	7,14	М.Дольницький	2,3	0	6	1	
Сінатра співає	48	10	3	13	Т.З.	2	0	6	1	2
Замова крові	48	10	3	13	О.І.	14	0	20,10	2	2
Нарашути і панчохи	48	10	3	14	0	8,12	0	6,10,15,	2	2
Чому Сталін не починає	48	10	24	3	О-л	1,6	0	3,4,6	2	2
Тува	48	10	24	3,6	Н.П.	14	0	81,89,4,13,5,20,28	2	2
Американські дива	48	10	24	6	М.Дольницький	12	1	5,6	2	2
У далекі краї...	48	10	24	8-9,14	П.Малій	9	1	48,9,63,38,7,6,5,24,6	2	2,3
Король британського фільму	48	10	24	10	Ф.Р.	2	0	6,9	2	2
Невмирущі	48	10	24	13	М.Легіт	5,9	0	1,24	2	2
Австралія! Австралія!	48	10	24	14	0	1,3,1 2	1	48	1	2
Американська преса про УПА	48	11	14	2	0	1,6	0	1,4	2	1
Конгрес українських жінок у Філадельфії	48	11	14	2	0	1	1	1,7,8,6,24	2	2
Втеча капіталів	48	11	14	2	А.К.	3	1	20,58,71,49,82	2	2
Україна і американська дипломатія	48	11	14	3	Кляренс Менінг	1,5,9	0	1,6,3	2	2
Делегати ОН в гостях у українців	48	11	14	4-5	Ф.Д.	9	1	5	1	2
На порозі нової епохи	48	11	14	6	0	12,13 ,11,3	0	8,6,41,45,1,30	2	2
Безвірництво в Америці	48	11	14	6	0	13	0	6	1	2
Вінниця оскаржує большевизм	48	11	14	9,13	Петро Павлович	6	1	11,52,22,10,15,23,26,28, 13,21,27,16,90	2	1,2
Заможне життя в СРСР	48	11	30	2	А.К.	3	1	3,6	2	2
Країна золота і діамантів	48	11	30	4	Б.Д.	3,10, 9	1	91,9,6	2	2

Перші шасливіці	48	11	30	5	В.П.	9	1	6	1	2
Американські дивовижі	48	11	30	6-7	М.Дольницький	12	1	6	1	2
Банкіри червоного імперіалізму	48	11	30	3,7	Гаррі Вільде	3	0	10,3,13,26,52	2	2
Блянко - народний поет Венесуели	48	11	30	12	0	2	0	63	1	2
О'Нейл	48	11	30	13	Е.Т.	2	0	6	1	2
Страх	48	12	19	2,4	А.О.	1,6	0	3,4,6	2	2,3
Рятуймо нашу Пряшівщину	48	12	19	3,5	Микола Вайда	1	0	1,2,13,3	2	1,2
Українці – Вагнерові	48	12	19	9	Г.О.	2	0	5	1	2
Шлюб	48	12	19	9,14	Д.М.	11	0	3,6	2	2
Фронт молоді	48	12	19	13	0	1	0	3	1	2
Я знаю тасмні плани політбюра	49	1	3	2-3,6	Полковник	1	0	3,6,17,14,33	2	1,2,3
В джунглях Парагваю	49	1	3	5,7	М.Галинський	9,10	1	7,38	2	2
Українці їдуть до Аргентіни	49	1	3	6	Я.Р.	9	1	7	1	2
Творення канадійського нації	49	1	3	6	А.К.	1,2,5,10	0	24,6	2	1,2
Птахи і вітер	49	1	3	11	Вільям Вогт	10	0	8,67	2	2
Моя Україна (вірш)	49	1	3	13	Л.Полтава	5	0	1	1	2
Як купують в Америці	49	1	3	15	0	3,12	0	6	1	2
Умирання газет в Італії	49	1	3	15	0	2	0	15	1	1,2
І мир на землі	49	1	7	3	В.Ч.	1	0	3	1	2
Авраменко	49	1	7	12	М.Дольницький	2	1	6	1	2

Додаток Г

Розподіл тем у проаналізованих публікаціях тижневика «Пу-Гу»

Тема	Код	Кількість публікацій на цю тему	Частка від загальної кількості публікацій на всі теми %
Політика	1	210	33,6
Культура	2	89	14,2
Економіка	3	68	10,9
Націєтворення	5	51	8,2
ДП	9	36	5,8
Війна	6	33	5,3
Побут	12	26	4,2
Спорт	4	26	4,2
Природа	10	24	3,8
Наука	14	19	3
Технології	8	15	2,4
Релігія	13	9	1,4
Демографія	11	8	1,3
Національні традиції	7	6	1
Освіта	15	4	0,6
Усього	--	625	100

Додаток Д

«Пу-Гу»Цитатник за категоріями якісного контент-аналізу

Цитата	Категорія	Текст
--------	-----------	-------

<i>«Чи ви щасливі?», — запитав минулого жовтня канадійське населення інститут Громадської думки. 13% відповідей було негативних.</i>	Емоції	«Канада — щаслива країна» 13 квітня 1947 року, стор. 12-13
<i>Не зважаючи на глибокі етнічні, мовні, релігійні й політичні відмінності, почуття щастя об'єднує 10 мільйонів канадійців.</i>	Емоції	Там само
<i>Канада одна з найбільших і найменше населених країн світу.</i>	Переваги	Там само
<i>...сільській іміграції надається перевага супроти міської. Кандидати до переселення мають бути здорові, обізнані з ремеслом та забезпечені деякими коштами. З політичного погляду вони мусять бути однаково далекими від фашизму й комунізму.</i>	Настанови	Там само
<i>Канада має права суверенної держави. Її губернатор, представник англійського короля в домініоні, має лише протоколярну функцію.</i>	Переваги	Там само
<i>Президент Рузвельт і Маккензі Кінг підписали договір, що передбачав утворення постійного генерального штабу спільної оборони північно-американського континенту.</i>	Безпека	Там само
<i>Хоч Т. Шевченко не був емігрантом у специфічному значенні цього слова й не пережив усіх етапів еміграції, як це тепер доводиться переживати сотням тисяч українських людей, що опинилися на чужині, як емігранти політичні, та все ж у житті Шевченка були періоди примусового вигнання з рідного краю на чужину, далеко від України.</i>	Нормалізація міграції	«Шевченко і еміграція» 20 квітня 1947 року, стор.6
<i>Отже, віра в Бога та любов до України рятують Шевченка.</i>	Місія	Там само
<i>...звичайно, перевагу віддається тим імігрантам, що їм їх фах і мова дають можливість легше увійти в національну й культурну структуру Аргентини та прикласти свої сили в хліборобстві, тваринництві або в ремесві.</i>	Настанови	«Аргентина планує велику іміграцію» 20 квітня 1947 року, стор.20
<i>Останні десять років до Аргентини майже не було іміграції. Тим часом наявного населення далеко не вистачає, щоб опанувати природні багатства Аргентини.</i>	Переваги	Там само
<i>Плян передбачає всілякі полегшення імігрантам, щоб дати їм можливість стати землевласниками. До таких заходів належить закон про сплату за землю на протязі 5—20 років.</i>	Переваги	Там само
<i>При достатній кількості населення та при вищому розвитку промисловости й використанні сировини, Аргентина зможе</i>	Порівняння	Там само

<i>економічно порівнятися зі Сполученими Штатами Америки.</i>		
<i>Наше майбутнє на еміграції має надто велике значення для нашої національної справи; недаром большевизм так настирливо бажає спеціально нас повернути на батьківщину. У зв'язку з цим треба якнайкраще усвідомити сенс нашого перебування тут, щоб не стати добрим для інших народів і не загинути фізично, як це було з попередньою міграцією, починаючи з часів Мазепи.</i>	Нормалізація міграції	«Думки про еміграцію» 27 квітня 1947 року, стор. 3-4
	Місія	
<i>1940 року СРСР загарбав нашу Естонську Республіку. Сотні людей утекли до Фінляндії й Швеції. 1941 року німці вигнали росіян. Утекли тисячі. 1944 року росіяни повернулися. Утекли десятки тисяч. Сьогодні з одномільйонного населення Естонії 30 тисяч перебувають тут, у Швеції, 60 тисяч блукають по Європі, 60 тисяч — живі або мертві «десь по Росії».</i>	Нормалізація міграції	«Човном через океан» 27 квітня 1947 року, стор. 3-4
<i>На домагання совєтів шведська державна поліція провела офіційне голосування серед тутешніх естонців. Точно 99,5% не бажають вернутися додому. Чому? — Вони бояться. Вони бояться НКВД, російської таємної поліції.</i>	Емоції	Там само
<i>Але почуття небезпеки тепер далеко гостріше [ніж у 1919 році], і ми розуміємо характер катастрофи, що може прийти після поразки [дипломатії, яка може утворити у світі атмосферу глобального порозуміння і врятувати світ від ворожих сил].</i>	Безпека	«Непевність в Європі» 4 травня 1947 року, стор. 3-4
<i>Прощаючись із тими жидами, що поділяли з нами певний час нашу долю скитальців, а тепер розстаються зі своєю золотою мрією й повертаються додому, кажемо самі собі: «У нас немає золотих мрій на чужині, ми добре бачимо наш тернистий шлях, але ми будемо йти ним далі, бо для нас іншого шляху немає».</i>	Місія	«Наміри жидів-утікачів» 4 травня 1947 року, стор. 4
<i>Далеко в Індо-Китаї живуть українці, що не забувають про свою соняшну степову Батьківщину та наперекір усім вірять у перемогу українського народу.</i>	Нормалізація міграції	«Від Києва до Індо-Китаю» 11 травня 1947 року, стор. 9
<i>Вирвавшись із совєтського пекла, що жахливіше від дантівського, ми можемо тут висловлювати свої думки, творити й працювати, розвивати нашу українську культуру.</i>	Емоції	«Еміграція і національна культура» 27 липня 1947 року, стор. 3,5
	Безпека	
<i>Українська нація не раз демонструвала величезну життєздатність своєї творчої сили. Хто, як не українець, колонізував північні схили Кавказу, опанував безкраї простори Сибіру? Широки українські громади вибороли собі місце в США,</i>	Нормалізація міграції	Там само

<i>Канаді й Південній Америці.</i>		
<i>Прийде час, можливо недалеко, і ми повернемося на Україну, що чекає на нас. Наш обов'язок залишатись гідними неї, нагромадити культурних вартостей, щоб бути спроможними віддячити їй за все, що ми їй винні.</i>	Місія	Там само
<i>Сьогодні на наших землях знову панує ворог. Він зі скаженою ненавистю руйнує здобутки нашого життя, нашу культуру й нашу природу. Тут, на чужині, мусимо себе гартувати до боротьби за Рідний Край, щоб стати до помочі тим, що сьогодні там борються.</i>	Місія	«Українське Підгір'я» 3 серпня 1947 року, стор. 8
<i>Цей гарячий заклик великої поетки [Лесі Українки] звернутий і до нашого теперішнього покоління, і до нашої теперішньої еміграції: “Борись і добувайся Батьківщини, бо прийдеться загинуть у вигнанні чужою-чуженицею в неславі!”</i>	Місія	«І допоки рідний край Єгиптом буде?» 3 серпня 1947, стор. 12
<i>В 1923 році Василь Воскуль — українець з Західньої України, виїхав з дружиною до Америки. В цій країні, де свобода людини не фраза, а дійсність, він наполегливо працює, будує своє життя. Три роки тому вже немолоде подружжя мало велику радість. Дружина Ганна народила трійнят. Тепер їм по три роки: всі троє дівчатка. Подивіться на цих діток нашого земляка. Порівняйте їх з мільйонами наших малят, що обідрані й голодні гинуть на Україні. Якось легше стає, коли бачиш українську родину, що в далекій чужині ... без страху потрапити в Сибір і не... по таборах ДП. Хай же ростуть українські діти на чужині життєрадісними, щоб у слушну хвилину прийти на допомогу своїм поневоленим братам...</i>	Безпека	«Трійнята» 3 серпня 1947 року, стор. 14
	Місія	
	Емоції	
	Нормалізація міграції	
<i>Українська еміграція має давню історію. Стародавні літописці згадують про різних князів, що з дружиною змушені були кидати свою батьківщину й шукати притулку на чужині. Там вони, очевидно, й розчинилися в чужому людському морі.</i>	Нормалізація міграції	«До джерел національного виховання» 10 серпня 1947 року, стор. 3,8
<i>Треба створити такі умови, щоб ми, українці, живучи серед чужих народів, зберігали свої національні ознаки, не зачисляли себе легко до різних братніх і чужих народів, як це діється й по сьогоднішній день.</i>	Місія	Там само
<i>США можуть відчинити свої двері для бездомних в Європі, не боячись, що ті підвищать злочинність, знизять наш культурний рівень чи загрожуватимуть безробіттям. Час уже забути ці побрехеньки.</i>	Нормалізація міграції	«Правда про іміграцію» 26 жовтня 1947, стор. 7

<p><i>Наші американські земляки нас, утікачів і вигнанців, не забувають.</i></p>	<p>Безпека</p>	<p>«Др. Роман Смук між нами» 2 листопада 1947, стор.3</p>
<p><i>Особливо тепер, по другій світовій війні денна норма кальорій для людей сильно зменшилась і в різних країнах різна: в Данії — 2850, у Великобританії — 2800, Швейцарії — 2690, Норвегії — 2490, Люксембурзі — 2300, Голляндії — 2200, Бельгії — 2000, Чехо-Словащині — 1930, Франції — 1800, Фінляндії — 1770, а в Німеччині, залежно від окупаційної зони, — від 900 (французька окупаційна зона) до 1180 (американська окупаційна зона). В Америці пересічна денна норма 3-4 тисячі кальорій. Скитальці під опікою УННРА (тепер IPO) пересічно одержували 1500 кальорій денно.</i></p>	<p>Порівняння</p>	<p>«Життя і кальорії» 2 листопада 1947, стор. 9</p>
<p><i>Поляки знають Катинь. Українці бачили Вінницю з жахливими гекатомбами большевицьких злочинів, розкритих 1943 року. Там знайдені 12 тисяч трупів, замордованих із зав'язаними назад руками й прострілених у потилицю — це стиль большевицької роботи. (...) На запитання советської газети “що ж заважає советським людям повернутися на батьківщину» відповідаємо: «Кривавий більшовицький режим».</i></p>	<p>Безпека</p>	<p>Що заважає, 1 лютого 1948 року, стор. 4</p>
<p><i>Советська преса не може, ясна річ, чесно й правдиво висвітлювати проблему втікачів, прилюдно визнати, що сотні тисяч людей свідомо відмовляються вертатись до СРСР, що це політична еміграція, непримиренні противники тих політичних, господарських, національних і релігійних відносин, що там панують, що втікачі — це здебільшого жертви большевицького тоталітаризму й терору.</i></p>	<p>Безпека</p>	<p>Проливаючи крокодилячі сльози, 22 лютого 1948 року, стор.3,6</p>
<p><i>Господарство Аляски стоїть на початку справжнього процвітання. Не того «процвітання» загального дурману, як під час золотої гарячки 1898 року, а справжнього постійного розцвіту.</i></p>	<p>Переваги</p>	<p>Аляска потребує робітників, 29 лютого 1948 року, стор. 5</p>
<p><i>Аляска? Ми думаємо при цьому слові про сніги й льоди, про арктичну ніч, морози; ми пригадуємо оповідання Джека Лондона про Юкон і Кльондайк, про північну пустелю й полярне саяво. Але Аляска вже не та. Недавно піднявся туман забуття над цією територією США, що незабаром стане 49-м штатом.</i></p>	<p>Переваги</p>	<p>Там само</p>
<p><i>До внутрішньо-політичного життя Бельгії українці не втручаються, бо це справа самих господарів. Але ж українців дуже дивує те явище, що по всіх країнах світу, за винятком так званого «Советського союзу», не зважаючи на незрівнянно кращі умови життя, відбуваються страйки. І це тоді, коли в «Советському раю» ходять обшарпані, працюють голодні,</i></p>	<p>Порівняння</p>	<p>Страйк і українці в Бельгії, 29 лютого 1948 року, стор. 11</p>

<i>холодні, виснажені і не тільки не страйкують, а навіть не оголошують протестів.</i>		
<i>З усією рішучістю можемо сказати, що бояться їхати до Бразилії або до Парагваю через те, що там є пуми та ягуари, це те саме, що бояться наших рідних Карпат, бо там часом можна натрапити на кабана, вовка, а то й на ведмедя.</i>	Емоції	Не бійтесь екваторіальної зони, 29 лютого 1948 року, стор.12-13
	Безпека	
	Порівняння	
<i>Звичайно, французи та інші західньо-європейці повернулися [додому], так само прокомуністично налаштовані росіяни. Але хіба можна сподіватися, що повернуться, скажімо, литовці? Вони вороже настроєні до режиму, що в 1940 та 41 роках запанував був у їхніх країнах і що тепер їх цупко тримає в руках. Чи ж можуть вони почувати себе безпечно на батьківщині, тримаючи в серці цю ворожість? (...) Ці люди пішли б до репатріаційних транспортів тільки під загрозою пістолів і багнетів (і тоді не пішли б — прим.ред.).</i>	Безпека	Проблема переміщених осіб, 11 квітня 1948 року, стор. 7
<i>Відбувши всі формальності, допити, перевірки, лікарські огляди й щеплення, вислухавши орієнтаційний курс про США, після 3-місячного вичікування змогли й ми зачислитися до тих щасливців, що їм доля усміхнулася.</i>	Емоції	З Мюнхена до Нью-Йорка, 18 квітня 1948 року, стор. 10-11
	Досвід	
<i>Ми, як і тисячі подібних, казали собі: «Гірше, як в Європі, не буде. Там знайдемо, може, кращі можливості. І ці думки знову розвівали наші сумніви, хоч неспокійне серце тиснулося до горла, кричало Шевченковим “Куди претесь?... Немає другого Дніпра!”.</i>	Емоції	Там само
	Переваги	
<i>Кожний ДП і кожний утікач хоче бути певним, що він вільний від страху і може вільно висловлювати свою думку.(...) Кожний, хто тут присутній, навчився в трагічні моменти не втрачати присутності духа, сміятися й співати та високо підносити прапор української культури. Ми надзвичайно вдячні західній демократії за зокрема США за щирі опіку і за надану можливість по-людському жити й працювати не лише для себе, а й для загальнолюдської культури.</i>	Емоції	Тиждень української культури. 25 квітня 1948 року, стор. 5-6,10
	Місія	
<i>Нова імміграція у Бразилії досі майже невідома: “Після перших кількох транспортів європейських ДІ-ПІ — розповідає часотис — ІРО припинило дальшу еміграцію до Бразилії з причин невідповідних умов поселення, особливо, коли мова йде про сільсько-господарських робітників”. До того ж бразилійський уряд зажадав від США позику на поселення ДІ-ПІ по 1000 доларів на кожну родину. США не погодились і тому не відомо, чи буде взагалі в майбутньому імміграція до Бразилії.</i>	Досвід	Українці в Бразилії, 2 травня 1948 року, стор. 19
<i>Австралійська комісія продовжуватиме працю безперервно, бо Австралія вирішила узяти до себе 20 тисяч ДП. Це рішення</i>	Порівняння	У далекі краї... 24 жовтня 1948,

<i>Австралії, каже пані Делк, сталося тоді, коли американський сенат ухвалив закон про допущення великої кількості імігрантів до США. Австралія не хоче відстати від Америки.</i>		стор. 8,9
<i>Людям, що мають м'язи, тобто фізично дужі, варто їхати до Південної Америки, хоч вони повинні зважати на не завжди сприятливий клімат. Ті, хто має голови (тут пані Делк мала на увазі, безперечно, кмітливість, спритність людини влаштуватися — П.М.), нехай їдуть до США.</i>	Настанови	Там само
<i>У справі виїзду пані Делк підкреслила конечну потребу мати всім особам, що виїжджають, такі документи: метрику народження, метрику шлюбу й свідоцтво моральності. Брак цих документів ускладнює працю ІРО й затримує виїзд людей.</i>	Настанови	Там само
<i>Про Австралію не один український емігрант мріє як про країну великого достатку, легкого заробітку. Це захоплення ще дужче розпалюють листи новоприбулих до Австралії, що вихваляють австралійський клімат, м'ясо та сукні австралійок. Проте, за цими заохочувальними листами ховаються далеко глибші, прикрі й болючі для нас речі...</i>	Досвід	Австралія! Австралія! ... 24 жовтня 1948, стор. 14
<i>На наше запитання, чи є перспективи новопоселенцям Австралії, скажімо, українцям, розвивати свою національну культуру, будувати школи, театри, організувати пресу, п. Віттерс заявив, що ніяких перспектив для цього немає. Бо австралійський уряд ставить перед собою завдання асимілювати імігрантів, зробити з них австралійців.</i>	Досвід	Там само
<i>Швейцарія, Ліхтенштейн, Монако й Танжер, що досі були місцем утечі капіталів, тепер, у наслідок розвитку політичних обставин, стали непевними. Доводиться шукати інших країн. Останніх років капітали починають концентруватися в Панамі. Однак і тут, у наслідок зміцнюваного капіталізму та близькості домінантних позицій США, капітали не почувують себе, як дома.</i>	Порівняння	Втеча капіталів, 14 листопада 1948, стор.2
<i>Чутки про те, що пані Елеонора Рузвельт відвідає Європу й огляне табори ДП, почали кружляти серед українців ще на початку жовтня. Пізніше навіть заповіли точний час приїзду до українського табору, а саме в неділю 17 жовтня. Нема нічого дивного, що всі таборяни з великим піднесенням уже зранку цього дня почали збиратися на подвір'ї коло брами, виглядати дорогу Гостю.</i>	Емоції	Делегати ОН в гостях в українців, 14 листопада 1948 року, стор. 5
<i>"Найбільша і найрідніша любов на світі — це матірня любов, і найприємніше почуття матері буває тоді, коли діти відчують цю її любов. Як керівник табору вітаю Вас із синівськими почуттями. Багато з нас у цій жорстокій війні</i>	Емоції	Там само

<p><i>втрапили своїх матерів, і нам було до нестями приємно, коли в найгрізніший для нас момент Ви перша в цивілізованім світі піднесли свій матірній голос на нашу оборону та своєю опікою захистили нас від неминучої загибелі під тоталітарним режимом”.</i></p>		
<p><i>Як бачимо, советський громадянин на кінець п'ятого року по закінченні другої світової війни буде такий же голодний, як і раніше. Чи варто було йому кривавитись за таку жебрачу пайку?</i></p>	<p>Порівняння</p>	<p>“Заможне життя” в СРСР</p>
<p><i>На кожному столі декоративні рослини. Блискучі таці, миски, чашки, ножі, виделки. Вже не біжать колишні ДП з іржавими бляшанками по напівхолодну каву. Кава і юшка тут гаряча, смашна, усміхнено-радісно піднесена. Тут я вперше відчула, що я вже не ДП. Всюди квіти, квіти... Хто ж би дбав про квіти, коли ми були ДП?</i></p>	<p>Безпека</p>	<p>Перші щасливців, 30 листопада 1948 року, стор.5</p>
<p><i>Нарешті кидаємо табір Грон біля Бременгавену, де ми одержали наші закордонні папирти й юридично перестали бути ДП, не позбувшись, проте, діпівської психіки, насиченої недовір'ям, підозрінням та іншими душевними бур'янами післявоєнної Європи.</i></p>	<p>Емоції</p>	<p>В джунглях Парагваю, 2 січня 1949 року, стор. 5,7</p>
<p><i>Лише тут стає цілком ясно, як трудно мусить бути на перших порах європейському населенню. Незайманий тропічний ліс, джунглі, оточує невеличкі простори, де розташовані оселі. Це непрохідний хаос дерев, перевитих ліянами, часто колючими; внизу підлісок бамбуків, диких ананасів, кактусів.</i></p>	<p>Досвід</p>	<p>Там само</p>
<p><i>І цей ліс треба вирубати, викорчувати, щоб заснувати оселю! Яно, що людина самотня, людина фізично слаба сюди їхати не може. Вона загине в боротьбі з могутньою тропічною природою. Сюди треба їхати міцно з'єднаними групами, але залишивши по той бік океану нездорову психіку ДП — взаємне недовір'я, всяку ненависть тощо. Лише тоді ця груп має шанси на успіх.</i></p>	<p>Досвід Настанови</p>	<p>Там само</p>

Додаток Е

Посвідка про право на притулок у Польщі

B e s c h e i n i g u n g .

Dem Ukrainer P e t e r O l e x i j e n k o , geboren am 28. Juni 1898 in Rzyschtschiw, Ukraine, wohnhaft in Samter, Markt 13, wird hiermit bescheinigt, daß er und seine Ehefrau O s y p a O l e x i j e n k o , geb. Mach, geb. am 18. März 1901 in Isjaslaw, Ukraine, sowie seine Kinder 1). Alexandra, geb. 8. September 1923,
2). Georg, geb. 6.7.1932,
3). Michail, geb. 25.10.1933,
4). Jarowlaw, geb. 23.10.1942

nicht zum polnischen Volkstum gehören.

Olexijenko ist nach einer hier vorliegenden Bescheinigung ukrainischer Emigrant und hatte im ehemaligen polnischen Staate das Asylrecht.

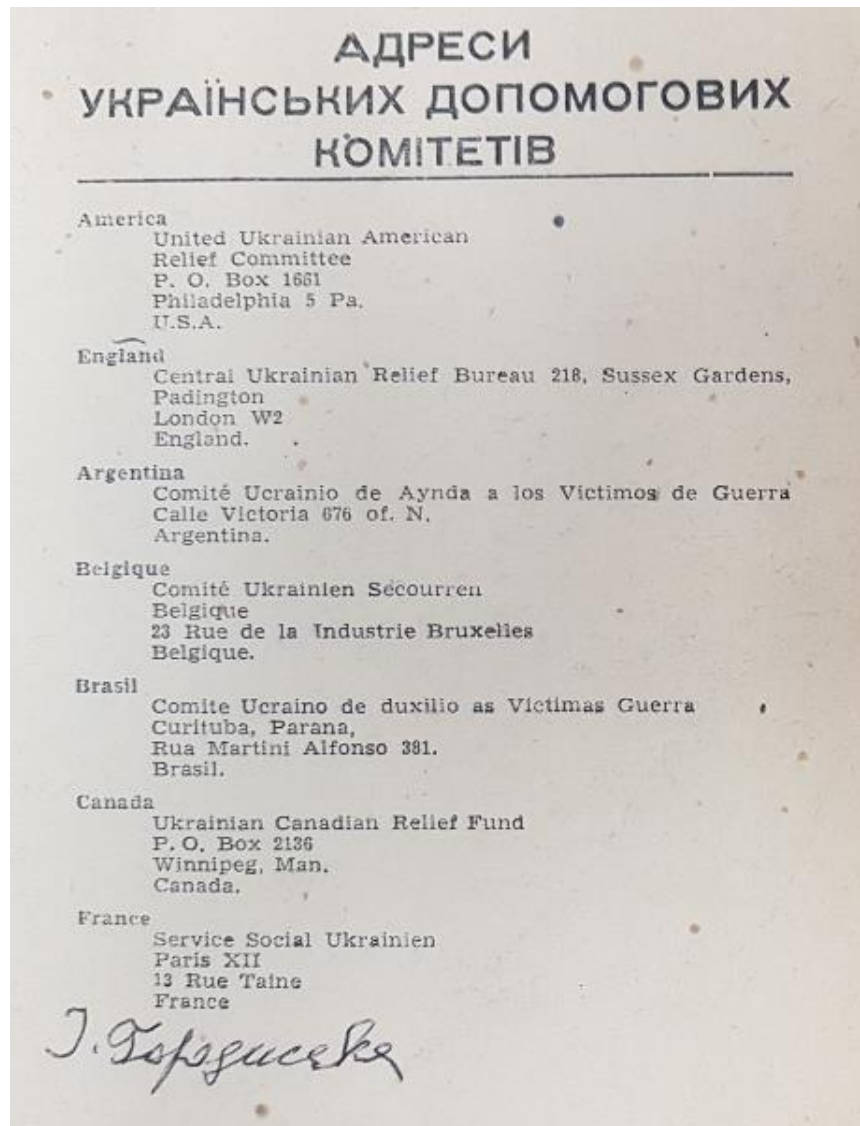
Das Asylrecht wurde Olexijenko anerkannt, weil er im Ukrainischen Heer 1918 - 1920 gegen den Bolschewismus gekämpft hat.

Samter, den 10. Dezember 1942.

Der Landrat
des Kreises Samter
I.A.

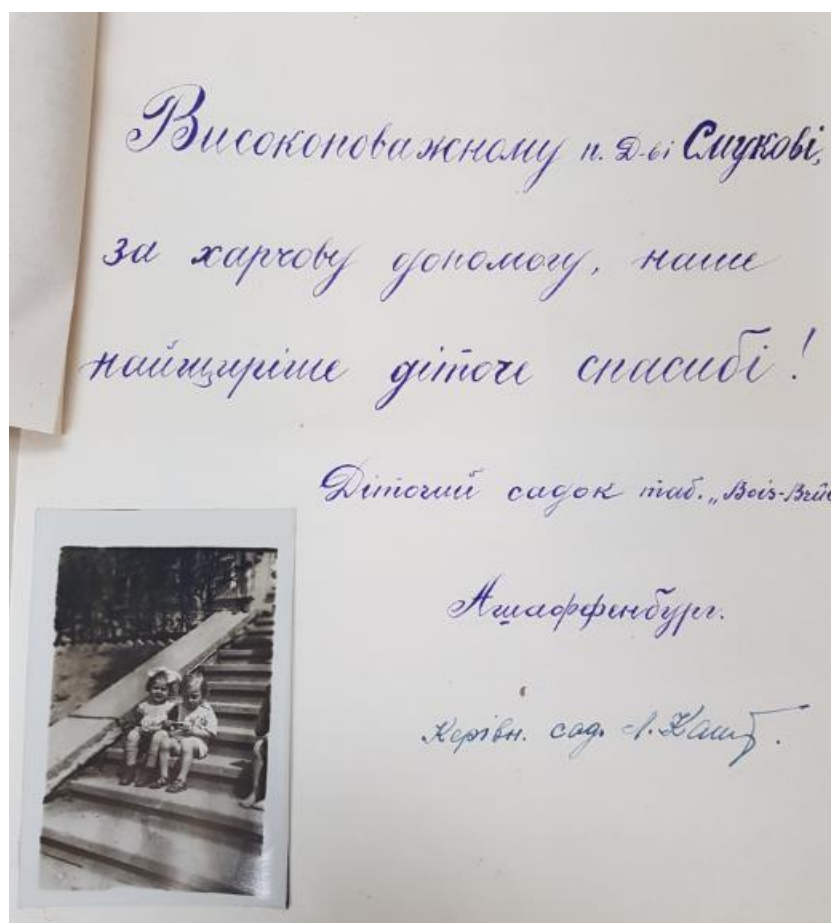

Адреси Українських допомогових комітетів, матеріал з архівів Українського національного музею в Чикаго

Додаток Ж

Подяка від дітей із табору переміщених осіб Романові Смуку, очільнику
ЗУАДК

Посвідка особи без громадянства

DISPLACED PERSONS CAMP 694
Kaiser-Wilhelm-Kaserne
U.N.R.R.A. Team 23
APO 757 US Army

ADMINISTRATION
OFFICE
Tel. - Mannheim 50621

Mannheim, 15th May 1946

TO: Whom It May Concern.

This is to certify that the following named persons have been declared stateless by an Allied Board of Officers on the 15th November 1945 at this centre.

KRYCHEVSKY Vasyl
KRYCHEVSKA Olena
KRYCHEVSKA Kateryna

FRANCIS MRKVICA
UNRRA Team 23
Dep. Director